

INFORMATIVNO-POLITIČKI TJEDNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OBNOVLJEN 2003.

HRVATSKA RIJEČ

ISSN 1451-4257

BROJ
484

Subotica, 6. srpnja 2012. Cijena 50 dinara

170 GODINA MATICE HRVATSKE

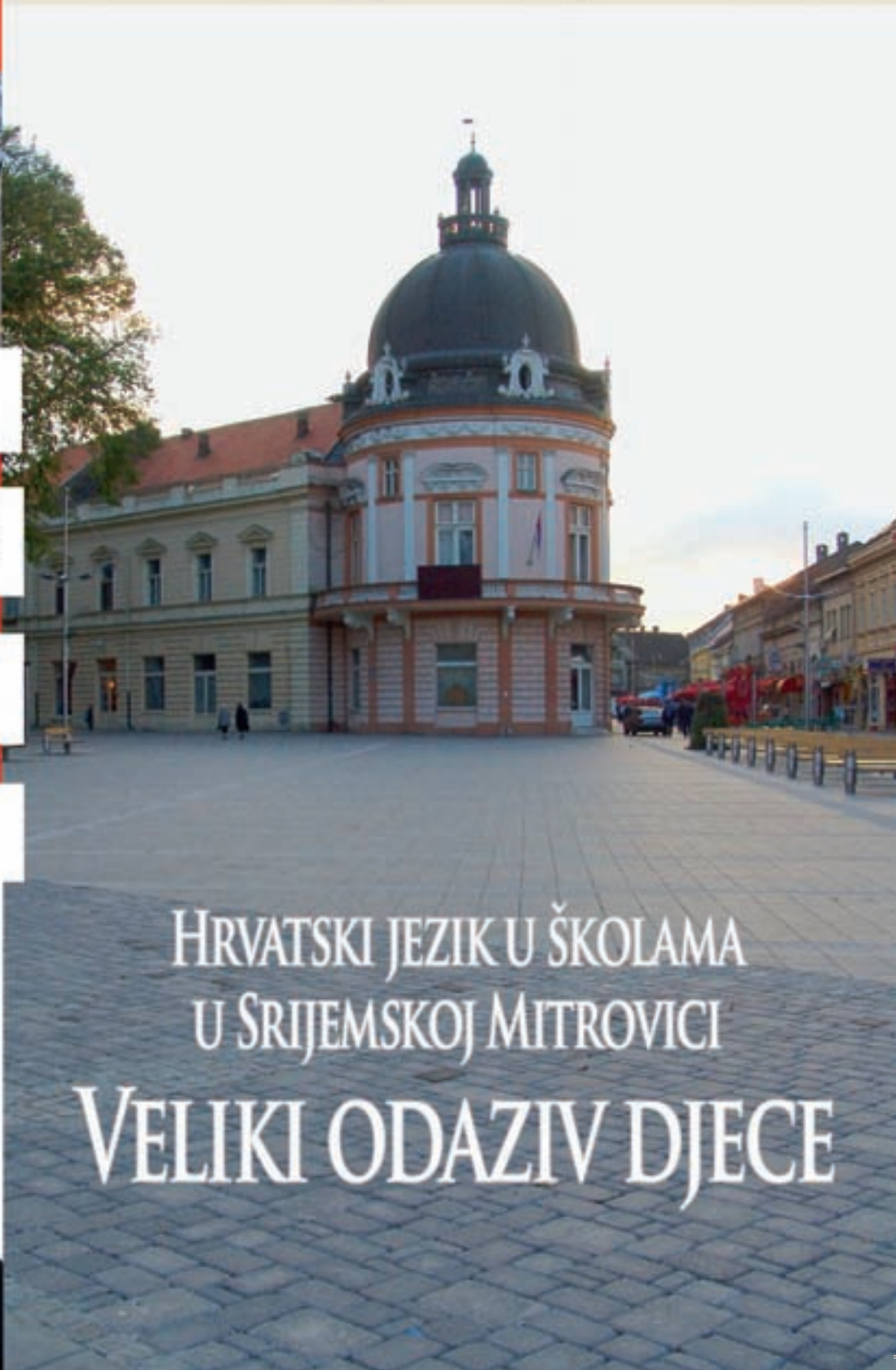

SJAJ STARIH AUTOMOBILA

SPORT-POVEZNICA MLADIH

KUKURUZ DIŠE NA ŠKRGE

INTERVJU
HARIS PIKNJAČ

HRVATSKI JEZIK U ŠKOLAMA
U SRIJEMSKOJ MITROVICI
VELIKI ODAZIV DJECE

SUBOTICA**GAS**

Јавно комунално предузеће “Суботицагас” - Суботица

Szabadkai Gázművek Kommunális Közvéllalat - Szabadka

Javno komunalno poduzeće “Suboticaplin” - Subotica

24000 Subotica, Jovana Mikića 58

tel: 024/641-200, fax: 024/641-220

Dežurna služba: 024/641-211

RBV

RAZVOJNA BANKA VOJVODINE

Kredit za turistička putovanja

Provjerite zašto...

infotelefon

021 488 4433

www.rbv.rs

Prodaja kompleta tjednika »Hrvatska riječ«

NIU »Hrvatska riječ« prodaje neukorištene komplete tjednika od 1. do 300. broja, po cijeni od 3000 dinara. Komplet se može preuzeti osobno u prostorijama NIU »Hrvatska riječ«, Trg cara Jovana Nenada 15/II u Subotici ili preuzeti putem pošte. U tom slučaju, poštanske troškove snosi kupac.

TIPPNET
INTERNET

SUBOTICA
KARADJORDJEV PUT 2
024.555.765

WWW.TIPPNET.RS

Wifi

5G

Hardver

Web

ADSL

JÖVÖ
VODA POWER
ENERGIA
WATER
BUDUĆNOST
VÍZ FUTURE
ENERGIA

JKP Vodovod i Kanalizacija
Subotica

Budućnost

S obzirom na to kakva nam je bila prošlost (»devedesete« i sve ostalo), i to kakva nam je sadašnjost (komentar bespotreban) projekcija ili još bolje ulaganje u budućnost čini se jedinom racionalnom radnjom. Ukoliko ovu ideju promatramo u kontekstu naše manjinske zajednice, onda nailazimo na dobre vijesti jer se na planu ulaganja u budućnost nešto dešava. I to više stvari. Naime, u Hrvatskom nacionalnom vijeću se ovih dana održava trening za pripremu i pisanje projekata koji se realiziraju iz fondova Europske Unije. Većina polaznika su mlade osobe, što znači da će hrvatska zajednica u budućnosti imati ljude sposobne da urade jedan nimalo lak posao – osmisle i napišu projekt i time (naravno ukoliko projekt prođe) unaprijede neko područje života vojvođanskih Hrvata. Ujedno, ovime je okončana višegodišnja priča (koja se svodila samo na priču) o projektnim menadžerima koji bi servisirali takve potrebe u zajednici.

Nadalje, valja spomenuti i kako se za vikend u Subotici održava Dužijanica malenih, u kojoj će, kako i sam naziv manifestacije ukazuje, sudjelovati najmlađi članovi kulturno-umjetničkih društava. Za njih je u subotu planiran izlet i etno radionica u Đurđinu, gdje će imati prilike vidjeti kako su živjeli njihovi preci. Iako možda zvuči kontradiktorno, i takva aktivnost, posebno za pripadnika nacionalne manjine kojem, prema aktualnim procesima, asimilacija predstavlja neminovnost, jest neka vrsta ulaganja u budućnost.

Cijeloj ovoj priči na kraju bih dodao i informaciju kako su u suorganizaciji HNV-a učenici hrvatskih odjela u osnovnim školama u Tavankutu, Đurđinu, Maloj Bosni i Žedniku, u petak otputovala na ljetovanje u Novi Vinodolski. Bit će tu naravno kupanja i igranja, ali i »aktivnog odmora« jer će se djeca imati prilike družiti s vršnjacima iz matice, unapređujući znanje standardne varijante svojeg materinskog jezika.

Iako sam čin ulaganja ne znači i da će ono nužno donijeti rezultate, i sam čin pokušaja vrijedan je po sebi. Jer kako kaže jedna pjesma: ukoliko pokušaš najbolje što možeš, najbolje što možeš je dovoljno.

D. B. P.

SADRŽAJ

AKTUALNO

Trening u HNV-u

OBUKA ZA PISANJE PROJEKATA...6

TEMA

Hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture u školama u Srijemskoj Mitrovici

VELIKI ODAZIV DJECE.....10-11

14. međunarodni susret oldtimera u Subotici

ČUVANJE INDUSTRIJSKE BAŠTINE.....18-19

INTERVJU

Haris Piknjač, direktor agencije EFAS iz Beograda

PROJEKTE »RADITI PO KNJIZI«.....12-13

SUBOTICA

Još jedna velika suša u Vojvodini nameće brige ratarima

KUKURUZ DIŠE NA ŠKRGE..20-21

DOPISNICI

Pavle Škrobot, predsjednik HKPD »Matija Gubec« iz Rume

NAŠ ZADATAK JE ČUVANJE KULTURE, TRADICIJE I OBIČAJA.....26

KULTURA

Izlaganje na tribini održanoj sredinom lipnja u Osijeku

POETIKE SUBOTIČKOG HRVATSKOG KNJIŽEVNOG KRUGA...32-33

ZABAVA

Drugi nastavak trećeg predstavljanja likova Alana Forda

DJECO, UČITE OD NJIH!....48-49

IZ UREDA HNV-A

U suorganizaciji HNV-a djeca hrvatskih odjela otišla na more

Nakon intenzivnog učenja, djeca hrvatskih odjela u osnovnim školama u Tavankutu, Đurđinu, Maloj Bosni i Žedniku, otputovala su u petak na ljetovanje u Novi Vinodolski. Boravak je dar Crvenog križa Zagreb - ogranak Novi Vinodolski.

Ove je godine prilika za ljetovanje pružena učenicima osnovnih škola u izvangradskim sredinama.

Vrsta je ovo aktivnog odmora kada se ima prilike slušati i govoriti hrvatski jezik, a u isto vrijeme i upoznavati nove prijatelje, čime se jačaju veze dijaspore i matične zemlje, ističu u HNV-u.

TRENING U HNV-U

Obuka za pisanje projekata

U sjedištu Hrvatskog nacionalnog vijeća u Subotici održava se šestodnevni trening za pripremu, pisanje i realizaciju projekata iz fondova Europske Unije. Polaznici ovog treninga su mahom predstavnici hrvatskih institucija i ustanova u Srbiji, te Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini. To su: *Darko Sarić*

Lukendić, Anđela Horvat i Diana Sarić iz HNV-a, Branimir Kuntić iz NIU »Hrvatska riječ«, Ljiljana Dulić Mészáros iz Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata, Ivan Ušumović iz DSHV-a, te dvoje mladih - Vanja Pakledinac i Vesna Ivković Ivandekić.

Trening je započeo u ponedjeljak, 2. srpnja, a završava se sutra, 7. srpnja.

OBRAZOVANJE - NAJVAŽNIJE ZA MAĐARSKU NACIONALNU ZAJEDNICU

Projekti iz područja visokog obrazovanja su najkompleksniji i najambiciozniji

Obrazovanje je područje koje je za Mađarsko nacionalno vijeće (MNT) u protekle dvije godine zaslužilo najviše pozornosti i stoga je i najveći broj projekata, kao i novca, bilo usmjereno u tom smjeru, istaknuo je predsjednik Mađarskog nacionalnog vijeća *Tamás Korhecz* na današnjoj konferenciji za novinare u povodu obilježavanja dvije godine rada drugog saziva krovnog tijela mađarske nacionalne zajednice. U navedenom razdoblju utrošeno je oko 327 milijuna dinara na sve započete i ostvarene projekte.

Izvršće o dvogodišnjem radu, koje se može preuzeti s internetskih stranica Mađarskog nacionalnog vijeća, sastoji se od oko 50 stranica, a *Tamás Korhecz* je ukratko obrazložio svih 8 njegovih poglavlja. Ne želeći posebno izdvajati niti jedan projekt, *Korhecz* je naglasio da je Vijeće kao projekte od posebnog značaja odredilo njih 19, te dodao: »Najviše energije smo potrošili u području obrazovanja.

Neosporno je da smo najviše i novca i kapaciteta Vijeća usmjerili na poboljšavanje obrazovanja, obrazovne razine naše zajednice. Najskuplji naš projekt jest projekt visokoškolskih stipendiranja, koji se zapravo sastoji iz šest podprojekata, ili modula.«

Projekti iz područja visokog obrazovanja su najkompleksniji, najambiciozniji i imaju utjecaj na najveći broj obitelji u zajednici. Za to je, osim navedenog, bilo potrebno puno političke potpore, a nudi i obećava najviše učinka, kazao je *Korhecz*.

Rezultat rada Mađarskog nacionalnog vijeća je i otvaranje tri odjela na mađarskom jeziku u gimnaziji »Svetozar Marković«, za što je više od 100 učenika izrazilo želju, a u dogovoru s resornim ministarstvom. Od sljedeće školske godine ovo će vijeće stipendirati ukupno 800 studenata. On je također istaknuo da je za prethodne dvije godine rad Mađarskog nacionalnog vijeća obilježila priprema strateških planova. Do sada je na sjednicama ovog tijela izglasovano pet ovakvih srednjoročnih strateških planova.

Poglavlje o financiranju i novčanim tokovima jasno govori o utrošku materijalnih sredstava, i na razumljiv je način opisano na što je točno novac potrošen i odakle je stigao. Također je navedeno na koji se način kontrolira trošenje novca, prenosi program na hrvatskom jeziku Radio Subotice.

HRVATSKO NACIONALNO VIJEĆE

Poziv za studente

Vukovarsko-srijemska županija pripadnicima hrvatske zajednice u Vojvodini ponudila je stipendije i smještaj u studentskom domu za dva studenta koji upišu fakultete u Vukovarsko-srijemskoj županiji (fakulteti Vukovara i Vinkovaca).

Hrvatsko nacionalno vijeće poziva zainteresirane studente da se jave radi dobivanja daljnjih informacija.

ZAVRŠEN IPA PROJEKT

Umrežavanje pograničnih poduzeća

Konferencijom u Osijeku, u srijedu je završen projekt »Inovativna prekogranična mreža malih i srednjih poduzeća – CB NET« sufinanciran iz IPA programa prekogranične suradnje Hrvatska – Srbija. Opći cilj projekta CB NET bio je kreiranje održivog ekonomskog razvoja pograničnog područja efikasnim korištenjem gospodarskog potencijala regije, putem unapređenja poslovne suradnje, trgovinske razmjene, konkurentnosti i izvoza poduzeća iz pograničnog područja, a korištenjem modernih tehnologija i specifičnom edukacijom. Nositelji projekta bili su Otvoreno sveučilište iz Subotice i Poduzetnički inkubator BIOS, a partneri na projektu Grad Subotica i Grad Osijek.

Projekt je trajao godinu i pol dana, a njegov ukupan proračun iznosio je oko 300.000 eura, od čega je EU sufinancirala 238.222 eura.

U sklopu projekta realizirano je više aktivnosti: od studije izvoznih mogućnosti i Priručnika za male izvoznike, preko edukacije o poslovanju preko interneta, neposrednog savjetovanja, tematskih radionica, do nastupa na sajmovima i internetske platforme za prezentiranje proizvoda (www.cbnet-shop.com)

OSNOVANA NOVA MO DSHV-A PROZIVKA

Za predsjednika izabran Vicko Marko

Unazočnosti velikog broja članova i simpatizera DSHV-a, u Subotici je 27. lipnja osnovana MO DSHV Prozivka koja pokriva teritorij MZ Prozivka u okviru grada Subotice. »Većina stanovnika ove MZ stanuje u soliterima te je potpuno urbani način života, odvojenost jednih od drugih, strah od ratnih devedesetih, promjena etničke strukture bio jedan od glavnih razloga što do sada DSHV na ovom teritoriju grada Subotice nije imao svoju mjesnu organizaciju iako je redovito samostalno izlazio na izbore u ovoj Mjesnoj zajednici. Za prvog predsjednika izabran je dipl. ing. Vicko Marko, a izabrano je i novo vodstvo Mjesne organizacije od 7 članova. Nadamo se da će hrabrost članova DSHV-a Prozivka uliti nadu i Hrvatima u Novom Sadu, Beogradu, Nišu o opravdanosti političkog organiziranja i u potpuno urbanim sredinama, i u sredinama gdje su pripadnici hrvatske zajednice apsolutna manjina u odnosu na većinski narod, navodi se u priopćenju ove stranke.

NATJEČAJ MINISTARSTVA KULTURE ZA INFORMIRANJE NA JEZICIMA NACIONALNIH MANJINA

Sredstva za dvije hrvatske udruge

Ministarstvo kulture, informiranja i informacijskog društva Republike Srbije donijelo je u ponedjeljak rješenje o raspodjeli sredstava po raspisanom natječaju za sufinanciranje projekta/programa u području javnog informiranja na jezicima nacionalnih manjina. Sredstva od ukupno 20 milijuna dinara raspoređena su za realizaciju 68 projekata, od kojih su nositelji dvaju projekata hrvatske udruge. Zajednica Hrvata Beograda »Tin Ujević« je za projekt »Znameniti Hrvati Vojvodine i Srbije« dobila 490.000 dinara, dok je Hrvatsko kulturno društvo »Vladimir Nazor« iz Stanišića dobilo 255.000 dinara za radijsku emisiju »Glas Hrvata« koja se emitira na valovima Radio Sombora.

H. R.

NOVA VLAST U SUBOTICI

Politička mudrost

Čak 13 stranaka, u okviru koalicija ili samostalno, činiti će novu vlast u Subotici. Tako su programsku deklaraciju naslovljenu »Subotica – grad sigurne budućnosti« potpisali predstavnici koalicije »Izbor za bolji život - Boris Tadić« (DS, DSHV i SDPS), Saveza vojvođanskih Mađara, Lige socijaldemokrata Vojvodine, koalicije »Čedomir Jovanović- Preokret« (LDP, SPO), Demokratske stranke Srbije, »Koalicije Ivica Dačić – SPS, PUPS i JS«, Saveza bačkih Bunjevaca i Bunjevačke stranke.

Predsjednik GO SVM Jenő Maglai je rekao, na pitanje kako to da je njegova stranka pristala na tako široku koaliciju budući je danima prije inzistirala na maloj skupštinskoj većini, kako osobno

i dalje smatra da bi bila bolja vlast koju bi činilo manje stranaka, ali da je ova koalicija od strane predsjedništva SVM odobrena, te da je stav kako će ona služiti interesima građana Subotice kao i da može ostvariti programske ciljeve koje

6. srpnja 2012.

SVM zastupa. Predsjednik GO DS Modest Dulić je široku koaliciju komentirao riječima kako mu je drago da »smo ipak smogli snage da pobijedi trezvenost, razum, da ostavimo iracionalne animozitete iza sebe i pokažemo političku mudrost«. »Mislim da smo mudro postupili, jer smo na ovaj način upristojili političku scenu, osigurali političku stabilnost, a poznato vam je da je politička stabilnost osnovni preduvjet za razvoj grada«, dodao je Dulić. Na pitanje kako će SVM rješavati odnose unutar te velike koalicije u kojoj DS i bez njih može osigurati brojčanu nadmoć, Maglai je rekao da je prošla sjednica Skupštine grada bila »pokazivanje mišića« i s druge strane kompromisno rješenje s nekim drugim strankama radi nastavka razgovora, te dodao »Znate, vi možete danas imati skupštinsku većinu ovako širokog sastava, a možda ta skupštinska većina za nekoliko mjeseci neće ovako postojati«.

Na konferenciji za novinare najavljeno je da će se u sljedećih nekoliko još razgovarati o personalnim rješenjima u Gradskom vijeću, gradonačelniku i ostalim dužnostima, ali je iz DS potvrđeno da najozbiljniji kandidat za gradonačelnika Oliver Dulić. Na pitanje hoće li SVM i na to pristati premda je donedavno inzistirano na tome da neće prihvatiti Olivara Dulića na mjestu gradonačelnika, Maglai je rekao kako ne treba prejudicirati i ipak treba sačekati službenu odluku DS.

S. M.

Javno poduzeće »Privredno-tehnološki parkovi Subotica« obavještava zainteresiranu javnost da je gradonačelnik Grada Subotice dana 4. srpnja 2012. godine donio

ODLUKU

o raspisivanju javnog oglasa za otuđivanje (prodaju) građevinskog zemljišta u javnoj svojini radi izgradnje

Oglas se raspisuje za otuđivanje (prodaju) neizgrađenog građevinskog zemljišta u javnoj svojini Grada Subotice radi izgradnje poslovnih (komercijalnih) objekata kao i drugih objekata na lokaciji Privredne zone »Petar Drapšin« u Subotici, u skladu s Urbanističkim projektom br. U-288/06 od ožujka 2007. godine. Zemljište je oivičeno s južne strane državnim putem II. reda br. 102 (Segedinski put), a sa sjeverne strane ulicama Vuka Mandušića i Palmirina. Predmetno zemljište se nalazi sa leve strane državnog puta II. reda br. 102 iz pravca Subotice prema Paliću.

Oglas je otvoren od 6. srpnja zaključno sa 6. kolovoza 2012. godine.

Javno nadmetanje (licitacija) održat će se dana 7. kolovoza 2012. godine s početkom u 10.00 sati u »Plavoj sali« Gradske kuće, Subotica, Trg Slobode broj 1.

Kompletan tekst oglasa objavljen je na oglasnoj tabli JP »Privredno-tehnološki parkovi Subotica«, Park Rajhla Ferenc a broj 1/II, na oglasnoj tabli Grada Subotice, Subotica, Trg Slobode broj 1 na I. katu, u »Službenom listu Grada Subotice«, na web adresi www.ptp.rs i www.subotica.rs u periodu od 6. srpnja do 6. kolovoza 2012. godine.

Sve informacije u vezi sa oglasom mogu se dobiti u JP »Privredno-tehnološki parkovi Subotica«, Park Rajhla Ferenc a broj 1/II, svakim radnim danom u vremenu od 10.00 do 12.00 sati – osim subote, a u kojem periodu se može preuzeti i kompletan tekst Oglasa.

Direktor
Branko Guslov

170 GODINA MATICE HRVATSKE

Skrb o baštini i hrvatskome jeziku

U okviru obilježavanja blagdana sv. Petra i Pavla, nebeskih zaštitnika Osijeka, 30. lipnja u gradu na Dravi održana je Glavna skupština Matice hrvatske kojom je obilježena 170. obljetnica ove jedinstvene kulturne institucije koja već nepuna dva stoljeća skrbi o hrvatskom identitetu, jeziku i baštini. Velebna svečanost značajnog jubileja održana je u nazočnosti dvjestotinjak zastupnika iz više od stotinu ogrankata Matice diljem Hrvatske i svijeta.

PORUKA PREDSEDNIKA MH

Izlaganje predsjednika Matice hrvatske *Igora Zidića* analiza je stanja u kojemu se kao društvo nalazimo, analiza krize u koju smo zapali i nudi mogućih puteva kako da izađemo sa što manje ogrebotina: »Gotovo da se više i ne možemo probuditi, a da ne osvanemo u društvu krize. Otvorimo li novine, uključimo li televizor ili upalimo radio, na nas se poput slapova obruši kriza u svoj svojoj surovosti, a onda se nude siva i neodlučna izvješća i nemušte ideje za neuspješne pokušaje otklanjanja, vrlo često

pesimistične, ideologijom protkane, futurološki zaodjenute i to onih snaga koje su nam već jednom prodale snove o boljoj budućnosti, a sada nam to žele ponovno podvaliti, pozivajući se na Marxa koji jest tvrdio da će kapitalizam sam sebe pojesti, ali nije, a ta pragmatična dosjetka puno prije je zabilježena u Bibliji 'propast je tvoja u tebi, Izrael'«, započeo je svoje izlaganje Igor Zidić.

Zidić je vrlo uvjerljivo i argumentirano iznio analizu društvenih odnosa u svijetu, koji je također nemoćan pred krizom, kao potvrdu da je kapitalizam nemoćan da nađe izlaz, a pri tom ne zapadne u vlastite zamke i plati danak svojim opacima. Ondašnji su mislioci i filozofi tvrdili kako je kapitalizam sustav laži i nepravde, ali naslijedio ga je u dijelu svijeta komunizam, a u nekom i fašizam, sa svim svojim strahotama i stradanjima, ali ispostavilo se kako je i on naličje komunizma. Jer, dok su fašisti nudili red, rad i disciplinu, komunizam je ponudio ideologiju koja će stvoriti novi poredak i novoga čovjeka, na svoju sliku i priliku. I pri tome su svi, baš svi, zlou-

porabljivali pojmove domovina i domoljublje.

»Za nas se situacija i nije popravila, jer do jučer smo, tako su nas uvjeravali, živjeli u najboljem sustavu na svijetu – socijalizmu, društvu vođenom komunističkom partijom, njihovom vojskom i njihovom tajnom policijom, a danas se deklariramo kao prokapitalistička zemlja na putu u dugu i bolju budućnost. Ali, zatočeni svjetskom krizom, krizom morala, demokratskom nedosljednošću, gospodarskom neprilagođenošću i golemom nezaposlenošću, to stanje je danas još i lošije. Priznali ili ne, ono je baš takvo. Ono čemu trebamo težiti jest društvo pravednosti, socijalne osjetljivosti, prava na život i prava na rad. Ako toga nema, čemu onda država?«, zapitao se Igor Zidić.

Nudeći mogućnosti prosperiranja i u krizi Zidić je iznio niz primjera. Prvo, mora se pošteno živjeti, gospodarski odgovorno ponašati i ne čekati gotova rješenja iz vana. Važno je njegovati posebnosti i izvrsnosti, koristiti svoje prednosti i njegovati snažan moralni aspekt. Podvukao je kako Matica hrvatska ne potiče monizam, kako kroz gotovo

dva stoljeća svojega postojanja surađuje s nizom civilnih i sekularnih društava, bez obzira vode li ih vjernici ili agnostici. Važno je prepoznati poštenu namjeru, ljubav prema Hrvatskoj, ljubav prema čovjeku, prema svim ljudima. Zato će Matica i nadalje, s krizom ili bez nje, brižno skrbiti o hrvatskom identitetu, čuvati i promicati hrvatsku baštinu i hrvatski jezik, jer i nadalje želi ostati dobrim domaćinom, čuvarem našega blaga.

OSJEČKI OGRANAK MH

Nakon predsjednika Matice riječ je dobio domaćin, predsjednik osječkog Ogranka MH *Ivica Završki*, koji je iznio kako je ovo jedan od najstarijih i ujedno najboljih matičinih ogrankata. Zahvalio je i toplo pozdravio dužnosnike Matice i sve njezine zastupnike koji su prvi put u Osijeku i Slavoniji. Pohvalio se aktivnostima Ogranka, pohvalio se programom obilaska Osijeka i Slavonije i izrazio vjerovanje kako će ova tri dana biti poticajna za upoznavanje draži Slavonije i njezine metropole i biti poticaj da ponovno dođu na istok Hrvatske. Rekao je kako

se Osijek hvali svojim aktivnošću, ali tomu može zahvaliti zbog činjenice da je sveučilišni centar s više od 22 tisuće studenata i velikim brojem kulturnih i znanstvenih ustanova i spomenuo je ličnosti kakve su *J. J. Strossmayer*, osnivač HAZU-a i nobelovce *Ružičku* i *Preloga*, a završio je prelijepim stihovima *Branka Mihaljevića*, »Moj Osijek pun je sunca/ kraj Drave miran i tih/ za mene ostat će uvijek/ najljepša pjesma i stih.«

Zastupnike i goste u ima domaćina pozdravili su još župan *Vladimir Šišljagić* i gradonačelnik *Krešimir Bubalo*, zahvalivši Igoru Zidiću na odličnom izlaganju, podrobnoj analizi stanja u društvu, koje se zrcali i u lokalnoj samoupravi.

Sudionike Glavne skupštine pozdravili su i *Vesna Jurić-Bulatović*, zamjenica ministrice kulture, *Zlatko Gavran* u ime Društva književnika Hrvatske i *Joško Šego* u ime Društva dramskih umjetnika Hrvatske, a poslije su u raspravi sudjelovali zastupnici, kojih je bilo više od 200 iz više od stotinu ogranka diljem Hrvatske i svijeta. Skupština je završila podjelom priznanja – odličje *Janko*

Drašković dobio je dosadašnji predsjednik Matice hrvatske *Josip Bratulić*, a povelju Matice dobilo je desetak zaslužnih članova, među kojima i prof. emeritus *Stanislav Marijanović* iz Osijeka. Dugogodišnji matičar, svojevremeno rektor Sveučilišta J.J.Strossmayera u Osijeku i aktualni dopredsjednik Društva književnika Hrvatske, koji se zahvalio u ime svih nagrađenih. Prisjetio se početaka Matice u Osijeku, sjetio se velikana kakvi su bili *Kamilo Firinger*, *Ivo Mažuran*, *Pavle Blažek* i brojnih zaslužnika za ono što je Matica hrvatska u Osijeku danas. Naglasio je i potrebu da ova mladost, koja danas sjedi u svečanoj dvorani HNK u Osijeku, a tu su predstavnici svih matičinih ogranka, treba uzdignute glave kročiti putem kojega je utrla Matica, jer to je put boljitka, put ponosa.

OGRANCI MH U MAĐARSKOJ I SRBIJI

Glavnoj su skupštini nazočili i predstavnici ogranka Matice u Pečuhu i Subotici, pa sam ih nakon zasjedanja zamolio za dojmove.

Stjepan Blažetin iz Pečuha rekao je da je prvi put na Glavnoj

skupštini, iako je u posljednjih deset godina netko iz Pečuha uvijek bio prisutan. Obradovan izvrsnim govorom predsjednika Zidića, Blažetin se požalio na stanje u Ogranku Pečuh, tako različitog od stanja u ograncima diljem Hrvatske. Oni su organizirani kao civilna udruga, kao udruga građana sukladno zakonskim propisima važećim u Mađarskoj, pa moraju i djelovati sukladno tomu. Međutim, svi članovi njihove udruge su i članovi Matice hrvatske, povezani sa središnjicom Matice u Zagrebu, ali i brojnim ograncima diljem svijeta. Zavapio je za pomoći, svekolikom, ali prvenstveno materijalnom, jer teško dolaze do financijskih sredstava neophodnih za djelatnost. Primjerice, registrirani su kao udruga u Pečuhu, ali grad Pečuh nije predvidio sredstva za njihovu djelatnost, pa gotovo i nemaju izdavačku djelatnost, a imaju potencijala. Ove jeseni, točnije u listopadu, obilježit će jubilej, 10 godina rada Ogranka i volio bi da za taj nadnevak tiskaju i prvu publikaciju, časopis njihovog ogranka Matice hrvatske.

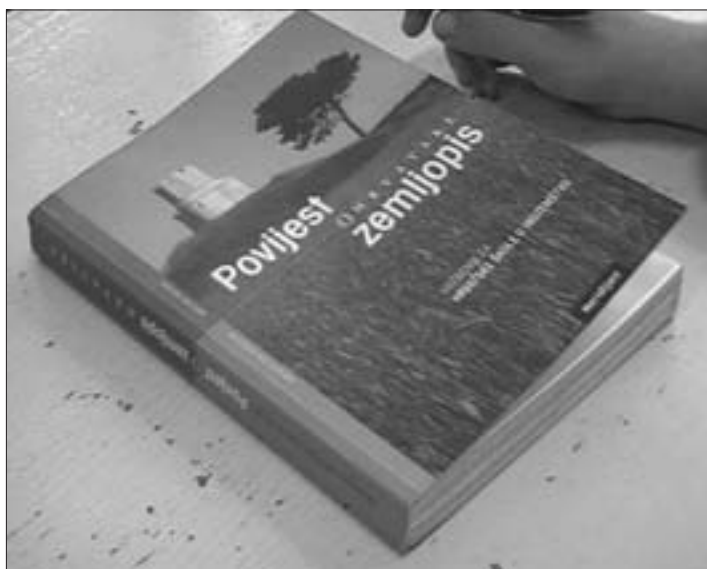
Za razliku od Blažetina, predsjednik Ogranka Matice hrvatske

u Subotici *Stipan Stantić* pohvalio se izdavačkom djelatnošću, časopisom »Klasje naših ravni«, čiji je treći ovogodišnji dvobroj upravo izašao iz tiska. Časopis je to široke tematike otvoren za sve oblike suradnje, prozu, poeziju, esejistiku, prikaze, pa se u »Klasju« ponovno javljaju književnici iz osječkog Ogranka, primjerice *Josip Cvenić*, a ukazao je i na tekst *Nace Zelića* o nakladništvu »Hrvatske riječi«, najplodnijem nakladniku vojvođanskih Hrvata. To je treći dvobroj u prvom polugodištu 2012., a uvjeren je da će do konca godine tiskati još tri dvobroja, kako je i programom predviđeno. I Stipan je zadivljen izlaganjem predsjednika Matice, Igora Zidića, argumentacijom kojom je razobličio krizu i smjernicama kako iz nje izaći i razvidno je da se to odnosi ne samo na Hrvate u Hrvatskoj nego i Hrvate na rubu, dakle u susjednim državama. Već godinama se njeguju susreti ogranka ovog panonskog podneblja, a ove jeseni domaćin susreta je Ogranak Matice u Osijeku i Stipan se raduje da će ponovno u slavonsku metropolu.

Slavko Žebić

Veliki odaziv djece

Veći dio djece koja su završila osnovnu školu te krenula u srednju izrazila su želju za daljnjim pohađanjem ovog predmeta te se nastava za njih organizira jednom tjedno u Hrvatskom domu ili župnim prostorijama za mlade

U rujnu 2009. godine u osnovne škole u Srijemskoj Mitrovici uveden je predmet Hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture. Zbog velikog odaziva djece ovaj je izborni predmet uveden u sve osnovne škole u Srijemskoj Mitrovici za sve uzraste. Broj učenika koji pohađaju ovaj predmet u stalnom je porastu. Prve je godine hrvatski pohađalo 70 učenika, druge 86, dok ove školske godine predmet pohađa 102 učenika. Škola s najviše učenika koji pohađaju ovaj predmet je OŠ »Jovan Popović« u kojoj su ovu vrstu nastave,

netom završene školske godine pohađala 43 učenika. Cilj i zadaća predmeta Hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture jest očuvanje nacionalnog identiteta kod djece i upoznavanje s hrvatskom književnošću, kulturom, etnologijom, zemljopisom i povijesti. Zbog ograničenoga broja sati djeca slušaju ovaj predmet u kombiniranim razredima, što znači da su učenici 1. i 2. razreda u istoj skupini, a ostale skupine čine učenici 3. i 4., 5. i 6., te 7. i 8. razreda, čime je omogućeno da sva djeca jednom tjedno pohađaju ovaj nastavni predmet. Djeca u

DAMIR PISMESTROVIĆ, RODITELJ

Među osnovne postulate manjinskih prava spada izražavanje vjerskih i nacionalnih osjećaja, očuvanje kulturnih i tradicijskih vrijednosti, informiranje, a kao osobitu vrijednosnu kategoriju izdvojio bih učenje materinskoga jezika i slobodu govora na istom. Za hrvatsku zajednicu od izričitog je značaja uvođenje Hrvatskoga jezika s elementima nacionalne kulture u osnovne škole, jer će djeca obogatiti znanje o svome jeziku i kulturi i učvrstiti vlastiti identitet. Isto tako, neiscrpno bogatstvo jezika pružit će djeci različite mogućnosti za njihovo osobno usavršavanje i napredovanje. Naravno, željeli bismo biti pravodobno informirani u vezi obrazovanja i kulture te sudjelovanja naših đaka s područja Srijema u zajedničkim projektima u domovini. Nakon tri godine nastave u osnovnoj školi mislim da je došlo vrijeme za sljedeći korak, odnosno za uvođenje ovoga predmeta u srednje škole. Ovim korakom djeca će moći kroz cijelo svoje osnovno i srednjoškolsko obrazovanje učiti svoj materinski jezik i kulturu.

KREŠIMIR DUJIĆ, RODITELJ

Uvođenjem Hrvatskoga jezika s elementima nacionalne kulture postignut je veliki napredak za hrvatsku zajednicu u Srijemskoj Mitrovici. Nastava ovog predmeta omogućila je zainteresiranoj djeci učenje hrvatskoga jezika, kulture i povijesti u školi, jer dosad djeca su s ovim bila upoznavana u kući i u crkvi. Uvođenjem ovog predmeta gradske vlasti zadužene za kulturu i obrazovanje pokazale su da imaju želju pomoći u očuvanju naci-

onalnoga i kulturnog identiteta najbrojnije nacionalne manjine u Srijemskoj Mitrovici.

KRISTINA ZEMAN MIŠČEVIĆ, RODITELJ

Sva tri moja sina osnovnoškolskog uzrasta pohađaju ovaj predmet. Od sljedeće godine najstariji sin polazi u srednju školu te sa nadam uvođenju Hrvatskoga jezika s elementima nacionalne kulture i u srednje škole. Vjerujem da je očuvanje hrvatskoga nacionalnog i kulturnog identiteta zadaća svih nas koji živimo u dijaspori, a vodimo podrijetlo iz Hrvatske. Ujedno je i obveza nas roditelja da ljubav i poštovanje prema domovini prenesemo i na našu djecu. Ona će tako postati svjesna svojih korijena, te svih prirodnih ljepota i bogatstava kulture i tradicije hrvatskoga naroda. Raduje me što moja djeca imaju mogućnost upoznavati jezik i povijest hrvatskoga naroda, a također na izletima i ekskurzijama sve prirodne ljepote i kulturne znamenitosti Lijepe naše. Očuvanje i njegovanje različitosti i bogatstva kultura i naroda koji žive u Srijemu i Vojvodini, jedan je od prerogativa slobodnoga i suvremenog društva kojemu težimo, a uvođenje ovog predmeta značajno pridonosi tomu.

SVETLANA MILOVANOVIĆ, RAVNATELJICA OŠ »BOŠKO PALKOVLJEVIĆ PINKI«

Prema Godišnjem planu rada škole za školsku 2009/10. godinu, učenici hrvatske nacionalnosti, kao i svi zainteresirani učenici OŠ »Boško Palkovljević Pinki« imaju priliku i mogućnost kroz fakul-

skupini 1. i 2. razreda upoznaju se s hrvatskom dječjom književnošću i hrvatskim dječjim piscima, uglavnom glazbenim sredstvima. Skupina djece 3. i 4. razreda, osim s hrvatskom književnošću, upoznaju se i s hrvatskim narodnim nošnjama na području Vojvodine kao bitnim dijelom hrvatskoga identiteta. Učenici 5. i 6. razreda uz književnost proučavaju nošnje

i običaje Hrvata u Vojvodini, Hrvatskoj i BiH. Učenici najstarije dobne skupine (7. i 8. razred) uče hrvatski zemljopis i povijest. Hrvatska se povijest izučava u širem kontekstu, odnosno govori se i o povijesti Hrvata na teritoriju Vojvodine i Bosne i Hercegovine, čime đaci stječu znanje o autohtonosti hrvatskoga naroda na ovim područjima.

Dijelom plana i programa ovoga izbornog predmeta su i stručni posjeti i ekskurzije u Sombor, Suboticu, Bački Monoštor, Slankamen, Petrovaradin i Sot, gdje su učenici imali prigodu upoznati kulturno naslijeđe tamošnjih Hrvata. Također, za djecu starijeg uzrasta organizirane su ekskurzije u Hrvatsku, u Zagreb, Krk i Rijeku, gdje su đaci obišli

mnoge kulturno-povijesne znamenitosti, a sve u okviru projekta »Upoznajmo domovinu«.

Veći dio učenika koji su završili osnovnu školu te krenuli u srednju izrazili su želju za daljnjim pohađanjem ovoga predmeta te se nastava za njih organizira jednom tjedno u Hrvatskom domu ili župnim prostorijama za mlade. Od školske 2012/13. godine broj đaka srednjoškolskog uzrasta koji su izrazili želju nastaviti pohađati ovaj predmet bit će preko 40, te se na inicijativu roditelja i u dogovoru sa školskom upravom planira uvođenje ovog predmeta i u srednje škole. Uvođenjem u srednje škole nastaviti će se kontinuitet izučavanja predmeta Hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture u školama, čime će učenici i u nastavku obrazovanja obogaćivati svoja znanja o materinskome jeziku, nacionalnoj kulturi i povijesti.

Dario Španović

tativnu nastavu slušati predmet Hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture. Cilj izučavanja ovoga predmeta jest da se učenici pravilno koriste hrvatskim standardnim jezikom u okviru predviđenog sadržaja i da upoznaju elemente nacionalne kulture. Uočavajući specifičnost hrvatskoga jezika učenici razvijaju višejezičnost i interkulturalnost, a na temelju tako stečenih znanja mogu aktivno sudjelovati u životu društvene zajednice. Nastavu ovog predmeta izvodi profesor povijesti i etnologije Dario Španović, a broj učenika koji pohađaju ovaj predmet se kreće između 18 i 20, u zavisnosti od školske godine.

MLADEN POZNANOVIĆ, RAVNATELJ OŠ »SVETI SAVA«

Hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture kao fakultativni predmet učenici OŠ »Sveti Sava« u Srijemskoj Mitrovici imaju mogućnost slušati od školske 2009/10. godine. Broj učenika koji pohađaju ovaj predmet je od 17 do 22 učenika, u ovisnosti od školske godine. Ovaj predmet omogućava učenicima da se upoznaju sa svojim materinskim jezikom, njegovim standardnim oblikom, književnošću, ali i s elementima nacionalne kulture. Upoznajući materinski jezik i kulturu, u okruženju u komu je u uporabi srpski jezik, koji je veoma blizak hrvatskom, mogu spoznati sve sličnosti i razlike te razviti toleranciju na različitost i njegovati multikulturalnost.

ZORAN ĐURIĆ, RAVNATELJ OŠ »JOVAN JOVANOVIĆ ZMAJ«

Hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture uveden je u OŠ »Jovan Jovanović Zmaj« u rujnu 2009. godine i od tada

približno 20 učenika različitih dobnih skupina pohađa ovaj predmet. Uvođenjem ovog predmeta Gradska uprava za obrazovanje je prepoznala želju hrvatske zajednice za jačanjem kulturnog identiteta kod djece, kao i širenjem multikulturalnosti, a sva zainteresirana djeca mogu pohađati ovaj predmet bilo da pripadaju ili nisu pripadnici hrvatske zajednice. Pohađajući ovaj predmet učenici stječu znanje o svom materinskom jeziku kao i o hrvatskoj kulturi, povijesti i geografiji.

SNEŽANA KONJEVIĆ, PROSVJETNA INSPEKTORICA

Srijemska je Mitrovica višenacionalna sredina u kojoj se oduvijek podrazumijevalo poštovanje različitosti. Lokalna samouprava je uvijek podržavala svaku aktivnost koja je afirmirala obrazovanje i kulturu svake nacionalne manjine. Tako smo i 2009. godine prepoznali želju hrvatske nacionalne manjine da njihova djeca fakultativno pohađaju Hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture. Anketirali smo roditelje i utvrdili da ima preko 100 djece osnovnoškolskog uzrasta koji žele pohađati ove sate, a na nama je bilo da im to i omogućimo i već 3 godine veoma uspješno se realiziraju ovi sati, a dokaz da smo uradili pravu stvar jest taj što učenici koji završe osnovnu školu i dalje pokazuju interes za nastavak učenja Hrvatskog jezika s elementima nacionalne kulture u srednjoj školi. Nastojat ćemo im i u narednom periodu, kada se za to stvore optimalni uvjeti, to i omogućiti.

HARIS PIKNJAČ, DIREKTOR AGENCIJE EFAS IZ BEOGRADA I KONZULTANT ZA PRIPREMU PROJEK

Projekte

»raditi po knjizi«

Razgovarao: Davor Bašić Palković

Kod pisanja projekata najviše je formalnih i proceduralnih

*pogrešaka * Najvažnije je ispoštovati metodu rada koju*

*nameće Europska komisija, odnosno »raditi po knjizi« **

Srbiji je dostupno dosta fondova u odnosu na okruženje,

ali su oni slabo promovirani

U sjedištu Hrvatskog nacionalnog vijeća u Subotici održava se šesterodnevni trening za pripremu, pisanje i realizaciju projekata koji se financiraju iz fondova Europske Unije. Polaznici ovoga treninga su predstavnici hrvatskih institucija, ustanova i Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini.

Voditelj treninga je Haris Pknjač, višegodišnji ekspert Europske Unije i direktor agencije EFAS (European Funds Acquisition Services) iz Beograda, koja se bavi prenošenjem iskustava, znanja i vještina u pripremi i upravljanju programima i projektima financiranim od strane raznih donatora poput EU, Svjetske banke, USAID-a...

U intervjuu za naš tjednik Haris Pknjač govori o IPA programima, najčešćim pogreškama pri pisanju projekata, istodobno ukazujući na značajke onih projekata koji su dobro napisani.

HR: Koji je cilj treninga koji se održava u HNV-u?

U pitanju je trening prilagođen temi prekogranične suradnje. Cilj treninga je proširiti znanja i kapacitete, time što će tijekom šest dana polaznici napisati jedan projekt. Očekuje se da će na jesen biti raspisan novi poziv za projekte prekogranične suradnje s Republikom Hrvatskom. Što se tiče IPA programa s Hrvatskom, dosad je završen jedan natječaj (poziv) čiji se projekti implementiraju. Drugi je natječaj zatvoren 15. studenoga prošle godine i sad se radi odabir projekata.

HR: Prema vašem iskustvu, koji projekti najbolje »prolaze«?

Najbolje prolaze dobro napisani projekti. U svakom pozivu definirani su sektori suradnje, ciljevi i tipovi projekata, teritoriji, odnosno ne postoji generalni projekt koji može proći u bilo kojem javnom pozivu. Tako da je važno dobro proučiti ono što se natječajem preferira i dobro se uklopiti u to. Primjerice, u prvom i drugom pozivu s Hrvatskom područja su bila ekonomski razvoj, zaštita okoliša i aktivnosti s područja zvanog »ljudi-ljudima« (people-to-people) u kojem udruge građana najčešće sudjeluju.

HR: Jesu li nacionalne manjine i njihova prava aktualno područje?

Nacionalne manjine se spominju kod ovakvih projekata. Općenito, kada su u pitanju razvojne politike Europske

Prvi i drugi poziv

Prvi poziv za prijavu projektnih prijedloga za Prekogranični program Hrvatska - Srbija, u okviru IPA programa, objavljen je srpnja 2009. godine. Ukupni proračun ovog programa bio je 3 milijuna i 240 tisuća eura, od kojih je 1,8 milijuna usmjereno za Srbiju, a 1,44 milijuna za Hrvatsku. Drugi poziv bio je raspisan u rujnu 2011. godine, a za financiranje projekata pod ovim pozivom na raspolaganju su ukupna sredstva u iznosu od 5,3 milijuna eura.

EKATA KOJI SE FINANCIRAJU IZ FONDOVA EU

Unije, aktualna područja, ili kako to oni zovu »cross cutting issues«, su ekologija i održivi razvoj, demokracija i ljudska prava, jednakost spolova...

HR: Što su odlike dobro napisanog projekta?

Najvažnije je ispoštovati metodu rada koju nameće Europska komisija, odnosno »raditi po knjizi«. Ljudi kada krenu pisati projekt vide kako se tamo spominju »PCM guide«, metode rada, analize koje se očekuju, ali kada sjednu za računalo to se zna zanemariti, a također im zafali inspiracije. Sam aplikacijski formular je upitnik na koji vi dajete odgovore. Ako radite po principu Komisije, i ako provedete sve prvobitne analize, lakše dobivate sve elemente da opišete projekt.

HR: Koje su najčešće pogreške u pisanju projekata?

Najčešće pogreške su da se traži premalo ili previše novca, primjerice aplikanti traže sredstva za aktivnosti koje se ne mogu provesti. Ili loše opišu vremenske rokove: primjerice, napišu da će kupiti vozilo za mjesec dana, a to nije izvodivo za manje od pet-šest mjeseci ukoliko poštuju određenu proceduru. Ili, primjerice, napišu projekt za prvi poziv, a ponovno ga predaju u drugom iako se format u međuvremenu promijenio. Osim proceduralnih ima i formalnih pogrešaka, poput toga da se, krajnje banalno, zaborave potpisati.

HR: Kada govorimo o IPA projektima, što biste savjetovali potencijalnim aplikantima – kako da dođu do prekograničnog partnera?

To najčešće ide putem izravnog poznanstva. Druga mogućnost je preko sastanaka koji se održavaju nakon raspisivanja poziva, ili na službenom portalu IPA programa za Hrvatsku i Srbiju (www.croatia-serbia.com). Treći način je preko konzultantskih kuća poput naše. Na našoj internetskoj stranici (www.wb-efas.eu) postoji baza podataka zainteresiranih i po

različitim kriterijama možete tražiti partnera.

HR: Kako ocjenjujete »tržište« u Srbiji, kada je riječ o agencijama za pisanje projekata?

Za tržište u Srbiji su još uvijek specifična očekivanja da konzultantska agencija napiše

stvenih istraživanja i razvoja FP7 u kojem može sudjelovati i profitni i neprofitni sektor. Postoji i mnogo drugih za koje se nije toliko čulo, kao što su edukacijski program Erasmus, COST program koji se tiče znanstvene suradnje...

Također, moj je dojam da se sredstva iz tih fondova ne koriste. Za dosta fondova zemlja

ta promocija kod nas u Srbiji slabija ne bih znao reći.

HR: Što nam je dobivanje statusa kandidata za članstvo donijelo u kontekstu pristupa fondovima EU, ponajprije IPA-e?

Kandidatura je Srbiji donijela da ima pristup do svih pet komponenti IPA fondova, a ne samo do prvih dviju. Međutim,

projekt, a da kandidat isplati uslugu tek kada i ako dobije sredstva. To nije realno, jer na taj način samo konzultant investira. Tako da se mora naći neki ključ da i jedni i drugi investiraju.

HR: Osim IPA-e postoje i drugi fondovi. Kažite nam nešto više o njima i o njihovu korištenju?

U Srbiji je dosta urađeno po tom pitanju, ima dosta fondova na koje ona može aplicirati u odnosu na okruženje. To nije slučajno, očigledno je politika Vlade Srbije i meritornih institucija da se uključe u trendove i fondove europske integracije. Jedino što, s druge strane, nedostaje jest promocija istih, da oni dođu do krajnjih korisnika. Čulo se za CIP (Competitive Innovation Program) koji je namijenjen profitnom sektoru, tj. gospodarstvu, ili za program znan-

mora platiti sudjelovanje, od pola milijuna do milijun eura, ali to su minimalna sredstva u usporedbi s onim što se iz toga može izvući. U Crnoj Gori su projekti prekogranične suradnje promovirani na billboardima pokraj ceste. Zbog čega je

ono što je manje poznato je da to ne znači više sredstava. To znači isti džak, samo raspoređen na pet komponenti. IPA je dobra stvar i ona se uglavnom iskoristi, ali strukturni fondovi, do kojih Srbija također može pristupiti, se ne koriste.

Što je IPA?

Prekogranična saradnja važan je dio regionalne politike Europske Unije koja nastoji umanjiti društvene i socijalne nejednakosti među EU regijama. Stoga je za razdoblje 2007.-2013. Europska Unija predvidjela jedinstveni Instrument predpristupne pomoći (IPA-u) za financiranje programa između zemalja članica EU, kandidatkinja i potencijalnih kandidatkinja za članstvo u EU. IPA je usmjereni mehanizam za uspješno davanje pomoći zemljama Zapadnog Balkana i Turskoj. Ovaj instrument je osmišljen kako bi pomoć reformama u tim državama bila usmjerena kroz jedinstven i fleksibilan sustav, od čijeg bi djelovanja građani imali izravnu korist, dok bi države dobile dodatnu pomoć u dostizanju europskih standarda. Ukupna vrijednost financijske potpore Europske Unije Srbiji, kroz IPA fondove za razdoblje 2007.-2012. godine, iznosi oko 1,1 milijarde eura.

NOGOMETNA REPREZENTACIJA HRVATA U SRBIJI

Sport kao poveznica mladih u hrvatskoj zajednici

Osim još jednog nogometnog uspjeha, sudjelovanje na ovome prvenstvu hrvatskim je sportašima iz Srbije donijelo upoznavanje s različitim manjinama u Europi – njihovim specifičnostima, kulturom, pa i načinom organiziranja nacionalno-manjinske autonomije

U prošlom broju našeg tjednika izvijestili smo o još jednom uspjehu nogometne reprezentacije Hrvata u Srbiji. Nakon osvajanja naslova prvaka na IV. europskom prvenstvu hrvatskih momčadi izvan domovine, koji im je osigurao izravan nastup na sljedećem svjetskom i europskom prvenstvu, još jednu medalju su nogometaši osvojili na II. europskom prvenstvu manjina u Njemačkoj.

Ovoga puta nogometaši, pripadnici hrvatske nacionalne manjine u Srbiji, natjecali su se s reprezentacijama nacionalnih manjina Europe na nogometnom prvenstvu koje organizira Federalna unija nacionalnih manjina (FUEN) – savjetodavno tijelo Vijeća Europe sastavljeno od predstavnika 94 manjinske zajednice iz 32 europske države. Ovogodišnje prvenstvo održano je u Njemačkoj, u gradu Bautzen, s krovnom organizacijom lužičkih Srba u Njemačkoj »Domovina« kao suorganizatorom. Osim još jednog nogometnog uspjeha sudjelovanje na ovome prven-

stvu hrvatskim je sportašima iz Srbije donijelo upoznavanje s različitim manjinama u Europi – njihovim specifičnostima, kulturom pa i načinom organiziranja nacionalno-manjinske autonomije.

IZVRSNA ORGANIZACIJA, PUNO NAVIJAČA

Član stručnog stožera nogometne reprezentacije *Ivan Budinčević* kaže kako su za njega hrvatski nogometaši iz Srbije prvaci Europe premda su osvojili treće mjesto. Nakon pobjede od 1:0 nad Koruškim Slovenacima u borbi za treće mjesto tim je riječima, uz šampanjac, započelo slavlje nogometaša i stručnog stožera na besprijeckornom zelenom tepihu stadiona Muellerwiese u Bautzen, Njemačka. A razloga za slavlje je itekako bilo, tvrdi Budinčević: »Pet pobjeda – nad Turcima iz Grčke, Ladinima, Frizijcima i Nijemcima iz Rusije i Koruškim Slovencima i samo jedan poraz u utakmici protiv bivših, a na kraju se ispostavilo, i sadašnjih europskih

prvaka za nacionalne manjine, ekipe Južnog Tirola iz Italije, razlog su za takvu pohvalu«, kaže Budinčević.

»Ni relativno skromni smještaj u Domu učenika u Burku kraj Bautzena, niti neodgovarajuća hrana, niti, ono najvažnije, izostanak nekoliko standardnih reprezentativaca, što zbog obiteljskih i zdravstvenih što poslovnih razloga i obveza prema matičnim klubovima (*Filip Ilovac, Mladen Vizin, Željko Tadijan, Dejan Godar, Goran Nimčević, Brane Babić i Ivan Beretić*) nisu smetali našim nogometašima da postanu prvaci Europe, ako ne po rezultatu, a ono zasigurno po borbenosti, zalaganju, disciplini i ponašanju, u igri i van terena«, pojašnjava Budinčević svoju ocjenu. I za krovnu organizaciju Lužičkih Srba »Domovina«, koja ove godine slavi svoj 100. rođendan, Budinčević ima lijepe riječi: »Domovina je odlično organizirala turnir, oko tri stotine volontera je sudjelovalo u organizaciji čitavog turnira, a prema procjeni organizatora 38 utakmica je pratilo, i pored

relativno skupih ulaznica (5 i 8 eura za finalni dan), oko 16.000 navijača.« Organizator sljedeće Europeade 2016. godine još nije poznat, pa su, potaknuti uspjehom prvenstva i velikim brojem pripadnika manjina koje ovo natjecanje uspije okupiti, članovi stručnog stožera nogometne reprezentacije Hrvata iz Srbije »glasno razmišljali na tu temu«, kaže Budinčević. Izvjesno je, dodaje, »da je organizator Europeade 2012 u Njemačkoj visoko podigao letvicu u pogledu organizacije«.

SLOBODAN DAN

Ovo je natjecanje sudionicima omogućilo i upoznavanje kulture europskih manjina, a tijekom boravka jedan slobodan dan je bio prigoda za razgledanje kulturnih znamenitosti Bautzena. Od različitih znamenitosti Budinčević izdvaja »jedinствену katedralu st. Petri, koja je u unutrašnjem dijelu ogradom podijeljena na katolički i evangelistički dio«, ali i program u kojem su pojedini sudionici predstavili segmente svoje

kulturne baštine. Nažalost, kaže Budinčević, Hrvati iz Srbije nisu mogli osigurati dolazak kulturnih udruga i sudjelovanje u programu, ali je taj dio barem jednim dijelom nadomjestio profesor *Voja Temunović* koji je nogometaše za ovu prigodu opskrbio snimkom Velikog bačkog kola koja je igrala ulogu »himne« reprezentacije. Do sljedećeg prvenstva profesor Temunović će osigurati novu »himnu«, kojom će biti obuhvaćeni i glazbeni motivi Hrvata iz Srijema i Podunavlja.

Ovo prvenstvo pamtit će se i po druženju i zabavi pa su se tako članovi hrvatske reprezentacije družili najviše s Velšanima i Retroromanima iz Švicarske s kojima su dijelili smještaj. Za razliku od hrvatske momčadi kojoj je uspjeh na prvenstvu bio u prvom planu, Velšanima je, kaže Budinčević, to bilo druženje i zabava, uz neizostavno pivo. Rezultat druženja je najava Velšana da će na jesen biti gosti Hrvatima iz Srbije i skupa će pratiti utakmicu između Velsa i Srbije u Beogradu.

POČECI I PLANOVI

A kako je sve krenulo i kako to da je hrvatska manjina za sada jedina u Srbiji koja ima i svoju nogometnu reprezentaciju kao što to i mnoge druge europske manjine imaju? Prije šest godina najbolje nogometaše iz hrvatske zajednice okupio je jedan broj

ljudi ljubitelja nogometa među kojima je i *Petar Kuntić*, a na poticaj Hrvatskog nogometnog saveza. »HNS je shvatio kako je to veoma dobar način animiranja Hrvata bilo gdje da žive, bilo kao autohtone manjine, kao iseljeništvo u Europi ili svijetu. HNS je imao i interesa jer je preko ovakvih udruga autohtonih manjina imao pregled kakvim kadrom raspolažu, a kasnije se ispostavilo kako je to veoma dobar način okupljanja, koordinacije, međusobne suradnje i produbljivanja nacionalne svijesti mladih nogometaša pripadnika hrvatske zajednice«, kaže Kuntić.

»Da nije bilo njihovog angažiranja u nogometu oni bi bili 'izgubljeni' za zajednicu«, smatra Kuntić, a njihovim postupnim uključivanjem u sustav nogometnog natjecanja pokazalo se kako to dobiva jednu drugu dimenziju. Poslužiti će

se riječima domaćina – predstavnika Lužičkih Srba koji je doslovce rekao kako u posljednjih 20 godina nikada, osim Crkve, nijedna institucija unutar manjinske zajednice nije uspjela okupiti veći broj pripadnika zajednice na jednom mjestu, kao što se to uspjelo preko nogometa, pa je na svakoj utakmici ove godine bilo preko 3000 navijača. Očekujem da će u bliskoj budućnosti to isto doživjeti i naša nogometa momčad, zato taj program treba i dalje njegovati«, kaže Kuntić, ali i ističe kako to iziskuje velika sredstva. Upravo stoga su se, kaže Kuntić, odmah dogovorili da neće aplicirati na sredstva koje godišnje dobiva hrvatska zajednica već će raditi isključivo na principu sponzorstva i dobročinitelja te s institucijama matične države Hrvatske. »U koliko mjeri osiguramo sredstva toliko ćemo se i natjecati

kako ne bismo došli u situaciju da predaleko odemo s našim željama, a da mogućnosti budu sasvim drugačije«, kaže Kuntić, jer ambicija ima a sredstva se moraju osigurati kako za pripreme i opremu tako i za odlazak na prvenstva. Nakon osvojenih medalja ovoj je reprezentaciji zajamčeno sudjelovanje na svjetskom prvenstvu klubova koje su utemeljili Hrvati izvan Hrvatske, a koje će biti održano 2015. godine u Kanadi, a do tada predstoji ove godine europsko prvenstvo klubova hrvatskih autohtonih manjina u Splitu, te 2014. godine europsko prvenstvo klubova koje su utemeljili Hrvati izvan Hrvatske.

Osim ovih natjecanja u organizaciji Hrvatskog nogometnog saveza uključili su se i u sustav natjecanja FUEN-a koji je, smatra Kuntić, »shvatio kako je sport veoma dobar način za animaciju mladeži unutar manjinskih zajednica i u isto vrijeme kad je europsko nogometno prvenstvo organizira se i europsko prvenstvo manjina. Prije četiri godine smo bili u Švicarskoj drugi, a ove godine u Baucenu treći. To je jedno ozbiljno natjecanje koje traje osam dana i gdje na jednom mjestu vidiš raznolikost Europe. Prisutne su nacionalno-manjinske zajednice koje su aspolutno sačuvala svoju nacionalnu samobitnost i autonomnost, do onih koji su potpuno asimilirani u državi u kojoj žive. Doista je doživljaj biti tamo i čast nam je da se nogometaši Hrvata iz Srbije mogu veoma uspješno nositi s jednom Katalonijom, predstavnicima manjina iz Francuske, njemačkih manjina«, kaže Kuntić.

Inače, preko 40 nogometaša iz hrvatske zajednice je uključeno u ovaj sportski sustav i među njima se poslije pet godina razvilo prijateljstvo i zajedništvo, te Kuntić smatra kako će u mjestima gdje žive, mladi sportaši pomoći u animiranju i ostalih hrvatskih institucija i pojedinaца.

J. D.

IŠČEZLA STOLJEĆA – CRTICE IZ POVIJESTI O NASELJIMA U SRIJEMU U SREDNJEM VIJEKU (XV. DIO)

Prva izvješća o gradovima Hrvatsko-ugarskog kraljevstva (1)

Piše: dr. Zsombor Szabó

Zahvaljujući križarskim ratovima imamo putopise, zapravo opise pohoda, koje su pisali svećenici, fratri, pa i biskupi koji su pratili križarske vojske. Također, arapski su trgovci, koji su u zemlji vršili daljinsku trgovinu, gotovo istodobno pisali putopise. Ovi opisi hrvatsko-ugarske kraljevine su naizgled dijametralno različiti.

Njemačko-rimski car Konrad III.

Zapadni opisi su negativni, osobito ako se radi o stanovništvu ili o građevinama. Arapi pak hvale zemlju, stanovnike i gradove, uspoređujući ih s velikim gradovima Istoka.

OPISI PUTNIKA IZ ZAPADNE EUROPE

U ovom feljtonu najprije ćemo se kratko pozvati na pisane izvore iz Zapadne Europe. U Prvom križarskom ratu, od 1096. do 1099. godine, vojske su se kretale kroz teritorij hrvatsko-ugarskog kraljevstva u

dvama pravcima – Nijemci kroz zapadnu Ugarsku i Srijem, a Francuzi preko Istre kroz Dalmaciju. *Raymundus de Agiles*, dvorski svećenik vojskovođe *Rajmunda IV.*, o hrvatskim predjelima piše kao divljim predjelima bez vlasnika (Hrvati su se u to vrijeme borili za prijesto *op. aut.*), gdje »barbarsko« stanovništvo ne želi trgovati s njima i ne želi im biti vodič – radije bježe pred vojskom. »Zemlja Slavena je pusta, neprohodna, brdovita gdje tri nedjelje nismo vidjeli ni divljač, ni ptice«. Na jednom drugom mjestu piše da su ih brđani i napadali. Očito su Francuzi imali negativno iskustvo u Hrvatskoj, tako da u Drugom križarskom ratu, 1147. godine, i oni prolaze kroz Ugarsku. Prvo je kroz Ugarsku krenula vojska njemačko-rimskoga cara *Konrada III.* U njegovoj pratnji nalazio se njegov rođak, freisingški biskup *Oto Bamberški* (Otto von Freising), koji kaže: »u selima (*vilissima*) i mjestima (*oppidis*) nalaze se stanovi napravljeni od slabog materijala, to jest samo od trske, rijetko od drveta, a najrjeđe od kamena, zato (narod) stanuje za vreme ljeta i jeseni u šatrima«, što su arheološki ostaci iz XII. stoljeća i potvrdili, no riječ je samo o selima. Istina, on hvali ljepotu krajolika i rodnost zemlje, ali stanovnici mu baš nisu simpatični. Smeta mu što su »niskoga rasta i gruboga lica«, i piše: »treba se čuditi Božjem previdu što je ovaku prelijepu zemlju dao takvim ljudskim čudovištima«.

PROLAZAK KRIŽARA

U pratnji *Luja VII.*, francuskoga kralja i njegovih križara koji su prolazili kroz Ugarsku u kasno ljeto 1147. godine, bio je i fratar *Odo de Deoglio* koji ovako opisuje onovremenu Ugarsku: »Ugarsku od Njemačke zemlje razdvaja jedna velika močvara (Nežidersko jezero? *op. aut.*), a od Bugarske zemlje jedna bistra rijeka (Sava). U sredini teče Drava, čije obale su strme, iz tih razloga rijetko poplavljuje, a močvare u (*njenoj*) blizini poplavljuju i daleke predjele. Pored Drave našli smo malo brodova, tako da smo rijeku morali prijeći na konjima, što je bilo teško, jer je rijeka bila brzog toka. Vode Ugarske, izuzimajući jedino rijeku Dunav, su sve jezera, močvare i izvori. Dunav brodovima prevozi bogatstvo mnogih zemalja do plemenitog grada Estergoma« (Estergom, *Ostragon* je tada bio sjedište hrvatsko-ugarskoga kralja i Ostragonskoga nadbiskupa).

Trebamo znati da su biskup Oto Bamberški i frater Odo de Deoglio imali »ograničeno kretanje« u relativno uskom koridoru. Tadašnji kralj Ugarske *Gejza II.* (*II. Géza*) i njegov nador-išpan (palatin) *Beloš ban*, podučeni pljačkanjem i paljenjem prilikom Prvoga križarskog rata, sa svojom su vojskom diskretno pratili s lijeve i desne strane križare cijelim putem kroz zemlju, osiguravši im sljedovanje, ali nisu dozvoljavali da usput skrenu s dogovorenoga koridora i prave »nerede«. Prema opisu fratra Deoglija, vodili su ih kroz manje nastanjene i siromašnije krajeve Slavonije i antičkim putem sredinom Srijema, pa otud i takvo viđenje stambenih prilika i naselja. Učeni biskup Oto Bamberški se susretao uglavnom s vojnicima iz kraljeve pratnje,

Susret hrvatsko-ugarskoga kralja Gejze II. i francuskoga kralja Luja VII.

koji su bili većinom istočnjačkog podrijetla (slavenizirani Bugari, Hazari, Bešeni, itd.), pa mu se, naravno, nisu svidali »azijatski obrazi« tih ljudi. Interesantno, nekoliko godina kasnije je vjerojatno imao bolje informacije – ohrabrivao je stanovnike svoje biskupije da se nasele u zapadnu Ugarsku.

Čeljacki salaš

U osnovi je iz tri dila: ima dvije sobe i između njih je »kuća« s pododžakom. Obadva uzdužna zida i tri zida popriko su od nabijanice. U čeljacki salaš ide se iz avlije kroz »kuću«, priko jedne basamage

Bunjevački Hrvati su posli napuštanja zemunice za stalnu nastambu počeli praviti čeljacki salaš i oko njega stvarati poljodilski domazluk.

Za opis najstarijeg čeljackog salaša ugledao sam se na salaš Tomice Vojnića Mijatovog, posljednjeg njegovog gazde. Uslikao (fotografirao) sam ga još dok je bio na nogama (čitav), a posli samorušenja opisao ga po izgledu nabijanice, tavanice i krova. O njemu je napravljen građevinski crtež. Tomicin prapradida je živio u njemu na početku XVIII. veka, a pošto je već onda u njemu bio poljodilski domazluk čini se da je salaš dobrim prija napravljen. U traganju za najstarijim salašom našao sam još salaša koji su bili takvi ili su imali makar iste dijelove kao Vojnićov salaš.

Po izgledu Vojnić Mijatovog salaša i drugi salaša iz tog vremena, pa i najstariji panonski salaša, možemo zaključiti da su približno ovakvi bili i većina najstariji salaša bunjevački Hrvata.

SALAŠ TOMICE VOJNIĆ MIJATOV

Salaš je napravljen u šebešićkoj pustari, danas u ataru Male Bosne. Nabili su ga u avliji uzduž gornjak-dolnjak, sa stražnjim uzdužnim zidom na Mali tavanucki put. Nema podruma. U osnovi je iz tri dila: ima dvije sobe i između njih je »kuća« s pododžakom. Obadva uzdužna zida i tri zida popriko su od nabijanice. U čeljacki salaš ide se iz avlije kroz »kuću«, priko jedne basamage.

Zablatni zidovi imaju po jednu jednostruku pendžer, 60 x 40 cm., sa po dva krila. Obadvi

sobe imaju po jednu pendžer za avliju, velike su kao pendžeri u zabatu. Nabijanica je umazana mazom (blatom) i obiljena krečom, spolja brez namazane cikle. Zablati su izidani od cigla. U tavan se ide kroz vrata na

šanom (zaglavak) u kalupu sara. U sobi s gornjaka krušna peč je s lijeve strane, nuz nju daske sastavljene s drvenicama. Nuz drugi zid od pročelja su drvenice, do njih najčešće kovčeg(i) s prćijom (ženin miraz). Doli je

Salaš Tomice Vojnić Mijatov

zabatu čeljacke sobe. Krovina (pokrov krova) je od trske, nabijena je nuz zabat, brez vrepčije daske.

SALAŠ IZNUTRA – SOBE

Zidovi u sobi od zemlje do plafona visoki su 220 cm., popriko široki 340 cm, a dugački uzduž 470 cm odnosno 395 cm. U čeljackoj sobi kod sobni vrata s desna je krušna peč naslonjena na stražnji zid, nuz kojeg su od pročelja poredane drvenice (krevet) sa nastavljanim »daskama«, sastavak drvenica sa bankom krušne peći. Na drugom uzdužnom zidu su drvenice, do njih najčešće dolaf i nad njim ogledalo. Do vrata je prešlica, često i stan za tkanje. Za vratima na zidu »kuće« vise čizme sa

žuta zemlja nabijena i najčešće na njoj prostrte asure i onda se u sobi ide bos ili u čorapama.

U sobama ispod slimena uzduž je astal s klupama. Ispod slimena visi propeće, a nuz peč na zidu je svetnjača sa očenašama. U zidovima iz avlije iznutra je u nabijanicu usičena manja polica za sitnež koji se često hasnira.

SA ROGLJA Tira baba kozliće

To je pojava u ravni u kanikuli, oko podne, kad je sunce najjače. Onda se vide nekoliko bočnih uzdužnih vijugavih tankih linija, dugačke i do desetak metara, od zemlje na oko 2 - 3 metara, koje lebde (titraju) u ajeru. Meteorolozi kažu da je to isparavanje vlage iz zemlje, a to možda katkad viditi nekoliko dana posli obilne kiše kad je zemlja zdravo navlažena. Zapravo, pripovijdanje o tom prividenju, do nas je doprlo od Banačana.

»KUĆA«

U »kuću« se ide priko basamaga od cigalja, kroz puna drvena vrata od cološki (1" = 25,4 mm) dasaka. U vratima je kovačka brava (prosta, sa ključem i zasunom). Noćom se zaključana vrata ociguravaju priko sridnje baskije (daska popriko u krilu vrata) čuskijom (osiguranje od nasilnog otvaranja) popriko uglavljenom u dovratke.

Iz »kuće« se kroz vrata ide u sobe lijevo i desno, a naprid ispod slimena kroz proširen otvor u pododžak. Proširen je za toliko da se do peći unese snop ogrizina, malo slame i iznese košar gari. Da se ne vidi garav zid pododžaka otvor se zakrili virangom.

Nuz zid prema avliji najčešće je dolaf ili kovčeg sa prćijom ili čistom rubeninom. U »kući« se drži ruvo i odilo, kabanice, opaklije i sl. Koje se rade hasniralo. Tavanicu od trske odozgor umazanu blatom petnaestak cm. drže slimena, okrugla dračova drveća, a priko njih su tesane grede sa tesanom građom krova.

PODODŽAK

On je uzduž cigljama zasvođena odaja u sridini sa odžakom, svitile mire oko 50 x 50 cm. Ispod pećivi po cijeloj širini je banak širok oko 50 a visok oko 70 cm. Na banku se barata sa ranom, priko njega loži u peč, a grnjačom svlači gar u garnjak. Na njemu se kuvala rana na sadžaku (gvozden tronožac) i pekla pod cripuljom (pekva). Nuz banak sa gornjaka je katlanka u kojoj su u kotlu grijali vodu i kuvali ila.

14. MEĐUNARODNI SUSRET OLDTIMERA U SUBOTICI

Čuvanje industrijske baštine

Svaki susret ljubitelja retro automobila prilika je za druženje i nova poznanstva, ali i razmjenu auto-dijelova, kao i osobnih iskustava prilikom restauracije i reparacije svojih ljubimaca, što je zapravo prava čar ovog hobija

U svijetu ima više od 1,5 milijuna povijesnih automobila registriranih kod Međunarodne krovne udruge starodobnih vozila (FIVA – Federation Internationale des Vehicules Ancienes) koja trenutno ima oko 85 organizacija članica u 62 zemlje diljem svijeta. FIVA je osnovana 1966. godine s ciljem promicanja i očuvanja povijesnih vozila, koja su prihvaćena kao važan dio industrijske baštine. Kultura očuvanja automobilističke industrije osobito je razvijena u zemljama s razvijenom auto-industrijom, poput Njemačke, Velike Britanije, Italije i Švedske.

Dio te svjetske industrijske baštine Subotičani su imali priliku vidjeti prošloga vikenda na 14. međunarodnom susretu oldtimera koji je organiziralo Udruženje ljubitelja starih motornih vozila »Oldtimer«, koje inače ima oko 60 članova iz Subotice i okolice. Na susret su došli entuzijasti sa svojih 42 automobila i 42 motocikla iz Mađarske, Hrvatske, Slovenije i Češke. Predsjednik Udruženja ljubitelja starih vozila Stipan Rudić Vranić kaže da im je svima zajedničko divljenje prema nekadašnjim konstruktorima i ljubav prema starim linija-

ma i oblicima automobila i motocikala, te da je svaki susret prilika za druženje i nova poznanstva, ali i razmjenu auto-dijelova kao i osobnih iskustava prilikom restauracije i reparacije svojih ljubimaca, što je, kako kaže, zapravo prava čar ovog hobija. Stoga, vlasnici retro auta najčešće zanesenjački godinama predano sami rade restauracije, dobri su znalci tehničkih osobnosti, kao i povijesti razvoja auto-industrije.

Zoltán Tóth iz Siófoka (Mađarska) vlasnik je bijelog kabrioleta Jaguar E-Type iz 1969. godine, koji je po izboru Subotičana bio najljepši auto izložbe. Tóth priča da je ovaj auto uvežen iz Californie, iz Santa Monica Beacha. Godinu i pol dana je trajala njegova restauracija, gdje je osobno svaki vijak skinuo i nanovo sastavljao vozilo. Auto je ocijenjen najvišom ocjenom FIVA što znači da je u besprijekornom stanju, bez primjedbi na originalnost, tehniku, izgled i povijest. Od kako je prije pet godina restauriran prešao je 20.000 km po raznim susretima oldtimera, i to bez ijednog popravka. Inače, Jaguar E-Type je britanski automobil koji se proizvodio između 1961. i 1974. godine, a u tom je razdoblju pro-

6. srpnja 2012.

dano oko 70.000 ovih automobila, dok je 2008. zauzeo prvo mjesto u The Daily Telegraphovoj listi 100 najljepših automobila svih vremena. Tóth ima još dva retro automobila – Adlera iz 1936. godine, kakve su u ono vrijeme vozili njemački oficiri, i Csajku, što je svojedobno bio i predsjednički auto *Jánosa Kádára*. Ovaj potonji je prije tri godine u Subotici također proglašen najljepšim autom izložbe.

Posjetitelji su imali priliku vidjeti i čuveni Citroenov model Traction Avant iz 1937. godine. Njegov sadašnji vlasnik *Péter Kereszturi* priča kako je auto doslovce morao iskopati ašovom jer je stojeći 30 godina na istom mjestu, u jednom malom selu u Bakonyi, bio »utopljen« u zemlju do pragova. Kereszturi, inače automehaničar, četiri i pol godine ga je restaurirao i sve to zabilježio na oko 600 fotografija. Prema njegovim riječima takav tip automobila bio je službeno vozilo mađarske kraljevske policije, a od 1.700 komada samo je ovaj jedan ostao. Proizvodnja Traction Avanta, koji je u ono vrijeme bio pun tehničkih noviteta i izuzetno skladnog dizajna, počinje 1934. godine. Sljedeće godine izlaze i dvije nove varijante, ali te iste godine umire vlasnik tvornice *Andre Citroen*, nestigavši vidjeti uspjeh svog posljednjeg modela. Traction Avant se s prekidima proizvodio do 1957. godine, a zabilježeno je da je zbog svoje velike stabilnosti, brzine i prostora, bio omiljeni automobil Pokreta otpora tijekom okupacije Francuske.

Zanimanje publike privukao je i automobil *Józsefa Penyáka*, ponajprije jer je izrađen od drveća. Riječ je o modelu F-8 poznatoga njemačkog proizvođača automobila i motocikala DKW koji se proizvodio od 1936. do 1955. Penyák kaže da ga je bilo prilično teško osposobiti jer su neki dijelovi bili potpuno istrulili, ali dodaje da je takvih modela svojedobno napravljeno puno te ih i danas ima kod kolekcionara.

Među motociklima Subotičani su za najljepši odabrali model NSU 351 OSL iz 1935. godine čiji je vlasnik *Ivica Bajt* iz Požege. On je restauraciju radio uz pomoć prijatelja, što je trajalo oko šest godina. Većina dijelova su originalni, neke koji su bili jako uništeni trebalo je nanovo istokariti, ali pojedini, poput primjerice auspuha, kupljeni su iz Njemačke gdje se još uvijek mogu nabaviti određeni rezervni dijelovi, jer unatoč tomu što tvornica više ne postoji, u maloj privredi sačuvani su alati pomoću kojih se izrađuju originalni dijelovi. Ivica Bajt kaže da on nije biker, nema druge motore, ali

rado ide na susrete bikera i svojim motociklom među »japancima« izaziva veliku pozornost. Njegov motor razvija brzinu od 60 do 70 kilometara na sat, no upravo to i jest njegova prednost jer, ističe Bajt – »sve vidite i svi vide vas«. Moglo bi se voziti i brže, 90 do 100 kilometara, ali to ipak nisu primjerene brzine za ove motore, zbog jakih vibracija to više nije ugodna vožnja.

Na koncu, koja vozila mogu nositi epitet oldtimera? Po kategorizaciji FIVA postoji klasifikacija u šest grupa: antika (automobili proizvedeni do 1905.), veteran (automobili proizvedeni od 1906. do 1917.), vintage (od 1918. do 1930.) i tri grupe klasika za automobile proizvedene od 1931. do 1970. godine. Točne podatke o broju oldtimera zapravo nitko nema, procjena je njemačkog Federalnog zavoda da je samo u ovoj državi gotovo milijun klasičnih automobila, pri čemu se iz godine u godinu bilježi snažan uzlazni trend. Stoga, industrija klasičnih automobila postaje sve značajniji gospodarski čimbenik, računa se s oko pet

milijardi eura godišnjeg prometa u tom području, što podrazumijeva poreze na prihod, troškove osiguranja, putovanja, odjeće, popravki, pribora, sajmove, okupljanja, itd. Posjedovanje retro automobila daleko je od toga da bi bilo hobi elite, naprotiv, većina vlasnika klasičnih automobila pripadaju srednjoj klasi. Zanimljivo je da su od početka financijske krize, 2008. godine, investitori otkrili oldtimere kao dobru investiciju, jer je vrijednost ovih automobila godišnje porasla za šest posto što ih je svrstalo u investicije bolje od nekretnina i dionica. Cijene su vrlo različite, dobra VW buba može se nabaviti već za 5000 eura, a oni luksurniji mijenjaju vlasnike za milijunske iznose. Primjerice, najviša cijena od 10,9 milijuna dolara postignuta je za Ferrari 250 GT SWB California Spyder iz 1961. godine. Za ovaj auto kažu da je jedan od najljepših ikada izrađenih, a prodao ga je na aukciji 2008. godine glumac oscarovac *James Coburn* i to engleskom radio DJ-u *Chrisu Evansu*.

S. Mamužić

6. srpnja 2012.

»Lidl« i u Subotici

Njemački trgovinski lanac »Lidl«, jedan od pet najvećih maloprodajnih lanaca u svijetu, otvorit će supermarket i u Subotici. Naime, prema pisanju medija, »Lidl« je u Zrenjaninu i Subotici već kupio zemljište za izgradnju, a lokacije su osigurane i u Novom Sadu i Valjevu. Strategija ove kompanije je da u određenoj državi kupi nekoliko lokacija i odjednom otvori veći broj objekata, te je na taj način prije nekoliko godina i u Hrvatskoj preko noći postala bitan tržišni takmac. U kompaniji za sada ne žele reći u kojim još gradovima traže pogodne lokacije, kao niti kada planiraju otvaranje objekata.

»29. novembar« ponovno na prodaju

Agencija za privatizaciju Republike Srbije objavila je prodaju Industrije mesa i konzervi »29. novembar« AD u stečaju. Tvornički kompleks zgrada na površini od preko tri hektara sa strojevima, opremom, alatima i drugim pokretnostima procijenjen je na 751 milijun dinara. Prodaje se maloprodajni objekt na Trgu Jakaba i Komora u Subotici koji je procijenjen na oko 6 i pol milijuna, kao i druge nepokretnosti procijenjene na oko 3 milijuna dinara. Krajnji rok za dostavljanje ponuda je 31. srpnja do 12 sati, a ponude se dostavljaju odjelu Agencije za privatizaciju u Novom Sadu, Bulevar Mihajla Pupina 10, peti kat. Javno otvaranje ponuda zakazano je za 31. srpnja u 12 sati i 15 minuta.

Alpak širi proizvodnju

Subotički »Alpak« će do kraja mjeseca završiti novu proizvodnu halu površine 2300 četvornih metara, čime će biti stvorni uvjeti za širenje proizvodnje. Proizvodnja i finansijski učinci prosječno godišnje rastu po stopi od oko 10 postotaka, te su procjene da će »Alpak« ove godine ostvariti izvoz vrijedan 10 milijuna eura. Polovina proizvoda odlazi na tržišta Njemačke i Rusije. Povećanje proizvodnje pratit će i postepeni rast broja zaposlenih, te se do kraja sljedeće godine planira zapošljavanje još dvadesetak radnika.

Pomoć Kolijevci

Ustanova za djecu ometenu u razvoju »Kolijevka« ovih je dana dobila vrijednu pomoć. Princeza *Katarina Karađorđević*

i direktorica Lifeline Chicago Humanitarian Foundation *Kathy Fanslow* otvorile su i službeno senzornu sobu čiji će veliki značaj biti za poticanje razvoja osjetila kod djece ometene u razvoju. Humanitarna fundacija princeze Katarine osigurala je 9,5 tisuća eura, u građevinsku adaptaciju sobe uloženo je oko šest

tisuća eura, a projekt je pomogao i poduzetnik *Rudolf Walter* s 1,5 tisuća eura.

Od Pokrajinskog tajništva za zdravstvo, socijalnu politiku i demografiju za »Kolijevku« je osigurano i 20 antidekubitusnih dušeka. Vrijednost opreme koju će koristiti nepokretni bolesnici smješteni u ovoj ustanovi je 432 tisuće dinara.

Temeljem članka 10. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (»Službeni glasnik RS« broj 135/04,36/09) Gradska uprava, Služba za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj, Subotica - Trg slobode br. 1.

OBAVJEŠTAVA

Da je podnesen zahtjev za odlučivanje o potrebi procjeni utjecaja na životni okoliš Projekta: MAGACIN AMBALAŽE I GOTOVIH PROIZVODA ZA UPOTREBU U VETERINI koji se planira na katastarskoj parceli 11077/1 ko Subotica

Uvid u podatke, obavještenja i dokumentaciju iz zahtjeva nositelja projekta, NORTH Engineering doo, ovlaštenog od strane VETERINARSKOG ZAVODA »Subotica« AD, može se izvršiti u prostorijama Službe za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj II. kat, Stare gradske kuće, soba 226 u periodu od 6.7.2012 do 16.7.2012, u vremenu od 10 do 12h.

Molimo vas da u gore navedenom roku, dostavite mišljenje, primjedbe o zahtjevu za odlučivanje o potrebi procjene utjecaja na životni okoliš predmetnog objekta na životni okoliš ovom nadležnom tijelu.

JOŠ JEDNA VELIKA SUŠA U V

Kukuruz

Taman što su od jedne brige napravljeni osnovni parametri za utvrđivanje poslovanja, ratari su ovih dana suočeni s novom, još većom. Naime, cijena od 22 dinara i 60 para po kilogramu pšenice (bar je tako u subotičkom ataru) svojim trenutačnim tržišnim maksimumom pred poljoprivrednika stavlja izbor isplati li mu se više odmah je prodati ili je skladištiti i čekati bolje dane.

PROCJENE O MIMINALNIM REKORDIMA

Međutim, iako žetva još nije gotova, ratari ovih dana (opravdano) strijepe za ono što su uložili ovoga proljeća. Tri tjedna bez kapi kiše, uz tropske vreline izvlače iz suncokreta, a napose kukuruza, posljednje ostatke ionako deficitarne vlage. Kada bismo mogli proniknuti u njegovu psihologiju, mogli bismo reći kako kukuruz, koji se nalazi u fazi metličenja, trenutačno više razmišlja vlastitoj obrani i samozaštiti nego li o oplodnji i produžetku vrste. Uvrnuti listovi, a još više početak podgaranja donjeg dijela stabljike i »djete-tu s asfalta« jasan su pokazatelj da su zalihe vlage na izmaku. Pri tomu nije zgorega podsjetiti kako već desetak dana unazad imamo tropske noći, bez značajnijeg zahlađenja i rose, tako da je kukuruz vrelini izložen doslovce 24 sata na dan.

Direktor Poljoprivredne stručne službe »Subotica« *Damir Varga* kaže kako je za kukuruz krajnji rok da padne kiša početak idućeg tjedna. U protivnom, kaže, i prije zamatanja klipova može se početi sa sumiranjem rezultata, odnosno doći do zaključka kako je lako moguće da prinos kukuruza, kojega je u subotičkom ataru

U VOJVODINI NAMEĆE BRIGE RATARIMA, ALI I OTVARA PITANJE MOŽE LI SE PROTIV NJE?

iz diše na škrge

proljetos zasijano oko 43.000 hektara, ove jeseni bude čak i rekordnih nula tona po hektaru! O koliko bi to materijalnoj i financijskoj šteti bilo riječi u ovome je trenutku rano govoriti, ali bi se ona (šteta) sigurno mjerila milijunima eura.

»Toliko kiše koliko nama treba ne može pasti. Niti 100 litara po četvornom metru ne bi bilo puno, ali bi nekih tridesetak litara oborina za početak bilo dovoljno«, odgovara Varga na pitanje-želju potpisnika ovoga teksta.

Tih 30 litara, koliko Varga spominje, bilo bi 10 više samo u odnosu na to koliko je palo u lipnju. Izuzmemo li svibanj, i travanj je bio suh, a vjetrovi u ožujku i suša od studenog do veljače, odavno su otpuhali i progutali vlagu koju je zemlja dobila otapanjem snijega ove zime. Komplicirano? Riječ je o tome (o čemu smo proljetos veći pisali) da je zemlja u Vojvodini, a napose na sjeveru Bačke, kronično suha i da je, prema riječima direktora Instituta za srna žita u Novom Sadu dr. Miroslava Maleševića, deficit vlage u tlu već u trav-

nju bio 60 litara po četvornom metru.

JEFTINIJE MOLITVOM NEGO CRPKOM

Uzmemo li tu u obzir i 2000., 2003. i 2007. kao izrazito sušne godine, onda se lako može doći do zaključka kako izuzetak prerasta u pravilo. Međutim, kada ono nije dobro, valja postaviti pitanje - kako ga promijeniti? Varga na upit o tome koliko je realnosti i opravdanosti u razmišljanju o navodnjavanju ratarskih kultura odgovara kako bi to vjerojatno donijelo više (ekonomske) štete nego li koristi. Prvi ograničavajući faktor kojega Varga navodi kao argument o preranom razmišljanju o navodnjavanju jest onaj »prirodni«, jer Subotica raspolaže i više nego li skromnim vodenim kapacitetima. Dva-tri potočića u njezinoj okolini, za koje je upitno kad i koliko »rade«, gotovo da nisu vrijedna spomenuti ih u odnosu na Veliki bački kanal, Dunav, Tisu, Savu, Begej, Tamiš pa čak i Jegričku. Također, kako kaže, kopani bunari i bez navodnjavanja idu

Ukoliko do početka idućeg tjedna ne padne kiša, ratari polako mogu početi s računicom koliko su toga proljetos uložili u sjetvu i što će od toga na jesen dobiti od žetve

sve dublje, što dovoljno govori o deficitu vode u dubljim slojevima sjevernobačke zemlje, pa nije teško pretpostaviti da bi njihova daljnja i mnogo intenzivnija eksploatacija samo pogoršala ionako lošu situaciju. Osim toga, Varga kaže kako je voda u okolini Subotice puna željeza, pa bi ju prije samog navodnjavanja trebalo filtrirati. A to, naravno, košta. Kao što koštaju i sami sustavi za navodnjavanje, koji, ne samo u trenutku investicije nego i tijekom same primjene, iziskuju taman toliko novca da prije početka valja razmisliti što je isplativije: prolivati skupu vodu ili moliti Boga da je da s neba. Konačno, Varga podsjeća

da je i za navodnjavanje potrebno znanje, o čemu bi riječ trebali dati i stručnjaci koji se bave ovom granom poljoprivrede.

A dok ne dođemo do te razine, preostaje nam samo nadati se da će se Vargina, kao i očekivanja tisuća i tisuća ratara u Vojvodini obistiniti i da će za nekoliko dana »Onaj od gore« ipak pogledati na nas. Ako se to dogodi, daljnje prognoze o smanjenju količina stočne hrane i njezinom utjecaju na smanjenje ionako smanjenog stočnog fonda i povećanju ionako visokih cijena mesa i mesnih prerađevina lako se mogu nizati jedna za drugom.

Z. R.

Rajčica gladna minerala

Visoke temperature, naravno, nepovoljno utječu i na povrće. Iako je ono u mnogo povoljnijem položaju, zbog zalijevanja, nije mali broj kućanstava čiji se članovi čude što im rajčica ili paprika nikako ne sazrijevaju. Dobivaju, kažu, i vodu, s jutra i večeri, a na manjak sunčeve svjetlosti ni krumpir se ne može žaliti. Pa ipak, rajčica u vrtovima rodila na grozdove, ali one zelene. Hajnalka Bognár – Pásztor iz Poljoprivredne stručne službe »Subotica« kaže kako je glavni razlog tome nedostatak kalija i kalcija. Ona objašnjava da ove vreline usporavaju protok hranjivih tvari u biljkama, jer korijen slabije usvaja vodu s potrebnim tvarima, što usporava i samo zrenje. Stoga je, kaže ona, biljkama, preko zalivnog sustava ili preko lišća, potrebno osigurati kalij i kalcij u obliku tečnih gnojiva. Tretman tečnim gnojivima potrebno je obaviti jednom na tjedan u koncentraciji od 0,2 do 0,5 posto, u ovisnosti od proizvođača.

MLADA OBITELJ ROGIĆ VEĆ PUNO DESETLJEĆE UZGAJA ČEŠNJAK

Gaje povrće i nadu u bolju budućnost

Iako uzgoj češnjaka zahtijeva puno ručnog rada i vremena, a plasman je po pravilu neizvjestan, u obitelji Rogić smatraju da im je njiva s povrćem pridonijela boljoj egzistenciji i ustrajni su u uzgoju češnjaka u čemu su stekli dvanaestogodišnje iskustvo

O kružena velikim površinama pod kukuruzom, pšenicom i sunčokretom, jedna manja parcela pod češnjakom, donedavno jedinstvena na Verušiću (ove godine je nikao još jedan takav zasad), donijela je vremenom mirniji život i egzistencijalnu sigurnost obitelji *Dragana i Ibolye Rogić*. Uz puno rada, naravno, jer njiva pod češnjakom zahtijeva više ruku i kada se sadi, plijevi, a i vadi rod. Upravo u drugoj polovici lipnja dok su vladale tropske temperature prikupljan je rod uz pomoć nekoliko radnika i više članova obitelji, od prvih zraka sunca do kasne večeri. Češnjak se sada suši i tek kada se u kolovozu završi još

Dragan Rogić

Puno ručnog rada

jedna obimna faza posla, čišćenje glavica od listova, znat će se pouzdano koliko je godina bila rodna, nakon što je jesenas zasađeno 1.200 kilograma luka na nepunom hektaru zemlje.

»Kada smo zasnovali obitelj jasno nam je bilo da možemo 'tapkati u mjestu' i živjeti u stalnoj neizvjesnosti oko plaća, ili 'zasukati rukave', raditi dodatno, ali i stvoriti šansu napretku. Češnjak smo prvi put zasadili 2000. godine i od tada se njime bavimo. Ovo je posao s puno ručnoga rada i slabo bi nam se isplatio da u poslovima nismo imali pomoć roditelja. Oni su nam bili glavni oslonac prvih devet godina, a evo i ove sezone pomažu«, kaže Dragan Rogić, inače djelatnik »Chemosa«, dok je supruga odgojiteljica u Predškolskoj ustanovi »Naša radost«.

POVRĆE S PUNO RUČNOG RADA

Iako je ovogodišnji rod ubran, Dragan Rogić kaže da nakon višetjednog sušenja češnjaka najveći posao tek predstoji – u kolovozu će još cijeli mjesec nekoliko ljudi čistiti češnjak, potrebno je očistiti na tisuće i tisuće glavica. Sve se zasniva na puno ručnog rada.

»Netko sadi i strojno, ja sam se opredijelio za ručni način. Za zaštitu povrća ne koristim nikakve kemijske preparate. U Subotici, nažalost, nema organiziranog otkupa. Svake godine posadiš, rodi i nadaš se dobrom plasmanu. Već sam godinama u ovom poslu, te su neki putevi prodaje uhodani. Osim nekoliko trgovina koje se od nas opskrbljuju, sav rod uglavnom odlazi naveliko u druge gradove, izvan Subotice.«

Inače, tradicija uzgoja bijeloga luka na subotičkom području najviše se njeguje na imanjima u Šupljaku, Ludašu, Paliću... Ali, na drugoj strani subotičkog atara, Rogić je do nedavno bio jedini proizvođač većih količina češnjaka.

Osim što je u uzgoju povrća neophodan veliki angažman ljudskog rada (a ne strojnog), što je količina uroda u neizvjesnosti i od vremenskih uvjeta, dodatna nevolja je sačuvati plodove rada – kako ne bi nestali noću. I to je jedan od mukotrpnih poslova s kojima se susreću proizvođači.

NA ZEMLJI I U BUDUĆNOSTI

Dragan Rogić kaže da se obitelj svake godine trudi zasaditi nešto veću količinu negoli prethodne godine, a za novi zasad izdvajaju od vlastitog roda.

»Velik je obujam posla, već i razdvojiti glavice luka na čenove, pa zasaditi. Ali nastojimo taj napredak u količini zasađenog svake godine načiniti. Rod je promjenjiv, nekada slab, sljedeće godine dobar. U biti, puno toga ovisi o vremenskim uvje-

tima, kvaliteti zemlje, sjemenu i mnogim drugim čimbenicima. Najgori prinos mi je bio kada je rodilo tri i pol kilograma na jedan kilogram zasađenog luka, a najbolji jedan prema osam.

Ove je godine prinos prosječan, jer zima i mraz nisu napravili štete, ali je bilo dugo proljeće bez kiše i to je primjetno.«

Iako je bilo zamisli da se obitelj bavi uzgojem začinske

paprike, a sadili su naveliko i grah, opredijeljeni su i dalje se baviti proizvodnjom češnjaka i u tom smjeru planiraju i buduće poslove.

Katarina Korponaić

JP SUBOTICA-TRANS

Ljetujte sa Subotica-Transom u Haniotiu, Polihronu, Pefkohoriju, Lefkadi, Pargi...Polasci iz Subotice. Za detaljne informacije pozovite 555-466 ili nas posjetite na novoj adresi u Matka Vukovića br. 9.

Vaš Subotica-Trans

6. srpnja 2012.

BLAGDAN SV. PETRA I PAVLA

Crkveni god u Osijeku

Osijek je primjereno obilježio blagdan sv. Petra i Pavla, nebeskih zaštitnika Osijeka. Toga petka, 29. lipnja, položeni su vijenci kod spomenika žrtvama Domovinskog rata, a potom je održana svečana sjednica Vijeća gradske četvrti Gornji grad. Na svečanoj su se svetoy misi okupili brojni Osječani, ali i gradski dužnosnici, a svečanu je euharistiju prikazao mons. *Antun Škvorčević*, biskup požeški, u koncelecijaciji s nadbiskupom mons. *Marinom Srakićem* te biskupima, mons. *Durom Hranićem* i mons. *Durom Gašparovićem* i još dvadestak župnika iz Osijeka i župa osječkog dekanata.

Tradicionalno, za ovaj se blagdan organiziraju Dani hrvatskih

branitelja, pa su u dva dana branitelji imali niz manifestacija, a ono što je važno istaknuti, otkriveno je spomen-obilježje na lijevoj obali Drave, kod kapele Kraljice mira, gdje je na pločama ispisano 1.724 imena poginulih branitelja i civila. Vijence su položili gradonačelnik *Krešimir Bubalo*, predsjednik Vijeća *Josip Vrbošić*, ministar branitelja *Predrag Matić* i župan *Vladimir Šišljagić*.

Ovaj blagdan je ujedno i prigoda za susrete s predstavnicima gradova prijatelja Osijeka, a gradonačelnik je Bubalo poveo goste u obilazak grada i okolice, posjetili su Baranju, bili gosti Poljoprivrednog instituta, posjetili gradilište novog Trga slobode u samom središtu Osijeka.

Domjenak za goste organiziran je u Arheološkom muzeju i tu je gradonačelnik Bubalo razmijenio zdravice s gradonačelnikom Nitre u čast 15. obljetnice prijateljstva, a potom su razmijenjeni darovi s predstavnicima Budimpešte, Pečuha, Prizrena, Subotice i Tuzle, dok su se tijekom večeri priključili i predstavnici Maribora. Svečanosti je nazočio i *Petar Horvacki*

u svojstvu dogradonačelnika Subotice.

No, to nije sve. Iste je večeri otvoreno Osječko ljeto kulture, prestižna kulturna manifestacija koja se organizira 12. put, a u narednih petnaest dana Osječani mogu uživati u četrdesetak različitih sadržaja na desetak destinacija u Tvrdi, Gornjem i Donjem gradu.

Slavko Žebić

ISELJENI HRTKOVČANI I OVE GODINE OBILJEŽILI BLAGDAN SV. PETRA, SVOG NEBESKOG ZAŠTITNIKA

Petrovo u hrtkovačkom zajedništvu

Još od utemeljenja, 5. travnja 1997. godine, Zavičajni klub Hrtkovčana »Gomolava«, koji djeluje u sastavu Zajednice protjeranih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata, tradicionalno svake godine organizira godišnje skupove na svoj crkveni god, blagdan sv. Petra. Spočetka su se ti skupovi održavali u tri mjesta u Hrvatskoj u kojima je najveća koncentracija iseljenih Hrtkovčana: Kuli, Zagrebu i Rijeci, a početkom gradnje crkve sv. Petra u Kuli, u Požeško-slavonskoj županiji, iseljeni Hrtkovčani svoju središnju proslavu održavaju u tom mirnom slavonskom mjestu.

Međutim, ove je godine napravljena iznimka; središnja proslava Petrova održana je 29. lipnja u crkvi sv. Petra u Zagrebu, u kojoj je i služena sv. misa za Srijemce. Razlog tomu je činjenica da je svečani čin

otvorenja i posvećivanja crkve sv. Petra u Kuli prolongiran za sljedeće Petrovo. Otvarajući godišnji skup u Zagrebu predsjednik Zavičajnog kluba Hrtkovčana »Gomolava« *Antun Plivelić* pozdravio je sve goste i uzvanike te podsjetio na tragične događaje početkom devedesetih godina prošlog stoljeća kada je iz Hrtkovaca prognano oko 600 hrtkovačkih obitelji diljem Hrvatske i svijeta, a od toga broja 460 obitelji je protje-

rano u prve dvije ratne godine, 1991. i 1992., s tim da je za samo 19 dana, od 10. do 29. lipnja 1992. godine, u Kulu odse-lilo šezdesetak obitelji, oko 190 ljudi, zamijenivši svoje kuće i uređena imanja za kuće i oku-nice kuljskih Srba.

Skup Hrtkovčana završen je u kasnim poslijepodnevnm satima i još je jednom pokazao da su tragični događaji iz prošlosti svakom pojedincu dali novu snagu, da je duh naroda, njego-

vih običaja i rodnog zavičaja neuništiv, a upravo je ta duša kroz svoj zavičajni klub udah-nula novi život Hrtkovčanima razasutim širom Hrvatske i svijeta te postao simbolom zajedništva, kao dragocjenom odred-nicom životnoga puta u kojem su stoljećima, rame uz rame, stajali mnogi Hrtkovčani saču-vavši svoj identitet od prošlosti i zaborava.

Zlatko Žužić

Hrtkovčani čuvaju svoj identitet

6. srpnja 2012.

KIRBAJ I FESTIVAL U MONOŠTORU

Dunavu i selu u čast

Proteklog su vikenda u Bačkom Monoštoru domaćini, ali i mnogobrojni gosti uživali u jednoj od najznačajnijih svečanosti u selu. 29. lipnja obilježava se kirbaj – sv. Petar i Pavao, što je vrlo duga tradicija, a u novije vrijeme seoske udruge uz podršku mnogobrojnih partnera organiziraju proslavu Međunarodnog dana Dunava, odnosno festival »Regeneracija Dunava«.

RADUJU SE I VELIKI I MALI

Kirbaju se inače raduju i mali i veliki, stari i mladi, na taj dan se dočekuju gosti, oblači svečana odjeća, ide se »pod šatre na Dolu«, nezaobilazan je i posjet »suvaji« – vrteškama i autićima. Navečer je provod uz glazbu i tako sve do jutarnjih sati. U okolici je opće poznato da je 29. lipnja rezerviran za posjet monoštorskom kirbaju. Kolone automobila parkiranih pokraj puta u svim ulicama, prepuni lokali i neprohodno središte sela pokazatelj su velike posjećenosti Monoštora na ovaj dan.

Pored kirbaja, mlade je, no i ponešto starije obradovao festival »Regeneracija Dunava« koji

je trajao dva dana, 29. i 30. lipnja. Mnogobrojne aktivnosti ove manifestacije podržane su od strane WWF-a, Pokrajinskog tajništva za poljoprivredu, trgovinu, šumarstvo i vodoprivredu – Republičke direkcije za vode, Pokrajinskog tajništva za sport i omladinu kroz projekt »Eko bumerang«, Ministarstva životnog okoliša, rudarstva i prostornog planiranja, Grada Sombora i Ureda za mlade, Mjesne zajednice, te mnogih drugih koji su željeli sudjelovati u organizaciji festivala.

Prvog dana manifestacije aktivnosti su počele oko podneva edukativnom artistskom radionicom za djecu, koju su vodili Nikola Faller i Vjekoslav Filipović iz osječke udruge »Slama«. Djeca su uz voditelje radionice izrađivala dekorativne predmete od slame, na taj način skrećući pažnju na ovaj materijal kao neiskorišten potencijal naših ravničarskih krajeva.

OKRUGLI STOL

Okrugli stol na temu Prekograničnog parka biosfere »Mura-Drava-Dunav«, Specijalnog rezervata priro-

de »Gornje Podunavlje«, te Arhuske konvencije i institucija u zemlji koje se njome bave, okupio je predstavnike WWF-a u Srbiji – »Zelenog tima« Grada Sombora, »Arhus centra iz Subotice« i JP »Vojvodina šume«, te članove udruge i zainteresirane omladinu za ove teme. Sonja Bađura iz WWF-a Srbija prenijela je prisutnima osnovne principe i značajke koje se tiču osnivanja PRB »Mura-Drava-Dunav« s akcentom na internacionalni značaj područja ovog rezervata koji obuhvaća pet zemalja, povezujući ih na više razina. Ovaj rezervat jedinstven je projekt u svijetu, budući da je realizacija upravljanja istim organizirana tako da u istom sudjeluju sve države ravnopravno. Biljana Latić, iz JP »Vojvodina šume«, predstavljajući upravljača SRP »Gornje Podunavlje« osvrnula se na značaj ovog dijela Podunavlja i načine provođenja upravljanja istim, a govorila je i o problemima na koje se nailazi tijekom rada, kao i problemima ekoloških udruge. Pavle Budimčević, iz subotičkog »Arhus centra«, upoznao je prisutne s postupkom prikupljanja dokumentacije za konkuriranje

na projektima na pozive raspisane od Ministarstava i Tajništava, te postignuća koja su ostvarile udruge građana uz potporu »Arhus centra«.

Zaključak okruglog stola je bio da je neophodno povezivanje udruga, institucija i svih entiteta koji se bave ovim i sličnim područjima rada, u cilju što bolje koordinacije aktivnosti i funkcioniranja mehanizama zaštite prirode i okoliša.

Cilj ovih i sličnih radionica, održanih idućega dana, bio je predočiti djeci i mladima, kao i ostalim stanovnicima i gostima Monoštora bogatstva i vrijednosti prirodnog okruženja, te prikazati šanse koje se pružaju, s ciljem stvaranja inicijativa i ostanka mladeži u selu.

Nakon projekcija autorskih filmova u okviru promocije Sombor film festivala i Somborskog humanitarnog festa, u Eko-centru je počeo glazbeni dio manifestacije. Nastupili su Brile, Plug in, Zion Crew i Ruski lekari.

Drugoga dana festivala organizirana je radionica s djecom – »Dunav i njegovi mikro stanovnici«, koju je vodio Vladimir Kolarić – suradnik biolog, te radionica s mladima o energetske efikasnosti u popodnevnim satima, tijekom koje je izrađen feniks od slame.

U večernjem programu nastupili su Jah Rostfrfaj, Neozbiljni pesimisti, Line Out, te Levangs selecta and friends. Vrhunac večeri bilo je spaljivanje statue feniksa visoke 4 m, kao simbol novog početka i promjene.

Organizatori – UG »Podunav«, UG »Sinergija mladih Monoštora« i Mjesna zajednica Bački Monoštor, procjenjuju da je festival posjetilo oko dvije tisuće ljudi, a kao posebni gosti izdvojeni su sudionici kanu i kajak Dunavske regate, koja je krenula iz Baje i u Kupusini, Monoštoru i Bezdanu provela po jedan dan, s ciljem međusobne suradnje i jačanja dobrosusjedskih odnosa.

Zdenka Mitić

PAVLE ŠKROBOT, PREDSEDNIK HKPD »MATIJA GUBEC« IZ RUME

Naš zadatak je čuvanje kulture, tradicije i običaja

Žalosno je da se zgrada Hrvatskog doma nalazi u prilično devastiranom i zapuštenom stanju, a riječ je o, prema mom mišljenju, najvrjednijem spomeniku kulture u Rumi, kako zbog jedinstvenog izgleda, tako i svoje tradicije i trajanja

Poslije redovite godišnje skupštine HKPD »Matija Gubec« iz Rume 24. ožujka 2012. godine, na sjednici Upravnog odbora 27. ožujka Pavle Škrobot je izabran za predsjednika Društva. O aktivnostima, radu, planovima, izazovima i problemima s kojima se susreće razgovarali smo s aktualnim predsjednikom.

Kakav je osjećaj nalaziti se na čelu Društva koje postoji i djeluje više od jednog stoljeća?

Izbor na mjesto predsjednika HKPD »Matija Gubec« za mene predstavlja veliku čast, priznanje, ali i obvezu. Biti na čelu jednog ovakvog Društva koje traje, kako ste i sami rekli, više od stoljeća nosi sa sobom veliku odgovornost i izazov da svojim radom pridonose da se Društvo i dalje razvija, živi i čuva tradiciju koja već ovoliko dugo traje, a što u današnjim vremenima opće oskudice nije lako, no preživjeli smo i teže izazove. Budući da sam i prije izbora za predsjednika Društva bio i njegov dopredsjednik, upoznat sam s načinom rada i funkcioniranja Društva, ali biti predsjednik svakako nosi novu i veću odgovornost.

Budući da ste izabran na dužnost predsjednika s mandatom od dvije godine, s mogućnošću produljenja, što biste nam mogli reći o planovima Društva u tom periodu?

Dakako najznačajniji događaj koji nas uskoro očekuje jest proslava 110 godina našeg postojanja i rada, naredne godine. Planiramo u povodu te obljetni-

ce prirediti prikladan program na kojemu bi sudjelovali, osim Velikoga tamburaškog orkestra, i polaznici škole tambure, koja tradicionalno postoji i radi pri Društvu, potom naši recitatori, a planiramo pozvati i neke od brojnih kulturno-umjetničkih društava iz Republike Hrvatske s kojima godinama održavamo izvrsne odnose. Pored ovog vrijednog jubileja očekuju nas i brojne redovite aktivnosti povodom koncerta na dan Društva, najesen, sudjelovanje na tradicionalnim susretima društava »Matija Gubec« u Donjem Miholjcu u rujnu, gostovanje u Našicama, sudioništvo na Festivalu tamburaških orkestara Srbije itd. Ove godine planiramo i srediti fasadu zgrade, popraviti platno, urediti dvorište...

Spomenuli ste školu tambure koja radi i djeluje pri Društvu. Što biste nam mogli reći o njoj?

Škola tambure već tradicionalno dugi niz godina postoji u našem Društvu, ona je otvorena za svakoga tko želi učiti tamburu, njezino pohađanje je besplatno, a polaznici uče na instrumentima koji su u vlasništvu Društva, tako da je za njezino pohađanje potrebna samo dobra volja i želja da se nauči svirati ovaj divni instrument. Današnji pomladeni sastav Velikoga tamburaškog orkestra sastavljen je mahom od bivših polaznika, te škole koju je dugi niz godina uspješno vodio dirigent Josip Jurca, a sada je vode Ljubiša Hajduković i Željko Jerković. Broj polaznika varira, a trenutačno je pohađa 15 polaznika.

Posljednjih godina u Društvu je, osim Velikog tamburaškog orkestra, veoma aktivna i

nogometna sekcija koja bilježi brojne nastupe?

Tako je, nogometnu sekciju vodi Pavle Mišak već par godina i sudjeluju na brojnim turnirima koje organiziraju hrvatske udruge po Srijemu. Sudjelovali smo na brojnim turnirima u Rumi, Golubincima, Novom Slankamenu, Petrovaradinu, Zemunu, a ove godine imali smo i poziv za sudjelovanje na turniru u Segedinu u Republici Mađarskoj, ali je on iz financijskih razloga odložen. Na svim tim turnirima bilježili smo dobre rezultate, osvojili smo dosta prvih mjesta, mada rezultat nika da nije u prvom planu.

Veliki tamburaški orkestar ipak predstavlja okosnicu Društva?

Tamburaši su zaštitni znak našeg Društva i po njima smo prepoznatljiviji u Rumi, ali i šire. Nažalost, danas nemamo folklornu, dramsku i pjevačku sekciju kao nekada, ali ne odustajemo da ih jednoga dana oživimo. Naši tamburaši redovito sudjeluju na gotovo svim kulturnim manifestacijama u Rumi, imaju svoj prepoznatljiv repertoar s pjesmama našeg dirigenta Josipa Jurca i gdje god da smo se pojavljivali ostavljali smo izuzetan dojam.

U posljednje vrijeme ponovno je aktualizirano pitanje povratka zgrada Hrvatskoga doma u Rumi. Oko tog pitanja se podigla prilična medijska prašina, dokle se s tim stiglo?

O toj temi vam ne bih mogao, nažalost, reći ništa posebno što već nije rečeno i što vaše novine nisu u par navrata prenijele pišući o Hrvatskom domu u Rumi. Zbog donošenja novih propisa, vezanih za povrat imovine, pred-

stoji nam ponovno upućivanje potrebne dokumentacije nadležnim državnim tijelima i to kani-mo učiniti u najskorije vrijeme tako da je teško sada procijeniti kada bi cijela stvar mogla započeti, a još manje kada bi se mogla završiti. Žalosno je da se zgrada Hrvatskog doma nalazi u prilično devastiranom i zapuštenom stanju, a riječ je o, prema mom mišljenju, najvrjednijem spomeniku kulture u Rumi, kako zbog jedinstvenog izgleda, tako i svoje tradicije i trajanja. Ovu priliku bih iskoristio da iznova apeliram na sve nadležna tijela da se ovaj postupak povraća-ja intenzivira. Apelirao bih i na lokalnu samoupravu, pokrajinsku Vladu, Hrvatsko nacionalno vijeće, Veleposlanstvo Republike Hrvatske i sve koji su u mogućnosti da nam pomognu.

Na samom kraju razgovora još bismo Vas željeli pitati koja su Vaša očekivanja u narednom periodu u smislu suradnje s Hrvatskim nacionalnim vijećem, Zavodom za kulturu vojvodanskih Hrvata i drugim ustanovama hrvatske zajednice u Vojvodini i kako ste zadovoljni dosadašnjom suradnjom?

Svakako da sa svima njima očekujem maksimalno dobre međusobne odnose. Mi smo i dosad sa svim hrvatskim ustanovama imali korektnu suradnju i čuvali se po strani od trzavica i sukoba u hrvatskoj zajednici, duboko uvjereni da nam oni donose samo štetu. Naš je zadatak očuvanje kulture, tradicije i običaja našega kraja i time se namjeravamo baviti i ubuduće, suradivajući sa svima i biti otvoreni prema svakomu.

Nikola Jurca

ODRŽANA 4. LIKOVNA KOLONIJA »IVAN GUNIĆ ČISO-DALMATA« U STANIŠIĆU

Najplodnije do sada

Četvrti put za redom HKD »Vladimir Nazor« iz Stanišića domaćin je slikarima na sada već redovitoj slikarskoj koloniji. Posljednjeg dana lipnja u Stanišiću, u domu MKUD »Ady Endre«, okupili su se umjetnici iz Subotice, Sombora, Beča i Beograda.

Članovi Likovne udruge »CroArt« iz Subotice, na čelu s ravnateljem udruge *Josipom Horvatom*, pohode koloniju još od njezina prvog saziva, a na ovogodišnjoj su brojčano bili najzastupljeniji. Osmero umjetnika radilo je slike u različitim tehnikama. Tehnikom

ulja na platnu slikali su *Jakov Makai* i *Laslo Kelč* iz Beča. *Toma Marijanović* i *Cilika Dulić Kasiba* svoj su štafelaj namjestili u hladu stare lipe i slikali u prepoznatljivom stilu. *Sandor Kerekes*, *Sofija Čović* i *Ružica Miković Žigmanov* su odabrali pastel za svoj likovni

izričaj. *Nela Horvat* je prikazala neuobičajenu tehniku slikanja na svili pomoću boja i voska. Iz Sombora su na koloniji sudjelovali *Dorđe Kumer-Kramer*, samozatajna *Marija Turkalj* i *Slobodan Veselinović*, Somborac rodom iz Riđice. On je Društvu darovao portret *Ivana Gundića Čise* s kojim je prijateljevao dugi niz godina. Kipar *Slobodan Karan* iz Beograda je ovjekovječio dupina čija mu je inteligencija i razigranost neiscrpan izvor inspiracije.

Po završetku kolonije slikari su izložili svoje radove, a predsjednik Društva *Ivan Karan* i voditelj kolonije *Marko Gundić* su im zahvalili na sudjelovanju. Josip Horvat je ugodno iznenadio organizatore kolonije kada im je na kraju podijelio slike, darove Likovne udruge »CroArt«. Ocjena je svih sudionika da je ovogodišnja kolonija najplodnija do sada.

Savo Tadić

Ivan Karan i Josip Horvat

HKPD »MATIJA GUBEC« IZ TAVANKUTA NA »PODRAVSKIM MOTIVIMA« U KOPRIVNICI

Slamarke i ovoga puta privukle veliku pažnju

Na 18. Podravskim motivima, održanim prethodnoga vikenda, posebno su zanimljivi publici bili naivni slikari iz južnih kineskih provincija koji su svoja djela izložili u dvorani za vjenčanja gradske vijećnice. Umijeće stvaranja slika od slame predstavili su gosti iz Tavankuta, a po prvi je put bila otvorena i sinagoga u Svilarskoj ulici u kojoj je bila postavljena velika slika *Josipa Turkovića* »Podravski pivari«. Ove je godine središnji dio manifestacije bio sajam naive – 40-ak naivnih slikara, kojima su se pridružili i kipari, predstavilo je više od 300 svojih radova.

Članice slamarskog odjela HKPD-a »Matija Gubec« Tavankut predstavile su se izložbom slika od slame, kao i slamarskom radionicom na kojoj su nazočni imali prigode vidjeti postupak izrade predmeta od slame.

S. Gagić

Mitrovčani na plaži

Cjelodnevno kupanje, ribolov i noćni izlasci privlače ne samo Mitrovčane nego i posjetitelje iz okolnih mjesta koja nisu na rijeci

Dolazak ljeta za većinu Mitrovčana označava početak omiljenoga godišnjeg doba koje se provodi na rijeci Savi uživajući u njezinim ljepotama. Sigurno i cijena ljetovanja na moru pridonosi da se ljeto provodi na rijeci, ali mnogobrojni su i oni koji su uvidjeli da za iznos koji potroše na desetodnevno ljetovanje mogu skoro cijelo ljeto provesti na plaži koja je izabrana među pet najljepših i najuređenijih u Vojvodini. Cjelodnevno kupanje, ribolov i noćni izlasci privlače ne samo Mitrovčane nego i posjetitelje iz okolnih mjesta koja nisu na rijeci.

DVIJE PLAŽE

Zahvaljujući rijeci Savi koja protječe takoreći kroz središte Srijemske Mitrovice većina Mitrovčana spas od ljetnih vrućina traži na Gradskoj plaži popularno zvanom »Brioni«. Osim Mitrovčana ovu plažu posjećuju i stanovnici okolnih mjesta, posebice oni mlađi pa na plaži dužoj 540 metara vikendom bude i do 4000 kupaca. Kao i svake godine plaža se otvara početkom lipnja, a sezona traje do polovice rujna te tijekom tog perioda cijeli društveni život za mlade se seli na plažu koja posjeduje veliki broj kafića i sportskih terena. Grad Srijemska Mitrovica svake godine poboljšava sve ono što boravak na plaži čini ugodnim,

zabavnijim i sigurnijim stoga i nije čudno što su »Brioni« uvršteni među pet najljepših plaža Vojvodine. Prije početka svake sezone obavlja se nasipanje novog pijeska, a njegova dezinfekcija se obavlja jednom tjedno kao i kemijsko-bakteriološka ispravnost vode. Osim kupanja posjetitelji plaže mogu se zabaviti na terenima namijenjenim za mali nogomet, odbojku, košarku i stolovima za stolni tenis dok djeca mogu uživati na mnogobrojnim klacalicama, ljuljačkama i toboganima. O sigurnosti na plaži brine spasilačka služba od pet spasitelja koji dežuraju svaki dan od 9 do 20 sati, a svakodnevno dežurstvo također ima i služba hitne pomoći u mobilnoj ambulanti smještenoj na plaži. Javni toalet s dvadeset kabina, kabine za presvlačenje,

mnogobrojnih tuševa i česme s pitkom vodom čine cjelodnevni boravak na plaži ugodnijim. Osim »Briona«, u gradu se nalazi još jedna plaža – Mala plaža, na oko 1,5 km uzvodno od »Briona«, pokraj marine za čamce. Duga je oko 150 metara, uređena s tuševima, terenom za košarku, klupama, stolovima i dva kafe-restorana, a posjetiteljima je glavni motiv odlaska na ovu plažu izbjeci gužvu na velikoj plaži.

NOĆNI ŽIVOT

Početak ljeta ujedno predstavlja i završetak sezone za većinu kafića i diskoteka u središtu grada te se noćni život seli na 15 minuta hoda udaljenu plažu. Osvježanje tijekom dana posjetitelji mogu potražiti u nekom od mnogobrojnih kafića koji se

nalaze na plaži ili na nekom štandu brze hrane i sladoleda. Navečer, nakon odlaska kupaca, veliki broj mladih posjećuje kafiće urađene u »tropskom« stilu i s različitim vrstama glazbe. Svi ovi kafići nalaze se na početku plaže, dok je na kraju plaže brod-diskoteka gdje pretežito odlaze oni koji vole latino glazbu i plesove. Za starije, ali i one nešto mlađe koji više vole tamburaše i mirniju atmosferu osobito su popularna dva kafe-restorana kod Male plaže, s velikim ljetnim terasama na vodi i prihvatljivim cijenama svježe ribe.

RIBOLOV

Puno ribolovaca, od najmlađih do najstarijih, većinu vremena provodi na keju koji se pruža između dviju plaža, a koji je ujedno omiljeno šetalište Mitrovčana. Od Male plaže pokraj pješačkoga mosta do »Briona«, u duljini od 1,5 km, mogu se svakodnevno zateći ribolovci u jutarnjim i večernjim satima. Lijep pristup obali kao i solidna količina ribe, osobito one koja se hvata na plovak privlači ribolovce svih uzrasta. Oni koji love grabljivice uglavnom pecaju noću kada one prilaze obali. Vlastiti čamac u mnogome olakšava ribolov, barem po pitanju izbora mjesta, kao i kod ribolova kada se riba uslijed ljetnih vrućina udalji od obale. Za one koji posjeduju čamac jedno od omiljenih mjesta za ribolov, ali i obiteljski odmor je potopljeni brod »Slovenac«. Ovaj je parobrod sagrađen u Budimpešti 1913. godine, a potopljen je u travnju 1945. kada je naletio na minu 12 km nizvodno od Mitrovice u blizini desne obale rijeke. Pristup parobrodu, koji se vidi u vrijeme niskog vodostaja, moguć je isključivo čamcem. Tijekom vremena voda je oko njega formirala pješčane sprudove koji predstavljaju idealno mjesto za kupanje i ribolov, a šuma na obali pogodna je za kampiranje.

Dario Španović

Mala plaža

KULEN FEST U SVETOZARU MILETIĆU

Dobra šansa za selo

Šesti kulen fest održan je u Lemešu 30. lipnja u dvorištu Mjesne zajednice. Udruga građana »Lemeški kulen« organizirala je ovu turističko-gastronomsku manifestaciju sa željom da promovira selo kako bi se predstavili njegovi turistički i gospodarski potencijali. Domaćini su gostima priredili kulturno-umjetnički program u kojemu su sudjelovali HBKUD »Lemeš«, KC »Ady Endre« iz Stare Moravice i Tamburaški sastav »Bekrije«. Lemešani su ugostili proizvođače kulena iz

Bačkoga Petrovca i Bezdana.

Priča o lemeškom kulenu počinje prije otprilike dvjesto godina, kada je osmišljena receptura ove delicije, a ozbiljnija, komercijalna priča o ovom proizvodu kreće prije desetak godina, kada proizvođači razmišljaju o mogućnosti stvaranja brenda i proizvodnje u kućnim uvjetima. Uz pomoć prof. dr. Ilije K. Vukovića zaduženog za higijenu i tehnologiju mesa na Fakultetu veterinarske medicine beogradskoga Sveučilišta započete su laboratorijske analize kulena. Prema riječima

prof. dr. Vukovića, prvi rezultati ukazuju da je lemeški kulen proizvod iznimne kvalitete s čak 5 posto više bjelančevina od sličnih proizvoda, kao i da je postotak masti mnogo manji, što ukazuje na kvalitetu svinjskoga mesa, pa se može svrstati u kategoriju zdrave hrane. Ako tomu pridodamo i činjenicu da se pravi bez aditiva, lemeški

na potezu je država koja mora donijeti propise o proizvodnji u kućnim uvjetima. Ukoliko to bude tako, proizvodnja kulena bi osigurala egzistenciju dvadesetak lemeških obitelji. Kada tomu dodamo proizvođače paprike, svinjogojstvo i turističku ponudu taj broj raste. U ovo vrijeme nezaposlenosti, za selo kao što je Lemeš, ovo

kulen još više dobiva na vrijednosti. Preostalo je još laboratorijsko ispitivanje paprike koja se koristi za ovaj proizvod, jer je ona jedini začim, osim soli, koji se koristi u pripravi ove delicije.

Sve to potrebno je za izradu elaborata za zaštitu proizvoda. Za plasman ovoga proizvoda na inozemno, europsko tržište

je šansa koja se ne bi smjela propustiti.

Inače, manifestacija je bila natjecateljskoga karaktera. Prema ocjeni žirija najbolji kulen je napravio *Stipan Vujević*, drugi je bio gost iz Bezdana *Slobodan Galić*, a treće je mjesto osvojio *Ferenc Vujević*.

Lucia Tošaki

OBLJETNICA KUD-A »BUNJEVAČKI KULTURNI KLUB« IZ ČAVOLJA

Predstavile se tavankutske slammarke i folklorci

Otvorenjem izložbe »60 godina u slikama«, slika tavankutskih slamarki, u petak 29. lipnja je počelo obilježavanje vrijedne obljetnice KUD-a »Bunjevački kulturni klub« iz Čavolja u Republici Mađarskoj.

Sutradan, prije kulturno-umjetničkog programa, održan je okrugli stol o povijesti bunjevačkih Hrvata, na kojemu je sudjelovao i *Tomislav Žigmanov*, ravnatelj Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata.

Poslije svete mise na hrvatskom jeziku, koju je predvodio tavankutski župnik vlč. *Franjo Ivanković*, uslijedio je nastup folklorista. Mještanima su se predstavili: Omladinski i odrasli odjel bunjevačkoga KUD-a Čavoljske hrvatske samouprave, KUD »Pettyem« iz Nasvada (Slovačka), KUD iz Petriovca (Republika Hrvatska), KUD »Mohač« i HKPD »Matija Gubec« iz Tavankuta. Tavankučani su svoje plesno umijeće i ljepotu bunjevačkih plesova mještanima prikazali u dvije koreografije *Ivice Dulića* – »Srdim se, dušo« i »Rokoko«.

S. Gagić

PRAVA ADRESA ZA VAŠ OGLAS

www.svastara.rs

VOJVODANSKA
Svaštara

Filmu »Draga Gospa Ilačka« još jedna nagrada u Italiji

ZAGREB – Dokumentarni film »Draga Gospa Ilačka« redateljica *Branka Ištvančića* osvojio je posebnu nagradu za režiju na 50. International Tourfilm Festivalu održanom u gradu Lecce u Italiji pod visokim pokroviteljstvom Giorgia Napolitana, predsjednika Republike Italije. Na jubilarno izdanje ovoga festivala prispjela su čak 313 filma iz 51 zemlje cijelog svijeta. Međunarodni žiri u službeno konkurenciju za jednu od festivalskih nagrada Grand Prix uvrstio je 97 filmova iz 23 zemlje. »Predstavljeno je sve ono što je trenutačno u domeni najbolje svjetske produkcije u ovom žanru. U ovoj prigodi naš film je predstavljen brojnim turističkim novinarima iz Europe i svijeta, uglednim gostima i domaćinima, kao i desecima tisuća građana koji su tri večeri pratili ovu najstariju kulturološko-turističku filmsku manifestaciju na prelijepom baroknom gradskom trgu«, kaže redatelj Branko Ištvančić.

Subotička promocija CD-a »Alaj piva Šokica«

SUBOTICA – Predstavljanje nosača zvuka »Alaj piva Šokica« izvorne pjevačke skupine »Kraljice Bodroga« iz Monoštora bit će održano večeras (petak, 6. srpnja) u dvorištu Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata (Harambašićeva 14) u Subotici.

Nakon uvodne riječi ravnatelja Zavoda *Tomislava Žigmanova*, nosač zvuka predstaviti će etnomuzikologinja *Tamara Štricki* i prof. glazbe *Vojislav Temunović*. »Kraljice Bodroga« će potom pjesmom uživo predstaviti skladbe s nosača zvuka. Glazbena večer završit će prigodnim domjenkom za sudionike i goste. Početak je u 20 sati.

Dužijanica malenih u Subotici

SUBOTICA – U okviru programa ovogodišnje Dužijance u subotu i nedjelju, 7. i 8. srpnja, bit će održana Dužijanica malenih, dio manifestacije u kojoj sudjeluju najmlađi članovi kulturno-umjetničkih društava. Za njih je u subotu planiran izlet i etno radionica u Đurđinu, a u 20 sati na gradskom trgu folklorna večer i predstavljanje malog bandaša i male bandašice. U nedjelju u 10 sati je sveta misa u katedrali-bazilici svete Terezije Avilske, a u 11 i 30 povorka i predaja kruha gradonačelniku u Velikoj vijećnici Gradske kuće.

Dužijanica u Lemešu

LEMEŠ – Žetvena svečanost Dužijanica bit će održana u Lemešu od 20. do 22. srpnja. U petak od 19 sati bit će održana literarna večer posvećena kulturnim velikanima Hrvata u Vojvodini, o kojima će govoriti ravnatelj ZKVH-a *Tomislav Žigmanov*. Idućeg dana, u subotu, predviđen je kulturno-umjetnički program a nakon

toga koncert će održati ženski tamburaški orkestar »Garavuše« iz Požege. U nedjelju će u mjesnoj crkvi Rođenja Blažene Djevice Marije biti služena svečana sveta misa zahvalnica. Početak je u 17 sati.

Poziv za natjecanje aranžera izloga

SUBOTICA – U okviru »Dužijance« i ove godine bit će održano natjecanje aranžera izloga. Natjecanje podrazumijeva vizualno opremanje izloga u duhu ove žetvene svečanosti. Svi koji žele sudjelovati trebaju se prijaviti do 20. srpnja organizatorima na telefon 064/97-38-601. Tri najbolja aranžerska ostvarenja bit će proglašena nekoliko dana prije središnje svečanosti »Dužijance« u kolovozu.

Izložba slika najstarijeg oltara franjevačke crkve

SUBOTICA – U Gradskom muzeju u Subotici izložene su slike najstarijeg oltara subotičke franjevačke crkve, koje je 1741. godine naslikao tada najtraženiji barokni stvaralac oltarnih slika *Szebasztian Shtetner* iz Budimpešte. Dugo zaboravljena djela tijekom posljednjih 17 godina restaurirala je viša restauratorica Gradskog muzeja *Zsuzsanna Papp Korhecz*.

Pred posjetiteljima se nalaze slike desetak svetaca. Svojom veličinom se posebno izdvajaju slike svetog Mihovila, kome je franjevačka crkva posvećena, i svetog Jurja.

Izložba je dio doktorata posvećenog katoličkoj crkvenoj umjetnosti u Vojvodini, a može se pogledati tijekom cijelog ljeta.

Festival europskog filma na Paliću

SUBOTICA –

Devetnaesto izdanje Festivala europskog filma Palić, jednog od najznačajnijih filmskih festivala u regiji, bit će održano od 14. do 20. srpnja. Festivalski program čini devet filmskih

selekcija: Glavni natjecateljski program, Paralele i sudari, Mladi duh Europe, Omaž program za dobitnike nagrade Aleksandar Lifka, Omaž program posvećen dobitniku nagrade Underground Spirit, Novi švedski film, Novi mađarski film, Eco Dox i Dječji program. Najboljim filmovima u okviru Glavnog natjecateljskog programa bit će dodijeljene nagrade - Zlatni toranj za najbolji film i Palički toranj za najbolju režiju, a bit će dodijeljena i Specijalna nagrada žirija. Međunarodni žiri kritike dodijelit će Tolerance Award za najbolji film iz programa Paralele i sudari. Prestižnu nagradu »Aleksandar Lifka«, koja se dodjeljuje za izuzetan doprinos europskoj kinematografiji, ove godine dobit će francuski glumac, redatelj i producent *Jean-Marc Barr* i srpski skladatelj i glazbenik *Zoran Simjanović*. Laureatima će nagrade biti uručene na festivalu.

Dobitnik nagrade Underground Spirit za izuzetan rad na polju neovisnog filma i jedinstvenu autorsku poetiku izgrađenu izvan glavnih tokova filmske industrije je škotski redatelj norveškog podrijetla *Joern Utkilen*.

Poetike Subotičkog hrvatskog kn

Piše: Snežana Ilić

U cjelini gledano, hrvatska poezija u Vojvodini, pa i ona »Subotičkog književnog kruga«, poezija je hipertrofirane autoreferencijalnosti. To je metaforičko pjesništvo, prepuno metaforom posredovanih opisa autorovih duševnih doživljaja, čak i bez ironijske distance

Moj će pristup temi biti u izvjesnom smislu radikalniji, ili bar neobičniji. Radikalniji po tome što ću iznijeti pet odlučnih kritičkih stavova prije svega o poeziji »Subotičkog hrvatskog književnog kruga« (koji je i prema broju pjesnika i prema njihovim poetikama dovoljno reprezentativan da se na osnovi njega može suditi o ukupnom pjesništvu na hrvatskom jeziku u Vojvodini), a zatim ću tih istih pet osnova za kritičko preispitivanje te poezije sučeliti s potpuno oprečnim, razložnim i na činjenicama utemeljenim tvrdnjama.

1. Poezija bačkih/subotičkih Hrvata je otočka poezija.

Taj otok je, kako bi rekao *Dezso Kosztolányi*, »bolna, vinska, sjetna, lijena Bačka«. Ona figurira u praznom prostoru, izvan kulturnih politika i matične i domicilne države.

Ona je nevidljiva u kulturnoj i literarnoj javnosti i Hrvatske i Srbije.

Nigdje pjesnik nije toliko osamljen kao što je to pjesnik na hrvatskom jeziku u Vojvodini. Njega nema kod hrvatskih izdavača, on ne objavljuje ni u hrvatskim, ni u srbijanskim časopisima (najčešće im nisu ni dostupni hrvatski književni časopisi!). Iznimka od navedenog pravila učinjena je samo par puta, ali se uvijek radilo o izboru iz ukupnog pjesništva vojvođanskih Hrvata, i to u časopisima »Vijenac« (2009.), »Riječ« (2010.) i »Kolo« (2010.).

Zašto toliko naglašavam neprisustvo i nedostupnost hrvatskih časopisa? Za razliku od knjiga, koje su kulturološki obično samovoljne, periodične publikacije čine poseban i posebno utjecajan medij društvene komunikacije, koji omogućava

stalan protok ideja i informacija i koji, u isto vrijeme, upravlja njihovim tokovima. Časopisi, zbog redovitoga, čestog izlaženja intenzivnije korespondiraju s vremenom, odnosno s određenim društvenim, kulturnim ili političkim opcijama i tako postaju mjesto susreta društvenih slojeva, kulturnih grupa i naroda.

Hrvatski pjesnici u Vojvodini/Subotici djeluju i pišu unutar jednoga zatvorenog kruga, njihovu poeziju objavljuju dva subotička časopisa – »Rukovet« i »Klasje naših ravni«. Njihove poetske zbirke objavljuje samo jedna proračunska ustanova hrvatske manjinske samouprave (Novinsko-izdavačka ustanova »Hrvatska riječ«), dvije udruge kulture (Hrvatska čitaonica i Hrvatsko akademsko društvo), a nerijetko izlaze kao samizdati. Za sedam godina postojanja nakladništva u okviru NIU »Hrvatska riječ« objavljeno je 9 knjiga poezije (od ukupno 48 objavljenih knjiga), a još nekoliko knjiga poezije objavile su spomenute kulturne udruge.

2. Poezija vojvođanskih Hrvata nije u dosluhu s vremenom.

Otuda ona nije otvorena za postmoderna poetička i poetska istraživanja. Ona nosi žig romantičarske iskrenosti, modernističke autentičnosti i tu, kod modernizma i zastaje. Najizrazitija je autentičnost dijalektalne poezije pisane novoštokavskom, bunjevačkom ikavicom, ne samo formalno-jezički, nego i sadržajno. Najbolja ostvarenja na ikavici dali su *Vojislav Sekelj*, *Tomislav Žigmanov*, *Ivan Pančić*, *Milovan Miković*. Iznimni primjer poezi-

je na ikavici jest »Bunjevački blues« Tome Žigmanova.

U cjelini gledano, hrvatska poezija u Vojvodini, pa i ona »Subotičkog književnog kruga«, poezija je hipertrofirane autoreferencijalnosti. To je metaforičko pjesništvo, prepuno metaforom posredovanih opisa autorovih duševnih doživljaja, čak i bez ironijske distance.

»Sužanj samo, / granicom kruga tame / u nedogled brodi.« (*Ante Vukov*)

To je od svake idiličnosti udaljeni pastoralni egzistencijalizam, gdje je riječ samo o suspregnutoj osjećajnosti na valovima prenapregnutih duševnih stanja.

Urbanog realizma, ili onoga što se danas u književnoj teoriji ustalilo kao poetika i praksa tzv. stvarnosne poezije, ima samo kod nekolicine pjesnika. »Stvarnosne« momente, odnosno izraženiju referencijalnost teksta pronalazim samo kod *Zvonka Sarića*. On je, pored *Robert G. Tillyja*, jedini meni poznati urbani pjesnik. Njegov poetski rukopis odlikuju npr. elementi poetike psihotičnoga urbanog realizma *Milka Valenta*, a s poezijom *Branka Čegeca Sarić* dijeli kritiku ideologije i konsumerizma i tematiziranje spolnosti, da navedem samo dvije usporedbe u okviru ukupnoga hrvatskog poetskog korpusa. Ta malobrojnost hrvatskih urbanih pjesnika, ponajviše govori o onima koji i hrvatsku vojvođansku poeziju, i cjelokupnu književnost Hrvata u Vojvodini, pa i samu tu manjinsku zajednicu, uspješno nastoje držati u okvirima rustično-pastoralnog, ili, da budem iskreniji, zatvorenoga i konzervativnog. Hrvati nemaju svog *Vaska Popu*, ili *Radua*

Floru, ili *Petrea Krdua*, ne zato što ih sami po sebi ne bi mogli iznjedriti. Same okolnosti im ne dozvoljavaju da se uzdignu do te razine urbanosti i otvorenosti. A tko je takve okolnosti stvorio, je li to bilo hotimično i ako jest s kojom namjerom, o tomu bi se dalo posebno razgovarati.

3. Poezija vojvođanskih Hrvata nije uokvirena kompetentnom, kvalificiranom valorizacijom i interpretacijom.

Ona je najvećim svojim dijelom neistražena umjetnička praksa jer je ne prati književnokritički aparat. Umjesto kompetentne interpretacije i kontekstualizacije često imamo samo registriranje činjenica. Nema školovanih kroatista, ne postoji razvijena književna kritika.

4. Ona je vrlo rijetko činila iskorake u šire, avangardne/neoavangardne umjetničke pokrete.

Navest ću samo dva, meni poznata, slučaja: *Zvonko Sarić* 90-ih pravi iskorak u signalizam/signalistički pokret u Srbiji, *Slavko Matković* također u signalizam i u projekt Bosch+Bosch (*Balint Szombathy*, *Attila Csernik*, *Laszlo Szalma*, *Ante Vukov*, *Katalin Ladik* i *Laszlo Kerekes*), grupu koja je djelovala od 1969. do 1976. u Subotici. Kao i Sarić poslije njega, Matković je djelovao na području vizualne poezije, performansa, filma/kazališta, mail arta. I danas se pamti njegov oglas u njemačkom dnevnom listu »Harzburger Zeitung« iz 1974., koji je glasio jednostavno i odlučno: »Ich bin Künstler«. Uvršten je u hrvatski Virtualni muzej avangardne umjetnosti

NOM LIPNJA U OSIJEKU

njiževnog kruga

Marinka Sudca, gdje je označen kao jedan od najznačajnijih srpskih (politika pripadanja je posebno složeno pitanje u književnosti...) konceptualnih umjetnika, najizrazitiji predstavnik umjetničkog nomadizma.

5. Ona je gotovo posve maskulina.

Presudan je značaj muške lirike u poetskom izrazu vojvođanskih Hrvata. Prikazujući jednu zbirku pjesama Mirka Kopunovića postavila sam retoričko pitanje: Zašto je pjesništvo vojvođanskih Hrvata skoro u potpunosti maskulino? Zar su vojvođanske Hrvatice tako malo okrenute čulnoj i duhovnoj samospoznaji, tako oskudnog rafinmana i tako raskošno neemancipirane ženskosti da nemaju potrebu za samoinscenacijom, za (samo) iskazivanjem? Jesu li pripadnice hrvatske zajednice u Vojvodini potpunije i izrazitije »usidrene u ruralno-ontološkom zaboravu« (ili samozaboravu!) od svojih sunarodnjaka? Kakva je to kulturna zajednica iz koje se i o kojoj se ne progovara i ženskim poetskim glasom? I to upravo u godinama kada i hrvatskom i srbijanskom pjesničkom scenom dominiraju poetese! To su

tek neka od mnoštva pitanja na istom tragu koja se sama od sebe nameću pri listanju dvaju izbora iz pjesništva vojvođanskih Hrvata, oba priređena u 2009. godini. Prvi u Hrvatskoj, u časopisu »Vijenac«, drugi u Srbiji, u okviru antologije manjinskog pjesništva »Trajnik«. U dugom nizu od 18, odnosno 20 suvremenih pjesnika potpisane su samo tri žene. Čak dvije stvaraju u samostanskoj tišini... Svjedoči li ova mala naznaka žalosnih prilika u ženskom poetskom stvaralaštvu na hrvatskom jeziku u Vojvodini, ovdje ispisana na marginama teksta, o desekulariziranosti, patrijarhalnosti i tradicionalnosti i iz njih ishodećoj nedostatnoj emancipaciji žene u hrvatskoj manjinskoj zajednici?

Evo odmah i odgovora na ovih pet kritičkih opservacija.

1. Poezija bačkih/subotičkih Hrvata je otočka poezija jer su kulture, kulturne institucije i kulturne politike Hrvatske i Srbije zatvorene kulture. Hrvatsku kulturnu politiku omeđuju političke granice, srbijansku kulturnu politiku granice prema vlastitim

manjinskim kulturama. I jednoj i drugoj nedostaje smisao za decentriranost kultura, kulturnu pluralnost, marginalnu/rubnu/manjinsku poziciju unutar, naizgled, monolitnih kultura.

Obje države moraju izoštiti sluh za svoju izvanbračnu djecu. I ona su porod. Mislim tu na izvandomovinske Hrvate iz perspektive Hrvatske, odnosno na manjinske Hrvate iz perspektive Srbije. Svako društvo, svaka kultura može preživjeti samo ako pristane na vlastitu nekonzistentnost. Na vlastiti rub.

Do potpunoga ostvarenja te bezuvjetne potrebe modernih kultura, ne treba zaboraviti da je 2009. tadašnji hrvatski predsjednik *Stjepan Mesić* odlikovao četvero vojvođanskih pjesnika: *Jasnu Melvinger*, *Lazara Merковиć*, *Vojislava Sekelja* i *Petka Vojnića Purčara* Redom Danice Hrvatske za očuvanje kulture hrvatskoga naroda u Srbiji.

2. Poezija vojvođanskih Hrvata nije u dosluhu s vremenom.

Poetike se ne mogu mijenjati nasilno ili diktatom. Urbani diskurz u poeziji je »arhipoetika« novih naraštaja, kako kaže *Sanjin Sorel*. Zato treba raditi na pomlađivanju pjesničke scene na hrvatskom jeziku u cijeloj Vojvodini, a posebice u Subotici.

A što se tiče opaske o nedostatku ironijske distance, ironija

podrazumijeva, uvijek, makar ne i neposredno vidljivu, samoironiju. A samoironija podrazumijeva, opet, stanovitu mjeru samopouzdanja. Samopouzdanje, da bi se razvilo, traži oslonac, bar pri prvim koracima svoga razvoja. Ni u Beogradu, ni u Novom Sadu, a ni u Zagrebu, rubna hrvatska vojvođanska književnost i u njezinom okviru stasala poezija nisu imale oslonca. Hrvatska vojvođanska poezija imala je oslonac samo u tradiciji, i to zaključno s modernom, pa je i svoju mjeru samopouzdanja morala prilagoditi ovakvim zadanim tradicijskim okvirima.

3. Ona nije uokvirena kompetentnom, kvalificiranom valorizacijom i interpretacijom.

Za to su najmanje krivi pjesnici! Srbija treba konačno otvoriti katedru za kroatistiku u Novom Sadu, koja će školovati mlade ljude, buduće teoretičare, kritičare i povjesničare književnosti i koja će biti jedan od resursa za valorizaciju književnoga stvaralaštva na hrvatskom jeziku u Vojvodini.

4. Ona je vrlo rijetko pravila iskorake u šire, avangardne/neo-avangardne umjetničke pokrete.

Iskoraci u šire avangardističke umjetničke projekte traže određeni društveni kontekst, otvorenost i stalni protok informacija i razmjenu iskustava između mladih književnih stvaralaca. Do tada, ostaje neispunjen i onaj prvi zadatak: valorizacija i veća vidljivost već ostvarenog pjesništva.

5. Ona je gotovo posve maskulina.

Rodno pitanje, osobito u kreativnim djelatnostima, u umjetnosti, vrlo je složeno pitanje. Pjesništvo nije izraz radne sposobnosti ili radne snage. Ako to postane, nije više pjesništvo nego versificiranje. Neminovni proces daljnje modernizacije i europeizacije Srbije, pa time i mikrosredina poput subotičke, daljnje slabljenje patrijarhalističkih kulturnih obrazaca i pomlađivanje pjesničke scene na hrvatskom, neminovno će dovesti i do jačanja ženskoga poetskog glasa.

REPUBLIKA HRVATSKA, DRŽAVNI URED ZA HRVATE IZVAN REPUBLIKE HRVATSKE objavljuje

JAVNI POZIV

za pohađanje tečaja hrvatskoga jezika u akademskoj godini 2012/13.

Državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske odobrava školarinu za učenje hrvatskoga jezika u trajanju do dva semestra pripadnicima hrvatskoga naroda s prebivalištem izvan Republike Hrvatske. Kandidatima do 30 godina starosti osigurava se i smještaj u studentskom domu po subvencioniranoj cijeni.

Nastava se održava na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu:

- zimski semestar (od 1. listopada 2012. do 1. veljače 2013.)
- ljetni semestar (od 4. ožujka 2013. do 14. lipnja 2013.)

Kandidati su dužni dostaviti sljedeću dokumentaciju:

- popunjen prijavni obrazac,
- kratki životopis,
- presliku putovnice (valjane putne isprave),
- dokaz o pripadnosti hrvatskom narodu (javni dokument kandidata ili jednog od roditelja ili pretka iz kojega je razvidan navedeni status).

Izabrani kandidati - pripadnici hrvatskoga naroda koji nemaju hrvatsko državljanstvo (strani državljani) dužni su prethodno regulirati privremeni boravak u Republici Hrvatskoj. Strani državljani kojemu za ulazak u RH nije potrebna viza, može zahtjev za odobrenje privremenog boravka podnijeti i u policijskoj upravi, odnosno policijskoj postaji prema mjestu namjeravanog boravka u RH; dok strani državljani kojima je za ulazak u RH potrebna viza, zahtjev za odobrenje privremenog boravka podnose u nadležnoj diplomatskoj misiji, odnosno konzularnom uredu Republike Hrvatske.

Strani državljani navedenom zahtjevu prilaže:

- jednu fotografiju u boji veličine 35 x 45 mm,
- presliku putovnice (valjane putne isprave),
- dokaz o zdravstvenom osiguranju (npr. europsku karticu zdravstvenog osiguranja, odgovarajuću potvrdu stranoga zdravstvenog osiguranja, odnosno drugi dokaz predviđen ugovorom o socijalnom osiguranju ili putno osiguranje),
- dokaz o sredstvima za uzdržavanje,
- potvrdu o nekažnjavanju države čiji je stranac državljani ili u kojoj ima stalni boravak (ne stariju od šest mjeseci),
- potvrdu Državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske.

Napominjemo da je strani državljani kojemu je odobren privremeni boravak dužan prijaviti boravište nadležnoj policijskoj upravi, odnosno postaji unutar tri (3) dana od ulaska u Republiku Hrvatsku.

Državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske snosi troškove školarine, dok polaznici tečaja snose troškove zdravstvenog osiguranja i ostale financijske obveze.

Prijave za pohađanje tečaja zaprimaju se **do 31. srpnja 2012. godine**. Zamolbe dostavljene izvan navedenog roka neće se razmatrati. Prijave (isključivo na popunjenom obrascu i s potrebnom dokumentacijom u prilogu na sajtu www.mvep.hr) dostavljaju se poštom na sljedeću adresu:

Državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske

Trg Nikole Šubića Zrinskog 7-8, 10 000 Zagreb

Prijave se također mogu dostaviti na fax: (+385) 1 4896 332 ili e-mail: croatium@mvep.hr

Dodatne informacije mogu se dobiti na telefon: (+385) 1 4896-316, 4896-320.

KOLONIJA SLAMARKI U TAVANKUTU

Izložbe, radionica, premijera filma

Ovogodišnji, dvadeset i sedmi Saziv Prve kolonije naive u tehnici slame bit će održan od 13. do 21. srpnja u Tavankutu. Kolonija počinje u petak, 13. srpnja, izložbom slika nastalih na lanijskom Sazivu, koja će biti priređena u Galeriji Prve kolonije naive u tehnici slame u Donjem Tavankutu, s početkom u 19.30.

Slamarke će sutradan, u subotu 14. srpnja, od 7 do 12

sati, u okviru Natjecanja risara, koje će se održati na salašu Martina Gabrića u Gornjem Verušiću, izrađivati starinske perlice od slame.

Od nedjelje do srijede, od 15. do 18. srpnja, od 9 do 18 sati, planiran je rad slamarki u prostoru OŠ »Matija Gubec« u Tavankutu, a u četvrtak, 19. srpnja, one će svoje umijeće prikazivati na trgu ispred Gradske kuće, i to od 16 do 19 sati.

U petak 20. srpnja, nastavlja se s radom – od 9 do 12 sati, u spomenutoj osnovnoj školi, od 16 do 20 sati održat će se radionice »Očuvanje starih zanata« i to u Galeriji Prve kolonije naive u tehnici slame, gdje će u 20 sati biti svečana večera.

U subotu 21. srpnja u 20 sati u Galeriji će biti otvorena izložba radova s radionice, a u 20.30 je kulturno-glazbeni program, proglašenje bandša i bandašice ovogodišnje

Dužijance, te zatvaranje ovogodišnjeg saziva Prve kolonije naive u tehnici slame. U 21 sat, također u Galeriji, premijerno će biti prikazan film *Branka Ištvančića* »Od zrna do slike«.

U nedjelju 22. srpnja u 10.30 u crkvi Presvetog Srca Isusovog u Tavankutu, održat će se sveta misa, te proslava Dužijance, a u 20 sati je Bandašicino kolo.

D. B. P.

IZLOŽBA FOTOGRAFIJA »KURNATSKA 'IDRA« BORISA KRAGIĆA U SUBOTICI

Otoci i jedra – sinonim za hrvatsko primorje

Već tri i pol desetljeća, *Boris Kragić* objektivom svojega fotoaparata bilježi dalmatinski krajolik i njegove detalje, te danas gotovo da nema turističkog odredišta u Dalmaciji čije ljepote i osobitosti nije uslikao. Rezultat takve njegove umjetničke zaokupljenosti je i izložba »Kurnatska 'idra« koja se u ponedjeljak 2. srpnja mogla pogledati u vestibulu Gradske kuće u Subotici.

Izložba prikazuje starinske i suvremene motorne jedrilice u plovidbi oko Kornata, srednjodalmatinskog otočja i nacionalnog parka. Prema riječima autora, izložba je nastajala osam godina i predstavlja njegovu opsesiju ljepotom spomenutoga hrvatskog arhipelaga.

»Kornati su, kako pišu akademici, dio kojega je Bog stvorio za sebe. Dugo je trebalo da me odvu-ku do Kornata, a sada kad sam stigao ne mogu me odvući. Tamo danas odlazim tri do četiri puta godišnje i snimam. Sada je na Jadranu krenula

obnova starih brodova, održavaju se mnoge regate. One ujedno pridonose i turističkoj ponudi, jer je mnogo ljepše jedriti, bez da 'štekće' motor broda«, kazao je fotograf Boris Kragić.

Voditeljica splitske podružnice Hrvatske matice iseljenika *Branka Bezić Filipović* predstavila je Borisa Kragića, istaknuvši kako se ovaj »fotograf dalmatinskih detalja« tijekom svoje karijere uspješno okušao u umjetničkoj, reportažnoj, dokumentarnoj i turističkoj fotografiji. Radio je kao fotograf i urednik fotografije u »Slobodnoj Dalmaciji«, nakon čega pokreće vlastiti studio koji danas nosi naziv »Magenta«. Kragić je u svojem dugogodišnjem radu bio sudionik niza skupnih i samostalnih izložaba u Hrvatskoj, a izlagao je i u Ljubljani, te u Londonu. Suradivao je s nizom novina, časopisa i magazina u Hrvatskoj i svijetu.

Konzulica-viša savjetnica Republike Hrvatske u Subotici *Vesna Njikoš Pečkaj* istaknula je kako ova izložba predstavlja sinonim za hrvatsko primorje – bijela jedra neprestano pisutna na pučini. »Ova izložba je poziv svima vama da što prije krenete put Jadrana i uživo vidite ovu ljepotu koja je ovdje prikazana«, kazala je Vesna Njikoš Pečkaj.

Izložba »Kurnatska 'idra« realizirana je u suradnji splitske podružnice Hrvatske matice iseljenika i Zavoda za kulturu vojvodanskih Hrvata. »Ova suradnja traje više od dvije godine. Nedavno smo mi bili u Splitu s izlož- bom slika od slame, te se nadamo da ćemo i nadalje nastaviti uspješno suradivati«, rekla je *Katarina Čeliković* iz ZKVH-a.

Vesna Njikoš Pečkaj, Branka Bezić Filipović,
Boris Kragić i Katarina Čeliković

Petrovo u Staroj Binguli

U crkvi svetog Petra apostola u Staroj Binguli, filijali župe Laćarak u Srijemskoj biskupiji, 29. lipnja svečano je proslavljena svetkovina apostolskih prvaka svetog Petra i Pavla. Misno slavlje predvodio je mons. *Eduard Španović*, župnik u župi Srijemska Mitrovica i generalni vikar, a u koncelebraciji su sudjelovali župni vikar u Srijemskoj Mitrovici vlč. *Mario Parad-*

žik te grkokatolički svećenik, župnik u Šidu vlč. *Mihajlo Režak*. Na početku mise Španović je pozdravio domaće vjernike i goste i uveo u slavlje. Spomenuo je kako se 2010. godine za Petrovo ispunila vjekovna želja mještana filijale Stara Bingula da imaju

svoju crkvu. »Prisjetimo se, rekao je župnik, kako je srijemski biskup mons. *Đuro Gašparović* blagoslovio novoizgrađenu crkvu u ovom predivnom i pitomom srijemskom kraju. Crkva je stavljena pod zaštitu svetoga Petra na korist i radost svih vas žitelja Stare Bingule. Vašim sudjelovanjem na misnim slavljinama kroz godinu i na ovom današnjem slavlju zaštitnika ove crkve i mjesta, svjedo-

čite da ste punim srcem prihvatili ovu milost te u velikom broju pohađate svetu misu koja se redovito slavi svake nedjelje. Revno i uredno održavate svoju crkvu i crkveno dvorište i na svaki način pokazujete radost što imate svoju crkvu.«

U svojem obraćanju okupljenim vjernicima vlč. Paradžik je u homiliji naglasio različitost u naravi i poslanju svetog Petra i Pavla, ali i onu istu ljubav koja ih je povezivala, a to je Krist, koji je također okupio i vjernike na svetkovinu apostolskih prvaka u Staroj Binguli. »I Petar i Pavao, obojica su živjela život u otvorenosti za Božju ljubav i kraljevstvo Božje. Iako različiti, povezuje ih ista osoba, i to ona koja je jedina Istina i koju jedino treba slijediti u svojem životu, a to je Isus Krist«, zaključio je u svojoj propovijedi župni vikar.

Mještani Stare Bingule aktivno su sudjelovali u pripremi svečanosti i u misnom slavlju te druženju nakon mise. Otvorenog srca Starobingulci su dočekali svoje goste iz Iloka, Ljube, Divoša, Šida i okolnih mjesta te hodočasnike iz Srijemske Mitrovice i Laćarka. Crkva je uistinu bila premala za sve okupljene, no zvučni razglas omogućio je praćenje svete mise i ispred crkve gdje se nalazio veliki broj vjernika.

Slavlje je nastavljeno u dvorištu Mjesne zajednice uz večeru, kolače i piće, a još boljem raspoloženju pridonijeli su zvuci tambura s pjesmama divnog kićenog Srijema.

M. P.

Prva pričest u Sonti

Dvadeset dvoje učenika 3. razreda OŠ »Ivan Goran Kovačić« iz Sonte, polaznika vjeronauka, u nedjelju, 1. srpnja, primilo je sakrament prve pričesti. Sva ova djeca bila su uključena u misno slavlje kroz recitacije, pjesme i prinos darova. Uključeni su

bili i njihovi roditelji kroz zajedničko paljenje svijeća kod obnove krsnoga obećanja, te kroz čitanje. U najsvečanijem trenutku djeca su primila Isusa u svoja srca. Simbol euharistije koji su djeca imala na svojim bijelim haljinicama upravo ih je i podsjetio kako je Isus taj koji želi doći u njihova srca i u njima se zauvijek nastaniti. Svečanost je završena recitalima zahvale i darovima u vidu bijeloga cvijeća, koje su djeca u znak zahvalnosti podijelila ne samo svojim roditeljima, nego i svima koji su pridonijeli njihovom najvećem slavlju.

I. Andrašić

VRIJEME, LJUDI, DOGAĐAJI

Priprema: Lazar Merković

KRONOLOGIJA od 6. do 12. srpnja

6. SRPNJA 1901.

U velikoj dvorani subotičkoga hotela »Pešta« otvorena je izložba crteža prve akademski obrazovane slikarice *Jelene Čović* (1879. – 1951.), u tom razdoblju još polaznice prve godine Škole za likovnu i primijenjenu umjetnost u Sopronu, nakon koje studira u Budimpešti i Münchenu.

6. SRPNJA 1985.

Subotičanka *Marija Letić* preletjela je 518,7 kilometara. Ovaj rezultat postigla je na IV. Europskom šampionatu u zrakoplovnom jedrilicarstvu za žene, na relaciji Subotica – Vršac – Dakovo – Subotica, oborivši vlastiti državni rekord od 505 kilometara.

6. SRPNJA 2003.

Na izvanrednoj skupštini Demokratskog saveza Hrvata Vojvodine *Bela Tonković* (1944.), jedan od osnivača DSHV-a i njegov prvi predsjednik (od 1990.), smijenjen je s mjesta predsjednika stranke, a ne zadugo je iz nje i isključen.

7. SRPNJA 1796.

Zbog epidemije kuge u Srijemu, Subotičani su od 26. listopada 1795. do 7. srpnja 1796. svakog drugog tjedna slali u Futog smjenu od po stotinu ljudi za odražavanje sanitarnog kordona, u južnim dijelovima Bačke, duž Dunava. Za prijevoz ljudstva, opskrbu hranom, ogrjevom i za druge potrepštine angažirano je 220 zaprega. Grad je, za potrebe ove straže, utrošio 16.209 forinti i 12 krajcara.

7. SRPNJA 1877.

Na Kalvariji kod Somborske kapije posvećena je kapela Žalosne Gospe, izgrađena o trošku

obitelji *Mukić* i *Malagurski*, a te je godine započelo prikupljanje darova za izgradnju današnje Kalvarije, koja je blagoslovljena 3. veljače 1880. godine. Inače, prva Kalvarija u Subotici bila je podignuta ispred utvrde 1758., na današnjem Franjevačkom trgu, ali je zbog širenja grada 1817. izmještena nedaleko od željezničkog kolodvora, prema Pošti 2. Kada u XIX. stoljeću započne gradnje pruge, Kalvarija će dobiti mjesto na kojemu se i danas nalazi.

8. SRPNJA 1994.

Objavljen je tematski svezak subotičkoga književnog časopisa »Rukovet«, dvobroj 6.-7. u cijelosti posvećen 50. obljetnici stradanja i internacije subotičkih Židova, s osvrtom na njihovu društvenu ulogu u povijesti ovog podneblja i prinos koji su od 1775. godine dali u mnogim oblastima. Godina 1790. smatra se godinom osnutka subotičke Židovske općine.

9. SRPNJA 1918.

Rođen je *Jakov Kopilović*, pjesnik, poznati sportaš i javni djelatnik. U Zagrebu, uz rad, stječe diplomu profesora jezika i književnosti, a do odlaska u mirovinu zaposlen je u subotičkim školama i Gradskoj knjižnici. Tiskano mu je dvadesetak knjiga pjesama, a prve stihove objavljuje u »Klasju naših ravni«, potom u subotičkom godišnjaku »Danica« i mnogim drugim hrvatskim glasilima. Premda pjesničke poticaje crpi iz nimalo lakih obiteljskih prilika u kojima je rastao, te složenih socijalnih i političkih pitanja koja su gdjekad dramatično utjecala na položaj njegova naroda, *Kopilovića* se smatra izrazitim lirikom, a njegov je stih topao i suosjećajan, upućen je osjetljivu pojedincu i potiče čitatelja

na razmišljanje. Svojim djelima *J. Kopilović* uvršten je u mnoge antologije i zbornike. Umro je 18. studenoga 1996.

9. SRPNJA 1993.

Pretrčavši 131 kilometar, tijekom 24-satnog maratona, *Elvira Jánosi* pobijedila je na VI. Europskom kupu održanom u Segedinu.

10. SRPNJA 1945.

U zamjenu za stanovitu količinu živežnih namirnica Subotica je iz Slovenije uspjela dobiti oko 60 vagona ogrjevnog drveta, mahom razdijeljenog među mlinarima. Međutim, prema službenim podacima iz Narodnog odbora, gradu nedostaje oko 8 tisuća vagona ogrjevnog drveta, budući da se ugalj više ne dobavlja iz ugljenokopa u okolici Pečuha.

10. SRPNJA 1945.

U velikoj sali Muzičke škole otvorena je prva poratna izložba slika dvojice subotičkih slikara – *Željka Kujundžića* i *Lázsla Szilágyija*.

10. SRPNJA 1950.

U subotičkoj tvornici čarapa »Osmi mart« izabran je prvi radnički savjet.

10. SRPNJA 1987.

U 74. godini preminuo je *Bela Tikvicki*, istaknuti djelatnik subotičkoga glazbenog života, početkom pedesetih godina član Muzičke grane subotičkoga kazališta, kasnije pedagog i dugogodišnji čelnik Muzičke škole u Subotici. Posthumno mu je objavljeno djelo »Horske kompozicije od narodnih do oper-skih horova« (2002.).

11. SRPNJA 1823.

Magistrat Subotice izvijestio je komesara *Skultetija* o odvođenju vode iz Rogine bare i usmjerenju vode iz Jasi bare u jezero Palić, kao i o isušivanju tzv. Ciganske bare.

11. SRPNJA 1875.

Ministar prosvjete u ugarskoj vladi uputio je pismenu suglasnost s odlukom čelništva grada Subotice da se osnuje »Ženska građanska škola«. Nastava »u ovoj višoj narodnoj školi«, počela je u jesen iste godine.

11. SRPNJA 1968.

U subotičkoj tvornici električnih strojeva »Sever«, izvršena je prva demonstracija rada elektonskog računala.

12. SRPNJA 1891.

U okviru sportskog igrališta *Lajosa Vermesa*, na Paliću, *Endre Bartos* izgradio je prvu ljetnu kazališnu pozornicu koja je svečano otvorena izvedbom djela »Thália Palicson« (»Talijska na Paliću«) subotičkoga pisca dr. *Károlya Csillaga*, te predstavom »Nagymama« (»Baka«).

12. SRPNJA 1945.

Gradska aprovizacija u Subotici obnarodovala je da će se tijekom tjedna, na kupon broj 2, karte za duhan izdavati sljedovanje od 40 komada cigareta ili dvije paklice duhana, s jednom knjižicom cigaret-papira.

12. SRPNJA 1965.

Prema podacima Novosadske armijske oblasti, preko 11 tisuća Subotičana, svrstanih u čete i brigade, sudjelovalo je u obrani Bačke od katastrofalnih poplava, izazvanih nezapamćenim rastom vodostaja Dunava.

Piše i uređuje: Branka Dulić

Zlatno jaje sunca, voćka dugovječnosti ... marelica

Marelica je žuto-narančasto voće, baršunaste kožice i mekoga, slatkog, aromatičnog mesa koje sadrži malo soka. Plodovi marelice imaju košticu u kojoj se nalazi jezgra slična bademovoj, koja je slatkoga ili gorkog okusa. Ta jezgra se u kuhinji može upotrebljavati umjesto badema, kao i za proizvodnju rakije i ulja.

Marelice sazrijevaju u rano ljetno, prije drugoga ljetnog voća i zato su u mnogim krajevima veoma dragocjene.

Marelica, srodnik breskve, ima manje plodove, privlačne narančaste boje s baršunastom kožom. Iako ne sadrži previše soka, njezin mesnati dio je sladak i mekan.

Uvijek treba kupovati zrele plodove jer marelice ne dozrijevaju nakon branja, pa je potrebno izabrati ono voće koje ima izraženu boju i mekanu kožu. Možete ih čuvati do dva dana na sobnoj temperaturi ili do pet dana u plastičnoj vrećici unutar hladnjaka.

Marelice ne podnose dug transport, pa se zbog toga suše ili konzerviraju u obliku kompota ili marmelada.

PRIPREMA JELA S MARELICAMA

Narezane svježe ili konzervirane marelice mogu biti izvrstan početak dana, u kombinaciji s drugim svježim voćem kao voćna salata, sa žitim pahuljicama ili umiješane u tijesto za palačinke.

Pradomovina marelice je sjever Kine, gdje se uzgaja preko 4000 godina.

Iz Kine ih je na Sredozemlje donio Aleksandar Veliki. O marelici kruže mnoga narodna vjerovanja. Primjerice, u staroj Grčkoj su za marelicu mislili da je »zlatno jaje sunca«, dok su u srednjem vijeku vjerovali da marelica uzrokuje groznicu.

I povrtnim salatama možete dodati voćni okus svježih marelica. Sa zelenom salatnom ili avokadom i salatnim preljevom na bazi jogurta može biti izvrstan mali ljetni obrok ili prilog uz piletinu ili ribu.

S obzirom da ne sadrže previše soka i zadržavaju svoju strukturu, marelice su izvršne kuhane i pečene. Poširane u šećernom sirupu s dodatkom desertnog vina mogu se poslužiti s tučenim vrhnjem, jogurtom ili sladoledom od vanilije ili čokolade.

Polovice marelica možete peći jednostavno posipane smeđim šećerom i poslužene na prženom kruhu, ili punjene usitnjenim kolačićima od badema. Idealne su za pripremu kolača od prhkog ili lisnatog tijesta, kao što su pite, danski kolač i sl.

Od svježih marelica možete pripremiti ukusne džemove, marmelade, kompote, sokove ili rakiju. Džemovi i marmelade od marelica svojom kvalitetom i profinjenom aromom dodaju se uglavnom u vrhunske slastice, obično u kombinaciji s čokoladom, kao što je npr. *Sacher torta*.

Sušene marelice možete narezati i dodati tijestima i kremama za kolače ili ih 20-ak minuta kuhati u vodi s dodatkom cimeta, muškarnog oraščića ili klinčića. Usitnite ih u električnoj sjeckalici, a dobiveni pire umiješajte u jogurt.

U nekim svjetskim kuhinjama pripremaju se slana jela s marelicama. Englezi marelice, zajedno s krušnim mrvicama i malo vode, koriste kao smjesu za punjenje šunke prije nego ju oblože tijestom. Nijemci pak vole hladnu juhu od marelica, za koju se marelice skupa s jezgrima kuhaju u laganom šećernom sirupu, propasiraju, pomiješaju s bijelim vinom i ohlade. Amerikanci umakom od marelica premazuju svinjska rebra i zatim ih peku na roštilju.

U nekim sjevernoafričkim zemljama i zemljama Bliskog istoka marelice se više koriste kao dodatak pirjanoj janjetini, povrću ili piletini, a mogu je dodati i salati ili prilogu od riže.

MOŽDA NISTE ZNALI, A TREBALI BISTE ZNATI

Neka istraživanja upućuju na to da marelica poboljšava rad mozga i da je važna za intelektualni rad. Bogatstvo kobalta i bakra u marelici čine je idealnim voćem za slabokrvne, anemične osobe. Zbog njezinog visokog sadržaja željeza, također povećava količinu hemoglobina.

Marelice su jedan od najbogatijih prirodnih izvora vitamina A, B, C kompleksa, kalija i beta karotena. Pomažu organizmu u obrani od bakterijskih infekcija, obnovi oštećena tkiva, u razvoju jačih zuba i kostiju i poboljšavaju vid. Nutrijenti iz marelice štite srce i oči, a biljna vlakna štite od bolesti.

Bogata je vitaminom B17 koji se koristi kao glavna terapija oboljelih od raka u klinikama širom svijeta, uz ostale netoksične lijekove i odgovarajući načina prehrane.

Sjeme marelice je bogato proteinima i esencijalnim masnim kiselinama, koristi se u kozmetičkoj industriji u preparatima namijenjenim suhoj, starijoj i izbornanoj koži.

Kinezi koriste marelice kao lijek i kao voćku dugovječnosti, dok miris cvijeta marelice služi za pravljenje parfema.

Eto, puno je razloga zbog kojih valja jesti marelice. Uživajte u marelicama!

MESNA SALATA S MARELICAMA*Potrebni sastojci:*

800 g pilećih prsa
1 žlica maslaca
2 žlice maslinova ulja
160 g graška
300 g marelica

Za salatni preljev:

200 ml slatkog vrhnja
200 g jogurta / 3 žlice limunova soka /
papar / 2 žličice curryja

Za posipavanje:

1 vezica peršina

Priprema:

Pileća prsa posolite i ispecite na mješavini maslaca i maslinova ulja. Piletinu ohladite i narežite na kockice. Grašak procijedite i isperite pod mlazom vode. Opranim marelicama uklonite koštice pa ih narežite na kockice. Piletinu, marelice i grašak promiješajte i prelijte mješavinom slatkoga vrhnja, jogurta, limunova soka, papra i curryja. Salatu dobro rashladite i poslužite posutu peršinom. Marelice nakapajte limunovim sokom kako ne bi promijenile okus i boju!

FILE U UMAKU OD MARELICA I PINJOLA*Potrebni sastojci:*

800 g svinjskog filea
4 žlice maslinovog ulja
200 g marelica iz kompota
1 žličica naribanog đumbira
½ žličice bijelog papra
150 ml bijelog vina
1 žličica gussneta
20 g popečenih pinjola, ili badema

Za prilog:

400 g širokih rezanaca

Priprema:

Svinjski file natrljajte vegetom, popecite na zagrijanom ulju sa svih strana te pirjajte podlijevajući vodom oko 40 minuta. Marelice ocijedite, narežite na veće komade, dodajte fileu, začinite paprom, đumbirom i pirjajte još 10 minuta. File izvadite i stavite na toplo mjesto, a umak s marelicama propasirajte. Umak vratite u posudu, dodajte vino, gussnel koji ste razmutili u malo vode, i kratko prokuhajte. File narežite, prelijte pripremljenim umakom, pospite popečenim pinjolima ili bademima i poslužite uz kuhane rezance!

MARELICA CUPCAKES – MUFFINI S MARELICAMA*Potrebni sastojci:*

12-15 marelica
500 g brašna
prašak za pecivo
250 g maslaca
240 g šećera
1 vanilin šećer
½ jušne žličice soli
4 jaja
200-250 ml mlijeka
100 g čokoladnih listića ili sitno sjeckane čokolade
2 žlice šećera u prahu
24-30 papirnih korpica za muffins/cupcakes

Priprema:

Marelice prokuhati, odstraniti kožicu i prepoloviti. Pomiješati šećer s vanilin šećerom, dodati maslac i sve pjenasto umutiti. Dodati sol, jedno po jedno jaje, uz neprestano miješanje. Dodati mlijeko, uz lagano miješanje dodati brašno pomiješano s praškom za pecivo. Na kraju dodati čokoladu. Puniti korpice do pola i na vrh staviti polovicu marelice. Peći dok lijepo ne porumene. Kada se ohlade posuti prah šećerom.

POLIKLINIKA

Jelene Čović 28, 24000 Subotica, www.badawi-su.com, poliklinika@badawi-su.com
024/553-774, 024/567-495, 063/508-813, 0600/553-774, 0600/567-465

Kućni posjeti, prijevoz pacijenata

Badawi

Stiglo je proljeće, a snijm cvijeće, pelud i alergije!

Alergotestiranje na 370 alergena, bez bola, bez krvi, pouzdano.

Poliklinika za vašu obitelj

	GLUMICA PAJIC	KOŠNICA ULIŠTE IULOI	OBRTNIČKI POMOCNIK	KITOMI "ZUBI"	MALE RT. RTIC	DAVANJE UJMA MLINARU	ZORAN ČUTURA	NADUŠAK NA EKST	SUBRETA POLLAK	BOJA ZA NOSU, KANA	SREDNJO-VJEKOVNI VITEZ	URISAVANJE	GLUMICA LOCKLEAR
KRUH OD KUKURUZNOG BRAŠNA													
UGOSTITELJSKI OBJEKTI SA SLASTICAMA													
"ENERGIJA"		GLUMAC NEESON AMERIČKA GLUMICA LINDA					SLAP NA FINSKOJ NA RUCI VOLUKI GARANCIE						
BYVA SVICAJSKA SKUJASICA SONJA				BYVA VISAJSKA BERGOVIST REZERVUAR						NIEMACI SKLADA TELI CASPAR LAKREB			
ŠIBENSKI BISKUP ANTE					MACARECI GLAS REV DRVENI PLUG				I PEPEO KRETANJE ZRAKOM				
JAMAJSKA			KOLICINSKI NEDOVOLJNO TURSKI ČAVAO								VENECIJA PTICA GOLEMA KLJUNA		
DRAMA IVE BRESANA						DIJAPAZON BOJA FILM KADAR NA OTVORENOM							
PRIPREDILA REDAKCIJA ENIGMATSKOG YJEDNIKA "KVISKOTEKE"	KOSTUR IZDAVAČ EDITOR							MAJSTO ROD OGURNI ČEPOČ ILI SJEKIRI					ŽENA KOJA ČISTI PROSTORJE
NORVEŠKA		JUDNA VOČKA JADRANSKO ILI GRNO							IGROKAZ SVETA GORA U GRČKOJ				
RUEČ NA KRAJU KATOLICKE MOLITVE					RADIČ ILI ENDIVIA OPERNA PJEVAČICA BOŽENA							ITALIJA POSUDA ZA DRŽANJE RIBICA	
PROBITAK							SKLADA TELI BADEV IZLOŽBENA PRIBESBA						
LOU REED			SVEUČILIŠNI SLAGAUNIK (LAT.) ETAJA									KUTINA SUPROTHI VEZNIK	
ATENSKI SPORTSKI KLUB				RUEKA U TURSKOJ SARAJE NJE ŠUA NEDO						STARLETA KARABATIĆ RAZRAĐEN PROGRAM			
ŠAHOVSKA "DAMA"		BOŠANSKO DVORISTE GLUMICA THURMAN							LJEVANJE SUZA NAŠA NAFTNA TVETKA				
VISTA KRIZNAŠA							TEUTINI PODANICI DUGAČKA RUEKA U SEIRU						
IMOTSKI			BIJKA ŠUMARICA BASA "NORTH"									IVAN CANKAR "IMPULS"	
VAGA S POLUGOM MORSKA RISA IKANTOR							NAŠA OBLAST BAROVINA						

Kukuruzni kruh, slastičarnice, e, ilam, imata, net, kajsa, etf, iras, naja, paah, ja, premalo, ve, anera, spektar, skelet, tpanj, n, smok-
va, skoč, amen, salata, i, korst, atanas, ig, kevestor, kt, aek, iras, aay, d, avilaj, plač, nufrija, lirt, im, amenomna, ic, kantar, bantija,

RIJEŠENJE KRIŽALJKE

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova
»Hrvatska riječ«, Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Vesna Prčić (predsjednica)
Ivan Gregurić, Mato Groznica,
Slavica Mamužić, Zvonko Sarić,
Josip Stantić, Thomas Šujić,
Vesna Zelenika, Tomislav Žigmanov

DIREKTOR

Ivan Karan
e-mail: hrdirektor@tippnet.rs

ODGOVORNA UREDNICA:

mr. sc. Jasminka Dulić

POMOĆNIK I ZAMJENIK ODGOVORNE UREDNICE:

Zvonko Sarić

REDAKCIJA:

Davor Bašić Palković (kultura i urednik Kužiša)
Slavica Mamužić (novinarka)
Dražen Prčić (sport i zabava)
Željka Vukov (društvo i urednica Hreka)

ŠEF DOPISNIŠTAVA I KOREKTOR:

Mirko Kopunović

TEHNIČKA REDAKCIJA:

Thomas Šujić (tehnički urednik)
Jelena Ademi (tehnički prijelom)

FOTOGRAFIJE:

Nada Sudarević

LEKTOR:

Vladan Čutura

UREDNIK WEB IZDANJA:

Dražen Prčić

ADMINISTRACIJA:

Zdenka Sudarević
Ljubica Vujković-Lamić
Branimir Kuntić
Josip Horvat

TELEFON: ++381 24/55-33-55
++381 24/55-15-78
++381 24/53-51-55

ŽIRO RAČUN: 355-1023208-69

E-MAIL: hrvatskarijec@tippnet.rs

WEB: www.hrvatskarijec.rs

TISAK: »Rotografika«
doo Subotica

List je upisan u Registar javnih glasila
Agencije za privredne registre Republike Srbije
pod registarskim brojem: NV000315

COBISS SR-ID 109442828

CIP - Каталогизација
у публикацији Библиотека
Матице српске, Нови Сад
32+659.3(497.113=163.42)

Plavanjci na smotri folklora u Subotici

Tragom fotografije nastale šezdesetih godina prošloga stoljeća, na čijoj poledini piše – »Plavanjci na smotri folklora u Subotici (šokačka narodna nošnja KUD-a 'Kosta Abrašević', koji se trebao zvati 'Matoš')«, otkrili smo zanimljivu anegdotu o nastanku ovoga društva i doista neobičnoj novinarskoj vijesti koja je otkrila dosta o tadašnjem vremenu i odnosu spram Hrvata u ovome mjestu. U »Glasu Slavonije« od 21. lipnja 1957. godine jedan mladi novinar požurio je obradovati čitatelje ovoga lista izvješćem o kulturnom događaju u jednom malom bačkom selu, a da prethodno nije stigao provjeriti sve detalje koji su se trebali tom prigodom ostvariti. Članak prenosimo u cijelosti:

U MATOŠEVU RODNOM SELU

Selo Plavna ističe se svojim kulturnim i gospodarskim napretkom. U njemu je prije 100 godina kao učitelj službovao *Grgur Matoš* – pristaša Ilirskog pokreta. Tu se rodio i njegov sin *Antun Matoš*,

koji je kasnije postao učitelj u Tovarniku, gdje se rodio i veliki hrvatski književnik *Antun Gustav Matoš*.

U Plavni još danas stoje četiri kuće Matoševih rodbinskih grana. Meštar Grga, kako su Grgura Matoša zvali seljaci u Plavni, neko je vrijeme u tom selu živio i kao umirovljenik. A kad je A. G. Matoš kao austrougarski vojnik početkom kolovoza 1894. g. pobjegao iz Petrovaradina, potajno je došao najprije svome djedu u Plavnu, onda pobjegao u Beograd, gdje u emigraciji proživljuje 14 godina. Uspomena na A. G. Matoša još je uvijek živa u bačkom selu Plavna.

Jugoslavenska akademija sada izdaje cjelokupna Matoševa književna djela. A Plavanjci su mu dali svoju počast time što su na godišnjoj skupštini 10. o. mj. zaključili da se njihovo seosko kulturno-umjetničko društvo nazove Matoševim imenom.

Nažalost, nije se sve ostvarilo na toj skupštini onako kako je zamišljeno, nego je, pritiskom tadašnje vladajuće ideologije,

društvo nastavilo djelovati pod nazivom KUD »Kosta Abrašević«. Ipak, želja mnogih mještana ostvarena je 17. siječnja 2008., kada je ondašnja vlast u općini Bač dopustila osnutak HKUPD »Matoš« te da mu se omogući nesmetani rad na očuvanju identiteta i razvoju kulturne baštine Hrvata ovoga kraja.

Ipak, mora se priznati da je u radu KUD-a »Kosta Abrašević« njegovana i šokačka folklorna tradicija, koju su članovi ovoga, nekada vrlo aktivnoga društva predstavljali ne samo u lokalnom okruženju, nego i na raznim gostovanjima u većim mjestima. Na fotografiji pred nama vidimo jedan takav

nastup folklorista iz općine Bač na smotri folklora u Somboru. To su bila dobra stara vremena. Danas »Matoš« nastoji obnoviti i nadoknaditi izgubljeno, desetljećima zanemarivane izvorne narodne običaje iz povijesti šokačkih Hrvata. U tome je od samoga početka djelovanja imao snažnu potporu svih relevantnih čimbenika, a uvjereni smo da će se potpora i dalje nastaviti.

Kulturni život na selu u velikom je zastoju, mnoge su kuće prazne, a ovakve fotografije svjedoče o potrebi povezivanja i obnove svih područja života u kojima kultura ne smije biti na posljednjem mjestu.

OČNA KUĆA

optika i ordinacija
na jednom mjestu

551-045

Subotica
Maksima Gorkog 20

KOD GLAVNE POŠTE

Na malenom otoku Prvić

Skupina roditelja, djece i mladih proveli su tjedan dana u samostanu sv. Marije od Milosti, na malenom otoku Prvić u blizini grada Šibenika. Svi oni imali su priliku obnoviti svoj duh, udubiti se u molitvu, rekreirati te zabaviti na plaži, uživati i »brčkati« u moru. Svaki su dan nazočili svetoj misi i kratkim jutarnjim meditacijama koje je predvodio vlč. **Dragan Muharem**. S nastavnikom tjelesnog odgoja **Tomislavom Racom** djeca i mladi svaki dan su vježbali, igrali utakmice te skupa išli u šetnje po otoku. Kako ne bi zaboravili biti zahvalni za priliku uživanja u moru i plaži, priredili su jednu radnu akciju – djeca su očistila jedan dio dvorišta od kamenja, a odrasli pospremili prostoriju koja će sljedeće godine biti ljetna kuhinja. Kako su se svi pošteno oznojili i umorili, radosno i zahvalno su uskočili i osvežili se u moru. Roditelji i djeca zahvaljuju HNV-u i Udruzi »Naša djeca« na predivnom odmoru i lijepom druženju.

A. Sudarević

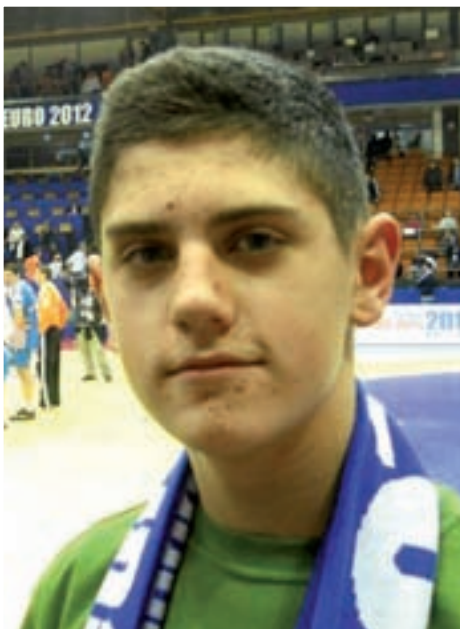
»MALO NAS JE, AL' NAS IMA«

Zdenko Galić - učenik generacije

OŠ »Bratstvo-jedinstvo« Bezdan

Kao i na kraju svake školske godine, odlukom nastavničkoga vijeća OŠ »Bratstvo-jedinstvo« Bezdan, izabran je učenik generacije 2004.-2012. Najboljim među najboljima proglašen je Zdenko Galić, učenik 8. b razreda. Osim skroz odličnim uspjehom tijekom svih osam godina te titulom »vukovca«, Zdenko se u svojoj generaciji istakao i mnogobrojnim diplomama i zavidnim rezultatima na raznim natjecanjima.

Najistaknutije rezultate postigao je iz matematike, za što je i dobio specijalnu diplomu na kraju svojega osnovnoškolskog obrazovanja. Naime, već u četvrtom razredu (2008.) Zdenko je osvojio treće mjesto iz matematike na općinskom natjecanju. Iste godine sudjelovao je i u televizijskom kvizu »National geographic«. U četvrtom razredu (2008.) proglašen je drugim najboljim natjecateljem u općini, ponovno iz matematike, što mu je omogućilo prolazak na okružno natjecanje, gdje je briljirao i opravdao očekivanja osvo-

jenim prvim mjestom. Ništa manje uspješan nije bio ni na natjecanju osnovnoškolaca »Misliša« na području matematike, gdje je osvojio još jedno prvo mjesto. Godinu kasnije (2009.), u petom razredu, Zdenko je nastavio gaziti stazom uspjeha i zauzeo drugo mjesto na općinskom natjecanju te drugo mjesto na natjecanju »Misliša«. Osim navedenih uspjeha, Zdenko se tijekom ovih godina među vršnjacima isticao i aktivnim sudjelovanjem u raznim školskim i sportskim aktivnostima, kao što su nogomet, šah i aikido. Inače, navija za »Hajduk« iz Splita i redovito prati »Vatrene«.

Na pitanje čime se želi baviti i u kojem zanimanju se vidi, nije nam mogao sa sigurnošću odgovoriti, no prva na listi želja trenutačno mu je medicinska škola i smjer fizioterapija.

Stoga, želimo mu puno uspjeha u daljnjem školovanju, pri čemu ne sumnjamo u njegove sposobnosti i siguran uspjeh.

Za vikend Dužijanca malenih

Nastupajući vikend u našem gradu bit će posvećen najmlađima u okviru žetvenih svečanosti za djecu - Dužijance malenih.

Cilj Dužijance malenih je njihovo uključivanje u žetvene svečanosti kako bi se njegovali tradicija i običaji, jer na njima je budućnost.

Peta po redu Dužijanca malenih započet će sutra u Đurđinu gdje će tijekom dana biti organiziran izlet i etno radionice za sudionike. Navečer u 20 sati na Gradskom trgu u Subotici bit će priređena folklorna večer na kojoj će, između ostaloga, biti predstavljeni ovogodišnji mali bandaš i bandašica. Čast da ponesu ovu značajnu titulu pripala je Emilu Cvijinu i Josipi Kujundžić.

U nedjelju će u katedrali-bazilici Svete Terezije Avilske u Subotici u 10 sati započeti sveto euharistijsko slavlje, nakon kojega će svi sudionici Dužijance malenih formirati povorku i skupa s malim bandašem i bandašicom otići u Gradsku kuću gdje

će predati kruh gradonačelniku.

Draga djeco, a i vi odrasli, uključite se ovog vikenda u žetvene svečanosti - Dužijancu malenih. Posebice vas pozivamo da svakako dođete u nedjelju na svetu misu u katedralu, te podržite svoje prijatelje u nošnji i pozdravite ih u svečanom mimohodu i povorci koja će se održati nakon mise.

**PETAK
6.7.2012.**

06:12 Najava programa
06:17 Trenutak spoznaje
07:00 Dobro jutro, Hrvatska
07:05 Vijesti
07:10 Dobro jutro, Hrvatska
07:35 Vijesti
09:02 Divlji Plamen 3, serija
09:50 Vijesti iz kulture
10:00 Vijesti
10:10 Mjesto pod suncem - ostati ili otići 5, dokumentarna serija
11:05 Prirodni svijet 4: Venezuelanski orao majmunožder, dokumentarna serija
12:00 Dnevnik
12:30 Moć sudbine, telenovela
13:15 U osvit zore, američki film
15:00 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
15:15 Ponos Ratkajevih, serija
16:05 Gorski liječnik 3, serija
17:00 Vijesti u pet
17:25 Hrvatska uživo
17:55 Svete planine svijeta: Olimp - Zeusov tron, dokumentarni film
18:30 Dr. Oz, talk show
19:12 20pet, kviz
19:30 Dnevnik
20:10 Odabrao Delo H.: Planet Dinosaur, dokumentarna serija

21:00 Ciklus hrvatskog filma: Deveti krug
22:40 Dnevnik 3
23:10 Vijesti iz kulture
23:25 Seks i grad, humoristična serija
23:55 Filmski maraton: Dolar za mrtve, američko-španjolski film
01:30 Filmski maraton - ciklus hrvatskog filma: Deveti krug
03:05 CSI: Las Vegas 11, serija
03:50 Dr. Oz, talk show (R)
04:30 Dharma i Greg 4, humoristična serija
04:50 Skica za portret
05:05 Idemo u Ameriku s Goranom Milićem
05:50 Divlji Plamen 3, serija

06:55 Najava programa
07:00 Moć sudbine, telenovela
07:45 Teletubbies
08:10 Na kraju ulice: Promet
08:35 Fantastični prijatelji 3
09:00 H2O Uz malo vode! 2
09:25 Jura Hura: Šumske pripreme

10:00 Prijenos sjednice Hrvatskog sabora
--:-- Idemo u Ameriku s Goranom Milićem
13:30 Jugoslavija - država za jedno stoljeće: Kraj rata u Hrvatskoj, dokumentarna serija
14:00 Wimbledon: Tenis - polufinale (M), prijenos
--:-- Dharma i Greg 4, humoristična serija
17:00 Strogo povjerljivo - Voda, istraživanje jedne neobjašnjive pojave - dokumentarni film
17:55 Zalagaonica
18:15 Zalagaonica
18:45 Novi klinici s Beverly Hillsa 1, serija
19:30 Teletubbies
20:00 Pariz: Atletika - Dijamantna liga, prijenos
22:00 CSI: Las Vegas 11, serija
22:45 Mučke 1B - X-Mas Spec. '81, humoristična serija
23:20 Bitange i princeze 2, humoristična serija
23:55 Wicked Love, mini-serija
01:25 Retrovizor: Kalifornikacija 3, humoristična serija
01:55 Retrovizor: Dobra žena 1, serija
02:40 Retrovizor: Zakon i red: Odjel za žrtve 11, serija
03:25 Noćni glazbeni program

05:40 I tako to..., serija
06:05 Neustrašivi Scooby-doo
06:30 Beba Felix
06:55 Kad lišće pada, serija R
07:45 TV izlog
08:00 Strasti Orijenta, serija R
09:45 TV izlog
10:00 Walker, teksaški rendžer, serija R
11:55 Zauvijek susjedi, R
13:05 IN magazin R
13:55 Walker, teksaški rendžer, serija
15:50 Zauvijek susjedi, serija
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 IN magazin
18:05 Kad lišće pada, serija
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Strasti Orijenta, serija
21:55 Cura na zadatku, film
00:00 Resident Evil 3: Istrebljenje, igrani film
01:45 Bijeli prah, igrani film R
03:55 Ezo TV, tarot show
05:10 Dnevnik Nove TV R
06:00 Kraj programa

06:20 RTL Danas, (R)

06:55 Dragon Ball Z
07:45 PopPixie, crtani film
07:55 Moji džepni ljubimci, crtani film (R)
08:10 Ezel, dramska serija
09:10 Ezel, dramska serija
09:55 TV prodaja
10:10 Kismet - okovi sudbine, dramska serija
11:05 TV prodaja
11:20 Vatrene nebo, telenovela
12:25 Ekkluziv Tabloid, (R)
12:45 TV prodaja
13:00 Večera za 5
13:55 Poroci Miamijsa, serija
14:50 Poroci Miamijsa, serija
15:50 Ezel, dramska serija
16:55 RTL 5 do 5
17:10 Ezel, dramska serija
18:05 Ekkluziv Tabloid
18:30 RTL Danas
19:05 Večera za 5
20:00 Kismet - okovi sudbine
20:50 Fantastična četvorka, igrani film, akcijski/fantastični
22:45 Izgubljena budućnost - TV premijera, igrani film, avanturistički/znanstveno-fantastični
00:20 Kritična točka, igrani film, akcijski
02:00 Astro show
03:00 RTL Danas, (R)
03:35 Kraj programa

**SUBOTA
7.7.2012.**

06:37 Najava programa
06:42 Drugo mišljenje
07:12 Emisija pučke i predajne kulture
07:55 Hrvatska kronika BiH
08:10 Kinoteka - ciklus klasičnog vesterna: Planina divljeg zapada, američki film
09:50 Vijesti iz kulture
10:00 Vijesti
10:13 Kućni ljubimci
10:45 Narodna medicina: Zavij prst, prodi selom, pa ćeš vidjeti koliko liječnika ima, dokumentarna emisija
11:15 Normalan život, emisija
12:00 Dnevnik
12:30 Moć sudbine, telenovela
13:15 Duhovni izazovi
13:45 Prizma
14:30 Djeveruše, američki film
16:05 Natural World 5, dokumentarna serija
17:00 Vijesti u pet
17:15 Euromagazin: Prespa - mrtvi kapitali, dokumentarni film
17:45 Reporteri
18:50 Najbolje od Globalnog

sijsa
19:20 Loto 7/39
19:30 Dnevnik
20:10 Sovjetski špijun Richard Sorge, dokumentarni film
21:00 Talac, američki film
22:55 Dnevnik 3
23:20 Vijesti iz kulture
23:35 Izdajica, američki film
01:25 Filmski maraton: Kvaka 22, američki film
03:25 Filmski maraton: Izgon, ruski film
05:55 Skica za portret
06:10 Euromagazin: Prespa - mrtvi kapitali, dokumentarni film

06:25 Najava programa
06:30 Moć sudbine, telenovela
07:15 Majstori svirači: Vrbovec
07:45 Animanijaci 1, crtana serija
08:10 Maharal, serija za mlade
08:35 Mala TV
09:05 Kućni svemirci, crtana serija
09:30 Sportske igre mladih
09:45 Arizona Summer, američki film za djecu
11:25 Filmska matineja: Crvene tenisice, američki film
13:40 Odabrao Delo H.: Planet Dinosaur, dokumentarna serija
14:30 Među nama
15:00 Wimbledon: Tenis - finale (Ž), prijenos
17:25 Na rubu znanosti: Znanstvena konferencija o bosanskim piramidama, II dio
18:15 Boje turizma
19:05 Teletubbies
19:30 Garaža: Franko Krajcar i Indivia (R)
20:00 Drazesni pupoljci svibanjski 1, serija
20:50 Zločinci u odijelima 1, serija
21:35 CSI: Las Vegas 11
22:20 Mučke 2A, serija
22:50 Bitange i princeze 2, humoristična serija
23:25 Johan Falk, serija
00:55 Eurovizija mladih glazbenika 2012. - završnica
02:10 Noćni glazbeni program
06:00 Bijele udovice, zabavna emisija R
07:15 TV Izlog
07:30 Dodir s neba, serija
08:25 Neustrašivi Scooby-doo, crtana serija R

08:50 Lego Ninjago, R
09:15 Gormiti, crtana serija R
09:40 Pokemoni, R
10:05 Pokemoni, crtana serija
10:30 Klub otpisanih, serija
11:00 Hitna Miami, serija
13:00 Pustolovine Plutona Nasha, igrani film
14:50 Cura na zadatku, igrani film R
17:00 Vijesti Nove TV
17:10 Provjereno, informativni magazin R
18:10 Periferija City, serija R
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Najveći rizik, igrani film
22:05 Otporan na metke, film
22:30 Boks: Uvodna emisija
22:55 Boks: V. Kličko vs. T. Thompson, prijenos
00:15 Otporan na metke, film - nastavak
01:45 Pumpkinhead 3: Pepeo pepelu, igrani film
03:20 Ezo TV, tarot show
04:50 Dnevnik Nove TV R
05:40 Kraj programa

05:10 RTL Danas, (R)
05:45 Najljepše bajke svijeta, animirani film
07:25 PopPixie, crtani film
08:45 Ben 10: Ultimate Alien, animirana serija
09:10 TV prodaja
09:25 Columbo, serija
11:10 TV prodaja
11:25 Poroci Miamijsa, serija
12:30 Poroci Miamijsa, serija
13:30 TV prodaja
13:45 Osveta šmokljana 4, komedija
15:35 Fantastična četvorka, igrani film, akcijski/fantastični (R)
17:30 Discovery: Preživjeti divljinu - Montana, dokumentarna serija
18:30 RTL Danas
19:10 Galileo, zabavna/obrazovna emisija (R)
20:00 Bagra, film, animirani
21:55 Djeca čovječanstva, igrani film, znanstveno-fantastični (R)
00:00 Zvjerinjak, komedija
02:00 Astro show, emisija uživo
03:00 RTL Danas, (R)
03:35 Discovery: Dagerman - U središtu oluje, avanturistička dokumentarna serija
04:20 Kraj programa

**NEDJELJA
8.7.2012.**

06:42 Najava programa

06:47 Duhovni izazovi, (R)
 07:30 Normalan život, emisija
 08:10 Zlatna kinoteka: Sands of Iwo Jima, američki film
 10:00 Vijesti
 10:25 Umorstva u Midsomeru
 12:00 Dnevnik
 12:30 Plodovi zemlje
 13:25 Split: More
 14:00 Nedjeljom u dva
 15:05 Mary Higgins Clark: Srest ćemo se opet, kanadski film
 17:00 Vijesti u pet
 17:15 Mir i dobro
 17:55 Vrtlarica (R)
 18:30 Ljepom našom: Nedelišće
 19:20 Loto 6/45
 19:30 Dnevnik
 20:10 U registraturi, TV serija
 21:05 Neke druge priče, hrvatski film
 23:00 Dnevnik 3
 23:25 Vijesti iz kulture
 23:40 Dr. Oz 1b, talk show
 00:25 Nedjeljom u dva
 01:25 Mary Higgins Clark: Srest ćemo se opet, kanadski film
 02:55 Repriza krimića nedjeljom
 04:25 Prizma
 05:10 Ljepom našom

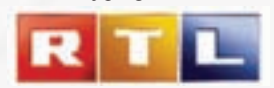

06:10 Najava programa
 06:15 Eurovizija mladih glazbenika 2012. - završnica
 08:05 Prijatelji 3
 09:00 Vesele trojke, crtana serija
 09:25 Silvestrove i Čičijeve tajne, crtana serija
 09:50 Merlin 3, serija za djecu
 10:40 Biblija
 10:50 Portret Crkve i mjesta
 11:00 Pridraga: Misa, prijenos
 12:05 Filmska matineja - Murder 101: Ubojstvo na fakultetu
 13:30 Strani igrani film
 15:00 Wimbledon: Tenis - finale (M), prijenos
 18:35 Olimpijci, dokumentarna serija
 19:05 Teletubbies
 19:30 Glazbeni specijal
 20:00 Izbor Miss i Mr Hrvatske, snimka
 21:35 Vikinzi, američki film
 23:35 Filmski boutique: Bostonski davitelj, američki film
 01:30 Noćni glazbeni program

06:35 Klub otpisanih, serija R

07:00 TV Izlog
 07:15 Dodir s neba, serija
 08:15 Neustrašivi Scooby-doo, crtana serija R
 08:40 Lego Ninjago, crtana serija
 09:05 Gormiti, crtana serija
 09:30 Pokemoni, crtana serija R
 09:55 Pokemoni, crtana serija
 10:20 Bijele udovice, zabavna emisija
 11:50 Koraci revolveraša, igrani film
 13:40 Taina 2, igrani film
 15:15 Zagrizi metak, igrani film
 17:00 Vijesti Nove TV
 17:10 Zagrizi metak, igrani film - nastavak
 18:00 Nad lipom 35, show
 19:15 Dnevnik Nove TV
 20:05 Periferija City, serija
 21:00 Sheena: Kraljica džungle, igrani film
 23:15 Jesse Stone: Umorstvo u raju, igrani film
 00:55 Otporan na metke, igrani film, R
 02:30 Gospodari iluzija, show
 03:20 Najveći rizik, igrani film, R
 05:00 Dnevnik Nove TV R
 05:50 Kraj programa

05:50 RTL Danas, (R)
 06:25 Najljepše bajke svijeta, animirani film
 08:10 Moji džepni ljubimci, animirani film (R)
 09:20 Ben 10: Ultimate Alien, animirana serija
 09:45 TV prodaja
 10:00 Columbo, kriminalistička serija
 11:35 TV prodaja
 11:50 Poroci Miamijsa, serija
 12:45 Poroci Miamijsa, serija
 13:45 TV prodaja
 14:00 Budva na pjenu od mora, humoristična dramska serija (R)
 14:55 Stvarajući gospodina Pravog, romantična znanstveno-fantastična komedija (R)
 16:40 Osveta šmokljana 4, komedija
 18:30 RTL Danas
 19:10 Galileo, zabavna/obrazovna emisija (R)
 20:00 Budva na pjenu od mora, humoristična dramska serija
 21:00 Ljubav je na selu, dokumentarna sapunica
 22:00 Brak je mrak, sketch show (pilot)
 23:00 CSI: Miami, serija
 23:55 CSI: Miami, serija
 00:45 CSI: Miami, serija
 01:35 Astro show, emisija uživo

HRT1 7.7.2012. 17:15, 06:10 EUROMAGAZIN: PRESPA - MRTVI KAPITALI, Dokumentarni film

Euromagazin u ljetnom izdanju donosi polusatne dokumentarne reportaže koje su snimili novinari Hrvatske televizije. Današnja epizoda vodi nas na Prespansko jezero, u Prespu. Prespa je prvo zaštićeno jezersko transgranično područje u jugoistočnoj Europi. Po mnogočemu jedinstven jezerski sustav dvaju jezera, Velike i Male Prespe, dijele tri države - Makedonija, Grčka i Albanija. Može li priroda u konačnici povezati pokidane veze među stanovnicima makedonske i grčke obale Prespanskoga jezera? Hoće li predjeli

prepuni endemičnih vrsta i bogati kulturnim nasljedom iznaći snage probuditi svoje unutarnje mrtve kapitale?

Tonski snimatelj je Darko Kožuljević, a montažer Igor Šumiga.

Autor: Dragan Nikolić

Snimatelj: Mario Sladić

Urednik emisije: Tena Perišin i Tina Šimurina

02:35 RTL Danas, (R)
 03:10 Discovery: Dangerman - U središtu oluje, avanturistička dokumentarna serija
 03:55 Kraj programa

**PONEDJELJAK
 9.7.2012.**

06:12 Najava programa
 06:17 Mir i dobro
 07:00 Dobro jutro, Hrvatska
 07:05 Vijesti
 07:10 Dobro jutro, Hrvatska
 07:35 Vijesti
 07:40 Dobro jutro, Hrvatska
 09:02 Divlji Plamen 3, serija
 09:50 Vijesti iz kulture
 10:00 Vijesti
 10:10 Mjesto pod suncem - ostati ili otići 5, dokumentarna serija
 11:05 Prirodni svijet 4: Echo - nezaboravna slonica, dokumentarna serija
 12:00 Dnevnik
 12:30 Moć sudbine, telenovela
 13:15 Night Ride Home, američki film
 15:00 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
 15:15 Ponos Ratkajevih, serija
 16:05 Gorski liječnik 3, serija
 17:00 Vijesti u pet
 17:25 Hrvatska uživo
 17:55 Faust Vrančić, dokumentarna serija
 18:30 Dr. Oz, talk show
 19:12 20pet, kviz
 19:30 Dnevnik
 20:10 TV Bingo
 20:35 U krupnom planu
 21:40 Ciklus europskog filma: Državni neprijatelj br. 1, francuski film (2. dio)
 23:55 Dnevnik 3
 00:25 Vijesti iz kulture

00:40 Secrets, američki film
 02:10 CSI: Las Vegas 11, serija
 02:55 Skica za portret
 03:00 Na Stradunu, dokumentarni film
 03:40 Najbolje iz povijesti HTV-a: Razgovor sa sjenama - Ulderiko Donadini: Priča o Jakovu Žlebu
 04:40 Idemo u Ameriku s Goranom Milićem
 05:25 Divlji Plamen 3, serija

06:50 Najava programa
 06:55 Moć sudbine, telenovela
 07:40 Teletubbies, animirana serija
 08:05 Na kraju ulice: Osmijeh
 08:35 Fantastični prijatelji 3, serija za djecu
 09:00 H2O Uz malo vode! 2, serija za mlade
 09:25 Jura Hura: Dobro srce
 10:00 Gradić Wakkaville, crtana serija
 10:20 Najbolje iz povijesti HTV-a: Razgovor sa sjenama - Ulderiko Donadini: Priča o Jakovu Žlebu
 11:20 Gorski liječnik 3, serija
 12:05 Plodovi zemlje
 12:55 Idemo u Ameriku s Goranom Milićem
 13:40 Svete planine svijeta: Olimp - Zeusov tron, dokumentarni film
 14:10 Ljubav u zaleđu
 14:50 Edgemont 2, serija
 15:10 Obična klinka, serija
 15:35 Na Stradunu, dokumentarni film (R)
 16:20 Priča o Helmeru i Fellneru: Zaboravljene zvijezde europske kazališne arhitekture,

dokumentarni film
 17:20 Tenis ATP Umag, prijenos 1. meča
 19:30 Teletubbies
 20:00 Dražesni pupoljci svibanjski 1, serija
 20:50 Zločinci u odijelima 1, serija
 21:35 CSI: Las Vegas 11
 22:20 Mučke 2A, serija
 22:50 Bitange i princeze 2
 23:25 Šaptačica duhovima 5
 00:10 Retrovizor:
 Kalifornikacija 3, humoristična serija
 00:40 Retrovizor: Dobra žena 1, serija
 01:25 Retrovizor: Zakon i red: Odjel za žrtve 11, serija
 02:10 Tenis ATP Umag, snimka 2. meča
 04:10 Noćni glazbeni program

05:40 I tako to..., serija
 06:10 Neustrašivi Scooby-doo, crtana serija
 06:35 Beba Felix, crtana serija
 07:00 TV izlog
 07:15 Kad lišće pada, serija R
 08:15 TV izlog
 08:30 Strasti Orijenta, serija R
 10:15 Walker, teksaški rendžer, serija R
 12:05 Zauvijek susjedi, serija R
 13:15 IN magazin R
 14:00 Walker, teksaški rendžer, serija
 15:50 Zauvijek susjedi, serija
 17:00 Vijesti Nove TV
 17:25 IN magazin
 18:05 Kad lišće pada, serija
 19:15 Dnevnik Nove TV
 20:05 Strasti Orijenta, serija
 22:00 Večernje vijesti
 22:20 Prekomjerna sila, film
 00:05 Sheena: Kraljica

džungle, igrani film R
02:05 Živa meta, serija
02:55 Seinfeld, serija
03:45 Ezo TV, tarot show
04:45 Dnevnik Nove TV R
05:35 Kraj programa

06:35 RTL Danas, (R)
07:15 Najljepše bajke svijeta
07:40 PopPixie, crtani film
07:55 Moji džepni ljubimci, animirani film (R)
08:10 Ezel, dramska serija
09:25 Ezel, dramska serija
10:00 TV prodaja
10:15 Kismet - okovi sudbine, dramska serija (R)
11:10 TV prodaja
11:25 Vatreno nebo, telenovela
12:30 Ekkluziv Vikend, (R)
12:55 TV prodaja
13:10 Večera za 5, (R)
14:00 Poroci Miamijsa, serija
15:00 Poroci Miamijsa, serija
15:55 Ezel, dramska serija
16:55 RTL 5 do 5
17:10 Ezel, dramska serija
18:05 Ekkluziv Tabloid
18:30 RTL Danas
19:05 Večera za 5
20:00 Kismet - okovi sudbine
20:50 Hawaii Five-0, serija
21:45 Hawaii Five-0, serija
22:35 Odstrel, akcijska serija
23:30 RTL Vijesti
23:45 CSI: Miami, serija
00:35 CSI: Miami, serija
01:25 Astro show, emisija uživo
02:25 CSI: Miami, serija
03:10 RTL Danas, (R)
03:45 Kraj programa

UTORAK 10.7.2012.

06:09 Najava programa
06:14 Treća dob, emisija za umirovljenike
07:00 Dobro jutro, Hrvatska
07:05 Vijesti
07:10 Dobro jutro, Hrvatska
07:35 Vijesti
07:40 Dobro jutro, Hrvatska
09:02 Divlji Plamen 3, serija
09:50 Vijesti iz kulture
10:00 Vijesti
10:10 Mjesto pod suncem - ostati ili otići 5, dokumentarna serija
11:05 Prugasta braća - Družba mungosa, dokumentarna serija
12:00 Dnevnik
12:30 Moć sudbine, telenovela
13:15 Christy: Return to Cutter Gap, kanadski film
15:00 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik

15:15 Ponos Ratkajevih, serija
16:05 Gorski liječnik 3, serija
17:00 Vijesti u pet
17:25 Hrvatska uživo
17:55 Faust Vrančić, dokumentarna serija
18:30 Dr. Oz, talk show
19:12 20pet, kviz
19:30 Dnevnik
20:10 Boje turizma
21:00 Amerikanac, američki film
22:45 Dnevnik 3
23:15 Vijesti iz kulture
23:30 Seks i grad, humoristična serija
00:00 Ondje gdje je srce, američki film
01:55 Dr. Oz 1b, talk show
02:40 CSI: Las Vegas 11, serija
03:25 Skica za portret
03:45 Najbolje iz povijesti HTV-a: Povijest ženskim rukopisom: Kraljica Jelena
04:10 Najbolje iz povijesti HTV-a: Kronike i legende - Tragom nestalih vitezo
04:40 Idemo u Ameriku s Goranom Milićem
05:25 Divlji Plamen 3, serija

06:50 Najava programa
06:55 Moć sudbine, telenovela
07:40 Teletubbies
08:05 Na kraju ulice: Novac
08:35 Fantastični prijatelji 3
09:00 H2O Uz malo vode! 2
09:25 Jura Hura: Bakina kuhinja
10:00 Gradić Wakkaville, crtana serija
10:25 Najbolje iz povijesti HTV-a: Povijest ženskim rukopisom - Kraljica Jelena
10:50 Najbolje iz povijesti HTV-a: Kronike i legende: Tragom nestalih vitezo
11:25 Gorski liječnik 3, serija
12:15 Split: More
12:45 Hrvatska kronika BiH
13:00 Idemo u Ameriku s Goranom Milićem
13:45 Faust Vrančić, dokumentarna serija
14:15 Ljubav u zaleđu, telenovela
15:00 Glazba, glazba...
15:05 Edgemont 2, serija
15:25 Obična klinka, serija
15:50 Rekonstrukcija: Psihomodopop
16:20 Tenis ATP Umag, snimka 2. meča
17:20 Tenis ATP Umag, prijenos 1. meča
19:30 Teletubbies
20:00 Dražesni pupoljci

svibanjski 1, serija
20:50 DLJI - kratki dokumentarni film
21:00 Otvorenje Dubrovačkih ljetnih igara, prijenos
21:45 Zločinci u odijelima 1, serija
22:30 CSI: Las Vegas 11, serija
23:15 Mučke 2A, serija
23:45 Bitange i princeze 2
00:20 Ružiona
00:50 Šaptačica duhovima 5
01:35 Retrovizor: Kalifornikacija 3, serija
02:05 Retrovizor: Dobra žena 1, serija
02:50 Retrovizor: Zakon i red: Odjel za žrtve 11, serija
03:35 Tenis ATP Umag, snimka 2. meča
05:35 Noćni glazbeni program

05:40 I tako to..., serija
06:10 Neustrašivi Scooby-doo, crtana serija
06:35 Super Loonatics
07:00 TV izlog
07:15 Kad lišće pada, serija R
08:15 TV izlog
08:30 Strasti Orijenta, serija R
10:15 Walker, teksaški rendžer, serija R
12:05 Zauvijek susjedi, R
13:15 IN magazin R
14:00 Walker, teksaški rendžer, serija
15:50 Zauvijek susjedi, serija
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 IN magazin
18:05 Kad lišće pada, serija
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Strasti Orijenta, serija
22:00 Večernje vijesti
22:20 Richie Rich, igrani film
00:05 Prekomjerna sila, film R
01:40 Živa meta, serija
02:30 Seinfeld, serija
03:20 Ezo TV, tarot show
04:20 Dnevnik Nove TV R
05:10 IN magazin R
05:40 Kraj programa

06:25 RTL Danas, (R)
07:05 Najljepše bajke svijeta
07:55 PopPixie, crtani film
08:10 Moji džepni ljubimci, crtani film (R)
08:20 Ezel, dramska serija
09:20 Ezel, dramska serija
10:05 TV prodaja
10:20 Kismet - okovi sudbine, dramska serija (R)
11:10 TV prodaja
11:25 Vatreno nebo, telenovela
12:30 Ekkluziv Tabloid, (R)
12:55 TV prodaja
13:10 Večera za 5
14:00 Poroci Miamijsa, serija

15:00 Poroci Miamijsa, serija
15:55 Ezel, dramska serija
16:55 RTL 5 do 5
17:10 Ezel, dramska serija
18:05 Ekkluziv Tabloid
18:30 RTL Danas
19:05 Večera za 5
20:00 Kismet - okovi sudbine
20:50 Zaposlenik mjeseca, igrani film, komedija
22:45 Zakon i red, serija
23:35 Zakon i red, serija
00:30 RTL Vijesti
00:45 Hawaii Five-0, serija
01:35 Astro show, emisija uživo
02:35 Hawaii Five-0, serija
03:20 RTL Danas, (R)
03:55 Kraj programa

SRIJEDA 11.7.2012.

06:12 Najava programa
06:17 Među nama
07:00 Dobro jutro, Hrvatska
07:05 Vijesti
07:10 Dobro jutro, Hrvatska
09:02 Divlji Plamen 3, serija
10:00 Vijesti
10:10 Mjesto pod suncem - ostati ili otići 5, dokumentarna serija
11:05 Prugasta braća - Družba mungosa, dok. serija
12:00 Dnevnik
12:30 Moć sudbine, telenovela
13:15 Mother's Gift (Majčin dar), američki film
15:00 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
15:15 Ponos Ratkajevih, serija
16:05 Gorski liječnik 3, serija
17:00 Vijesti u pet
17:25 Hrvatska uživo
17:55 Faust Vrančić, dokumentarna serija
18:28 Dr. Oz, talk show
19:10 20pet, kviz
19:20 Loto 7/39
19:30 Dnevnik
20:05 Hrvati u zemlji nogometa i tanga, dokumentarni film
21:00 Obala komaraca, američki film
23:00 Dnevnik 3
23:30 Vijesti iz kulture
23:45 Seks i grad, serija
00:15 Mother's Gift (Majčin dar), američki film
01:50 Dr. Oz 1b, talk show
02:35 CSI: Las Vegas 11, serija
03:20 Idemo u Ameriku s Goranom Milićem
04:05 Prekid programa radi redovnog održavanja uređaja
05:25 Divlji Plamen 3, serija

06:50 Najava programa
06:55 Moć sudbine, telenovela
07:40 Teletubbies
08:05 Na kraju ulice: Kodač
08:35 Fantastični prijatelji 3
09:00 H2O Uz malo vode! 2
09:25 Jura Hura: Četvrti paket
10:00 Prijenos sjednice Hrvatskog sabora
13:25 Idemo u Ameriku s Goranom Milićem
14:10 Faust Vrančić, dokumentarna serija
14:40 Ljubav u zaleđu
15:25 Edgemont 2, serija
15:50 City folk 2012: Atena
16:15 Tenis ATP Umag, snimka 2. meča
17:20 Tenis ATP Umag, prijenos 1. meča
19:30 Teletubbies
20:00 Dražesni pupoljci svibanjski 1, serija
20:50 Zločinci u odijelima 1, serija
21:35 CSI: Las Vegas 11
22:20 Mučke 2A, serija
22:50 Bitange i princeze 2, humoristična serija
23:25 Šaptačica duhovima 5, serija
00:10 Retrovizor: Kalifornikacija 3, humoristična serija
00:40 Retrovizor: Dobra žena 1, serija
01:25 Retrovizor: Zakon i red: Odjel za žrtve 11, serija
02:10 Tenis ATP Umag, snimka 2. meča
04:10 Noćni glazbeni program

05:40 I tako to..., serija
06:10 Neustrašivi Scooby-doo
06:35 Super Loonatics
07:00 TV izlog
07:15 Kad lišće pada, serija R
08:15 TV izlog
08:30 Strasti Orijenta, serija R
10:15 Walker, teksaški rendžer, serija R
12:05 Zauvijek susjedi, serija R
13:15 IN magazin R
14:00 Walker, teksaški rendžer, serija
15:50 Zauvijek susjedi, serija
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 IN magazin
18:05 Kad lišće pada, serija
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Strasti Orijenta, serija
22:00 Večernje vijesti
22:20 Striptiz, igrani film
00:30 Richie Rich, film R
02:05 Zaboravljene duše, serija
02:55 Seinfeld, serija
03:45 Ezo TV, tarot show
04:45 Dnevnik Nove TV R
05:35 Kraj programa

06.20 RTL Danas, (R)
07.00 Najljepše bajke svijeta
07.50 PopPixie, crtani film
08.05 Moji džepni ljubimci, crtani film (R)
08.20 Ezel, dramska serija
09.15 Ezel, dramska serija
10.00 TV prodaja
10.15 Kismet - okovi sudbine, dramska serija
11.10 TV prodaja
11.25 Vatreno nebo, telenovela
12.30 Ekkluziv Tabloid, (R)
12.50 TV prodaja
13.05 Večera za 5
14.00 Poroci Miamijsa, serija
14.55 Poroci Miamijsa, serija
15.55 Ezel, dramska serija
16.55 RTL 5 do 5
17.10 Ezel, dramska serija
18.00 Upoznaj Hrvatsku - specijalna emisija Hrvatske turističke zajednice, informativna emisija
18.15 Ekkluziv Tabloid
18.30 RTL Danas
19.05 Večera za 5
20.00 Kismet - okovi sudbine, dramska serija
20.50 L.A. Povjerljivo, film, kriminalistička drama
23.20 Silver, triler
01.15 RTL Vijesti
01.30 Zakon i red, serija
02.20 Astro show, emisija uživo
03.20 Zakon i red, serija
04.05 RTL Danas, (R)
04.40 Kraj programa

ČETVRTAK
12.7.2012.

06.09 Najava programa
06.14 Riječ i život: Odgajamo li mlade za pravdu i mir?, religijska emisija
07.00 Dobro jutro, Hrvatska
07.05 Vijesti
07.10 Dobro jutro, Hrvatska
07.35 Vijesti
07.40 Dobro jutro, Hrvatska
09.02 Divlji Plamen 3, serija
09.50 Vijesti iz kulture
10.00 Vijesti
10.10 Mjesto pod suncem - ostati ili otići 5, dokumentarna serija
11.05 Prugasta braća - Družba mungosa, dok. serija
12.00 Dnevnik
12.30 Moć sudbine, telenovela
13.15 Tko je ubio djecu Atlante?, američki film
15.00 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
15.15 Ponos Ratkajevih, serija
16.05 Gorski liječnik 3, serija
17.25 Hrvatska uživo
17.55 Faust Vrančić, dokumentarna serija
18.30 Dr. Oz, talk show
19.12 20pet, kviz
19.30 Dnevnik
20.10 Kratki susreti
20.35 Moć boja, dok. serija
21.00 Dnevnik s motocikla, američki film
23.05 Otvoreno
23.55 Dnevnik 3
00.25 Vijesti iz kulture
00.40 Seks i grad, serija
01.10 Tko je ubio djecu

Atlante?, američki film
02.40 CSI: Las Vegas 11
03.25 Skica za portret
03.40 Idemo u Ameriku s Goranom Milićem
04.25 Kratki susreti
04.55 Najbolje od Globalnog sijela
05.25 Divlji Plamen 3, serija

06.50 Najava programa
06.55 Moć sudbine, telenovela
07.40 Teletubbies
08.05 Na kraju ulice: Boje
08.35 Fantastični prijatelji 3, serija za djecu
09.00 H2O Uz malo vode! 2, serija za mlade
09.25 Jura Hura: Nije sve crno i bijelo
10.00 Prijenos sjednice Hrvatskog sabora
13.30 Idemo u Ameriku s Goranom Milićem
14.15 Faust Vrančić, dokumentarna serija
14.45 Ljubav u zaleđu
15.30 Edgemont 2, serija
15.50 Traumatologija: Frano Domitrović
16.20 Tenis ATP Umag, snimka 2. meča
17.20 Tenis ATP Umag, prijenos 1. meča
19.30 Teletubbies
20.00 Družestni pupoljci svibanjski 2, serija
20.50 Zločinci u odijelima 1, serija
21.35 CSI: Las Vegas 11
22.20 Mučke 2A, serija

22.50 Bitange i princeze 2, humoristična serija
23.25 Šaptačica duhovima 5, serija
00.10 Retrovizor: Kalifornikacija 3, humoristična serija
00.40 Retrovizor: Dobra žena 1, serija
01.25 Retrovizor: Zakon i red: Odjel za žrtve 11, serija
02.10 Tenis ATP Umag, snimka 2. meča
04.10 Noćni glazbeni program

05.40 I tako to..., serija
06.10 Neustrašivi Scooby-doo, crtana serija
06.35 Super Loonatics
07.00 TV izlog
07.15 Kad lišće pada, serija R
08.15 TV izlog
08.30 Strasti Orijenta, serija R
10.15 Walker, teksaški rendžer, serija R
12.05 Zauvijek susjedi, serija R
13.15 IN magazin R
14.00 Walker, teksaški rendžer, serija
15.50 Zauvijek susjedi, serija
16.25 Zauvijek susjedi, serija
17.00 Vijesti Nove TV
17.25 IN magazin
18.05 Kad lišće pada, serija
19.15 Dnevnik Nove TV
20.05 Strasti Orijenta, serija
22.00 Večernje vijesti
22.20 Provjereno
23.20 Nestali zarobljenik, film
01.35 Magazin MMA Lige
02.05 Špilja, igrani film

03.45 Glupost nije zapreka, serija
04.10 Ezo TV, tarot show
04.50 Dnevnik Nove TV R
05.40 Kraj programa

06.15 RTL Danas, (R)
06.55 Najljepše bajke svijeta, animirani film
07.45 PopPixie, crtani film
08.00 Moji džepni ljubimci, (R)
08.15 Ezel, dramska serija
09.10 Ezel, dramska serija
10.00 TV prodaja
10.15 Kismet - okovi sudbine, dramska serija
11.05 TV prodaja
11.20 Vatreno nebo, telenovela
12.20 Upoznaj Hrvatsku - specijalna emisija Hrvatske turističke zajednice, informativna emisija
12.35 Ekkluziv Tabloid, (R)
12.50 TV prodaja
13.05 Večera za 5
13.55 Poroci Miamijsa, serija
14.55 Poroci Miamijsa, serija
15.50 Ezel, dramska serija
16.55 RTL 5 do 5
17.10 Ezel, dramska serija
18.05 Ekkluziv Tabloid
18.30 RTL Danas
19.05 Večera za 5
20.00 Kismet - okovi sudbine
20.50 Vrijeme straha, mini serija
00.15 RTL Vijesti
00.30 L.A. Povjerljivo, drama
02.50 Astro show, emisija uživo
03.50 RTL Danas, (R)
04.25 Kraj programa

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku »Dnevnik« emitira se od ponedjeljka do subote u terminu od 17.45 minuta na Drugom programu Radio-televizije Vojvodine. Emisija »Izravno« - razgovor na aktualne teme emitira se nedjeljom u 16 sati a emisija iz kulture »Svjetonik« nedjeljom od 16.30 sati.

Polusatna emisija na hrvatskom jeziku emitira se subotom s početkom u 21 sat na Radio Novom Sadu.

GLAS HRVATA

Radijska emisija »Glas Hrvata« u produkciji HKUD »Vladimir Nazor« iz Starišća emitira se na valovima Radio Sombora nedjeljom od 17 do 18.30 sati.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku »Zvuci bačke ravnice« emitira se četvrtkom u 18 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

GLAS DOMOVINE

Emisija o životu Hrvata izvan domovine pod nazivom »Glas domovine«, emitira se na HRT1 ponedjeljkom od 14.40 sati.

PROGRAM NA HRVATSKOM JEZIKU RADIO SUBOTICE

SHEMA ZA RADNE DANE:

18,00 - 19,00

Najava programa • Večernji dnevnik • Anemov prilog »Bolja Srbija« • Agencijske vijesti iz RH • Kronologija - Dogodilo se na današnji dan • Jezični savjetnik »Govorimo hrvatski«

19,00 - 19,30

• Poetski predah • 'Populane melodije' - zabavna glazba (ponedjeljkom) • 'Na valovima hrvatske glazbene tradicije' - narodna glazba (utorkom) • 'Veliki majstori glazbe' - ozbiljna glazba (srijedom) • 'Rock vremeplov' (četvrtkom) • 'Minute za jazz' (petkom)

19,30 - 20,00

• 'Europski magazin' - magazin Radija Deutsche Welle (ponedjeljkom) • 'Kulturna povijest' (utorkom) • 'Znanjem do zdravlja' (srijedom) • 'Razmišljanje dopušteno' (četvrtkom) • 'Tjedni vodič' (petkom)

20,00 - 20,30

• »U pauzi o poslu« (ponedjeljkom) • 'Aktualije' (utorkom) • »Otvoreni studio« (srijedom) • »Kultur café« - magazin iz kulture Radija Deutsche Welle (četvrtkom) • »Vodič za moderna vremena« - emisija Hrvatskoga radija (petkom)

20,30 - 21,00

• Narodna glazba • Blic vijesti i odjava programa

SHEMA ZA DANE VIKENDA:
Subota

• 18,00 Najava programa, Vijesti dana, zabavna glazba
• 18,15 'Vojvodanski tjedan'
• 18,30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
• 19,00 'Vjerska emisija', duhovna glazba
• 20,00 Divni novi svijet
• 20,55 Odjava programa

Nedjelja

• 18,00 Najava programa, Vijesti dana
• 18,10 Nedjeljni mozaik (kronologija, zanimljivosti, zabavna glazba)
• 18,30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
• 19,30 'Putnici kroz vrijeme' emisija za djecu Hrvatskoga radija
• 20,00 'Hrvatima izvan domovine' - emisija Pitomog radija iz Pitomače (RH)
• 20,55 Odjava programa

104,4 Mhz

alan ford

DRUGI NASTAVAK TREĆEG PREDSTAVLJANJA LIKOVA ALANA FORDA KAO PODLOGA ZA LEKTIRU OD IV. RAZREDA

Djeco, učite od njih!

Poštovani čitatelji, današnji nastavak priče o »Alanu Fordu« posvećujemo preostaloj trojici (dvonožnih) junaka grupe TNT. Prvoga od njih možda je i najteže pogoditi, jer je – nakon junačkih uloga u Prvom i Drugom svjetskom ratu – po dolasku u Sjedinjene Američke Države svoje prezime Grunt iz korijenja promijenio. Pa ipak, ako će vam to pomoći, Grunt je poznat i po natpisima na majici poput »Sudbina je na morima« ili »Kada vidite duha, napijte se 'Pik' piva do uha«. U tom smislu ovaj se heroj iz tisuću bitaka može smatrati rodonačelnikom kasnije prihvaćene mode na svim meridijanima da se vlastite grudi koriste kao sredstvo prenošenja mudrosti i znanja.

Osim po natpisima na majici Grunt je poznat i po svojoj čvrstoj disciplini, poslušnosti i odanosti, koje se jedino mogu mjeriti s njegovom urođenom vojničkom inteligencijom. Stoga ne čudi što je,

poput helikoptera. Pa ipak, u trenucima kada situacija nalaže, a inspiracija otkáže, Grunt je pokazao da je sposoban do rješenja doći i na elegantniji način. Tako je, recimo, u epizodi »Superhikov veliki pothvat« na ne baš vojnički čistan način došao do dimnih zavjesa, dokazujući da ni njemu nije nepoznata filozofija o cilju i sredstvu.

Vjerujemo, poštovani čitatelji, da vam je ovih nekoliko podataka bilo dragocjen smjerokaz u otkrivanju identiteta našeg konspirativnog junaka. Pa, naravno, riječ je o Grunfu, kojega nitko po imenu ne bi mogao dovesti u vezu s Gruntom.

Sljedeći junak u grupu TNT stigao je mimo svoje volje. Riječ je o pravom engleskom plemiću, poznatom po tomu što – nakon uspješno obavljenih privatnih poslića – svaki svoj telefonski razgovor započinje rečenicom: »Halo, Bing, kako brat?«, a završava ga riječima: »Cijena? Prava sitnica«. Ne, nije riječ o nekoj subotičkoj rock grupi s početka osamdesetih nego o Sir Oliveru, uvjerljivo najspособnijem tajnom agentu grupe TNT.

Sir Oliver primjer je kako se kombinacija otmenosti, visokog stila i dobrog ukusa u svakoj prilici može upotrijebiti za korištenje urođenih sposobnosti. Brojni su primjeri u kojima Sir Oliver ljudsku glupost (»Bradati pljačkaši«, primjerice), strah (»Vrijeme darivanja«) ili naivnost (»Superhik, alkohol prijeti«) koristi kao najučinkovitije sredstvo za pribavljanje materijalne koristi. Uostalom, kao i mnogi drugi junaci »Alana Forda«, i Sir Oliver je autor neopovrgnute istine da svako znanje donosi korist. Tu je svoju tajnu Sir Oliver s čitateljima podijelio u epizodi »Udar munje«, koju je, po vlastitu priznanju, naučio u zatvoru.

Jedino u Sir Oliveru Broj Jedan ima dostojna takmaca i zbog toga između njih dvojice više vlada sporazumno primirje negoli istjerivanje pravde. Ipak, posebno zanimljive znaju biti rasprave o podrijetlu novca koji s različitih strana na koncu ipak završava u njihovim džepovima. Zahvaljujući svojoj inteligenciji, obrazovanosti i sposobnosti Sir Oliver na taj je način najveći individualac u grupi TNT o čemu svjedoči i postojanje njegove špilje s blagom. Prvi ju je otkrio Bob Rock u epizodi »1, 2, 3, 4« i zbog toga što je sve i svašta prodao kupcu, koji ne pita za podrijetlo robe, skoro platio glavom, upravo od Sir Olivera.

Engleski je plemić bez premca i po uspješnosti rješavanja teških zadataka. Na svoj osoben način, lako i elegantno poput Docu Holidaya, Siru Oliveru nastavak života mogu zahvaliti gotovo svi tajni agenti grupe TNT. Fascinantno je i njegovo razumijevanje u novac, kako prilikom dijaloga bogatom Američanu u vrijednosti dolara i funte (»Derbi«) ili utvrđivanja krivotvorenih novčanica (»U kolo s otmičarem«). Spoj navedenih osobina osigurao je Siru Oliveru ulogu lika-idola, koju jedino ne razumiju ni britanska, ni američka, ni francuska policija.

Jedan od nepatentiranih Grunfovih izuma

odmah po pristupu grupi TNT, svoju lojalnost Crvenom Barunu i Von Bombenschussu zamijenio za pokornost Šefu, a kasnije Broju Jedan. Od slikovne pojave vođe grupe TNT Grunt je njegov posilni, koji bez pogovora izvršava sve zadaće. Zapravo, Broj Jedan jedino u Gruntu ima pouzdanog čovjeka, koji ga neće zanijekati čak ni kada se svi ostali iz grupe TNT pobune (v. knjižicu »Besplatni pothvat«).

Odgonetanju identiteta zagonetne ličnosti iz »Alana Forda« možda će ipak najviše pridonijeti opis onoga po čemu je najpoznatiji. Naravno, riječ je o Gruntovim izumima. Državna kola broj 17 s četiri različita kotača, drvenim vratima, foteljom s cvjetnim aranžmanima i fenjerom pojednako mogu konkurirati zrakoplov-dvosjed bez poda koji radi na principu pračke ili bicikl s propelerima koji, dok ne naleti na zid, leti

Bobovo živopisno predstavljanje samoga sebe

A kada bismo vas sada trgli iz ugodne letargije i zapitali tko je zaprijetio osnutkom sindikata tajnih agenata u kojemu će on sam biti referent za zapošljavanje, što biste odgovorili? Ha? Ne ide?

Pa, naravno, bio je to Bob Rock. On je autor rečenice koja je po svojoj univerzalnoj vrijednoj istini također ušla u antologije mudrih izreka, a koja glasi: »Bolje živeti sto godina kao milijunaš nego sedam dana u bijedi« (v. knjižicu »Broj Jedan«).

Kao karikirani autoportret crtača Magnusa Bob je Rock zacijelo jedan od najomiljenih, a samim tim i najsimpatičnijih likova u »Alanu Fordu«. Prva pomisao na njega svakako je: buntovnik s razlogom, a ta mu je karakteristika, bar kod Broja Jedan, presudna u svrstavanju

Stil Boba Rocka u ophođenju sa službenim osobljem i Sira Olivera

6. srpnja 2012.

na treće mjesto po sposobnosti u grupi TNT – iza Sir Olivera i Alana Forda. Ali, ista ga ta karakteristika kod istog tog Broja Jedan svrstava na prvo mjesto po broju kažnjavanja, uglavnom tjelesnih, uglavnom štapom.

Malo je, naime, imenovanih i neimenovanih likova u »Alanu Fordu« s kojima Bob Rock nije došao u sukob, od Šefa i Jeremije, pa do policajaca, arogantnih umirovljenica, zločeste djece koja ga gađaju grudama snijega ili one dobrohotne koju u epizodi »Cirkus« nakon pitanja: »Je li istina da nastupa patuljak s nosom slona?«, napada odgovorom: »Ne, ali nastupa slon s nosom patuljka koji jede brbljavu djecu«.

Ako ćemo pravo, upravo je izgled taj koji iz temelja određuje karakter Boba Rocka. Nizak, zapravo patuljast rast i nos predimenzioniranog grčkog profila noćna su mora Boba Rocka, čiji je san operativnim zahvatima dobiti na visini i skladu crta lica, prije svega ekstremno

Pitalica-stupica

Kako rješenje prošle zadaće ne bi bilo lako poput pravopisa na maturalnom, odgovor na pitanje o profesionalnoj djelatnosti potražite na nekoj od stranica u epizodi »Klavirski koncert«. Dotada, pokušajte riješiti još jedno zamka pitanje.

Dakle:

Mister Fifpif u »Alanu Fordu« je:

- a) odnio bundu na rendgenski pregled
- b) učio klizati
- c) prodavao gumbe i kestenje
- d) pobijedio u kvizu »Sve ili metak«

velikim smanjenjem nosa – upravo proporcionalno suprotnim silikon- skim povećanjima grudi ili usana domaćih ocvalih hetera s podova estrade. Spoznaja da zbog niskog rasta i velikog nosa većina ljudi u njemu ne vidi ništa drugo doli ružnog djeteta, Boba Rocka čini trajno frustriranim.

Ali, upravo zahvaljujući frustriranosti, koja se iz situacije u situaciju pretvara u bunt ili sarkazam, Bob Rock posjeduje osobinu kojom se može pohvaliti malo ljudi: gotovo nepogrešivo slabosti otkriva i kod drugih, ne ustručavajući se na njih ukazati u svakoj prilici. Stoga je, za razliku od Broja Jedan koji Istinu na vidjelo dana pušta tek kao Duha iz boce, Bob Rock neomiljen kod svih s kojima dođe u kontakt. Dobro, ne baš kod svih, jer Alan i Nosonja svakako predstavljaju iznimke. Prvi zbog svoje naivnosti i dobre naravi, a drugi zbog samo njemu znanih razloga.

Nosonja i Bob Rock igrom slučaja, kojeg je od prvog momenta odabrao Nosonja, predstavljaju nerazdvojan par, jer je Bob taj koji ga najčešće izvodi u park da učini »pi-pi«; Bob je taj s kojim najčešće krade kobasice, safalade i šunke iz mesnice i Bob je taj s kojim dijeli zajedničku netrpeljivost prema Skvikiju.

Iako o ljubavi nerado govori, Bob je Rock u epizodi »Kad srce radi bi-bim, ba-bam« pokazao koliko je tanka nit između ljubavi i mržnje. Na njegovu nesreću zaljubio se u Margot, za razliku od njega zlu, pre- lijepu i visoku djevojku.

Podrijetlo Boba Rocka čudnom se koincidencijom umjetnički podu- dara s njegovim izgledom i karakterom. Rođen od oca koji je poginuo prilikom pljačke banke i majke koja je pogubljena na električnom stolcu, utjehu mu ne pružaju ni tri brata: Tim, Tom i Tumb, kojima je državni zatvor u Yumi najveći dio života adresa prebivališta.

Pa ipak, i s pedigreeom niskoga, ružnog, svadljivog i siromašnog Bob je Rock zauzeo jedno od ključnih mjesta u »Alanu Fordu«; mjesto koje bi bez njegovog lika ovaj strip učinilo kvalitativno siromašnijim do neprepoznatljivosti.

Z. R.

KRISTIJAN ČORBA, DANIJEL ROMIĆ I DINKO KUNTIĆ, NOGOMETAŠI, SUBOTIČANI U VINKOVcima

Talenti sazrijevaju u Cibaliji

Prije četiri godine iz Subotice su put Zagreba krenuli spomenuti dečki, zadovoljili su i ponuđeno im je da školovanje i nogomet nastave u Vinkovcima

Talenti u nogometnoj reprezentaciji Hrvata iz Srbije

Za vrijeme boravka nogometne reprezentacije Hrvata iz Vojvodine u Vinkovcima i njihovog već tradicijskoga sraza s domaćim ligašem Cibalijom, susreo sam trojicu mladića, ni po čemu različitih od svojih vršnjaka iz Subotice ili Vinkovaca, osim činjenice da su već četiri godine pekli nogometni zanat na travnjaku prvoligaša u gradu na Bosutu.

Tri mladića – *Kristijan Čorba, Danijel Romić i Dinko Kuntić* – rođeni su Subotičani, prvu su loptu šutali na travi subotičke Bačke, družili se s vršnjacima, vitlali se po školskim hodnicima, grijali školske klupe i prve zaljubljene poglede upućivali vršnjakinjama iz susjednog razreda. Nogometnu su loptu zavoljeli od malena, jurcali za njom po prašnjavim sokacima, natjecali se tko može bolje i više i kada je uzrast to dozvolio, navukli Bačkine dresove. Nigdje veće sreće!

Otkud ti dečki onda u srcu Šokadije, u Vinkovcima? Odgovor je ponudio *Petar Kuntić*, predsjednik DSHV-a, skupštinski zastupnik i koordinator reprezentacije Hrvata iz Vojvodine u ime HNV-a. Hrvatski nogometni savez imao je lijepu praksu pa je godinama, nakon završenog nogometnog prvenstva, u vrijeme kada i djeca imaju odmor, okupljao u nogometnom kampu na Dinamovom stadionu u Maksimiru nadarenu djecu, nogometne talente iz čitave Hrvatske, ali i Hrvate iz susjedstva, Srbije, Bosne i Hercegovine, Mađarske i Makedonije, s ciljem da izvrši selekciju i mladim talentima ponudi školovanje u nekom od hrvatskih prvoligaša. Prije četiri godine iz Subotice su put Zagreba krenuli spomenuti dečki, zadovoljili su i ponuđeno im je da školovanje i nogomet nastave u Vinkovcima.

Kristijan Čorba sjeća se tih prvih dana. Vratili su se u Suboticu razočarani što neće u Dinamo, ali i Cibalia se činila kao premija. Doista, šokačka mu se metropola vrlo brzo dopala, pošao je u srednju ekonomsku školu, stekao nove prijatelje i u školi i na nogometu i ostao je. Završio je srednju školu, baš ovih dana je matura, a on bi želio upisati DIF ili Trenersku školu. S 19 godina život je pred njim. Nogometna putanja bila je uzlazna, igrao je u svim formacijama Cibalijske, bio standardni u juniorima i prije dvije godine nastupio za hrvatsku mladu reprezentaciju, U-17. Ali, zaradio je ozljedu, lom stopala, uslijedila je operacija i gotovo čitava godina mirovanja. Sada je, Bogu hvala, sve u redu. Razmišlja da promijeni sredinu, nerado govori o tome, ali u sjećanju će mu ostati druženja na travnjaku i izvan njega, brojni prijatelji u Vinkovcima i okolo, susreti s Dinamom, Hajdukom, Osi-

jekom i naravno nastup u repki, te dvije partije protiv Slovačke. I Subotica, kojoj se često vraćao, jednom ili dvaput mjesečno i prijatelji s kojima je odrastao.

Danijel Romić također je često dolazio u Suboticu, kad god je vrijeme dozvoljavalo. Sjeća se odlaska u zagrebački kamp, tapšanja po ramenu i riječi, idete se kaliti u Cibaliju. I što fali? Odmah je upisao srednju školu, uklopio se u tajming, škola – trening, trening – škola, učvrstio svoju poziciju u juniorima i od proljeća ove godine već sjeda na klupu za pričuve prve ekipe. Sjedi i čeka da mu trener Toplak da znak. I sama klupa je nagrada za sve što je pokazao, a vjeruje da će od jeseni učvrstiti svoje mjesto u prvoj ekipi. Tvrdi kako je njihova generacija najperspektivnija mladost Cibalijske i najesen će njih 4 ili 5 u prvi tim. Završio je srednju ekonomsku s odličnim uspjehom, nada se

upisati izvanredno ekonomski fakultet, jer mu nogomet ne dozvoljava redoviti studij. Drago mu je da je upao u ekipu HNV-a, no možda i ne ode u Njemačku, jer rano počinju pripreme, ali sve će se tek znati.

Dinko Kuntić je godinu dana mlađi i čeka ga još jedna godina srednje škole, ali već je standardni u juniorima. I on se nada ostati u Vinkovcima, trudit će se nastaviti školovanje, mada još uvijek ne zna što bi upisao. Ima još jednu godinu za razmišljanje. Pokazao je sobu, u takvoj su odrastali on i njegovi prijatelji i zadovoljan je prijemom, svakodnevnom brigom i dobrom organizacijom, mada je sve to pomalo naporno. Ujutro škola, ručak i kratak odmor, trening, večera pa teretana, još malo učenja i počinak. Sutra je novi dan. I on se sjeća Bačke, gdje je prvi puta šutnuo loptu, rado odlazi u Suboticu i druži se s prijateljima, a nada se da će ovog ljeta u Njemačku, jer u Beču ne dozvoljavaju igrati dečkima koji nisu registrirani u Srbiji. Ekipa je dobra, može se očekivati i dobar rezultat, pa kada Europijada završi, ponovno u Vinkovce i završni razred srednje škole.

Slavko Žebić

NAMA JE DOVOLJNO DA ZNATE ZA NAS FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće
- Subotica, Karađorđev put 2,
- Telefon (danonoćno):
(024) 55-44-33

Raspored sprovoda i umrlice na
Internetu: www.funero.co.rs
e-mail: funero@funero.co.rs
Kod smrti umirovljenika umanjujemo račun
za iznos posmrtno pomoći koju daje PIO.

U najljepšem dijelu Kertvaroša u Subotici 800 m od Gradske kuće prodaje se dio obiteljske kuće cca 60 m spremno za adaptaciju za 15.500 eura. Tel.: 063-8838747 i 024-572-875.

Kupio bih vjetrenjaču za 12V=750W. Može nekompletna ili neispravna. Tel.: 061 691 92 37.

U Subotici, na Radijalcu, izdajem jednokrevetnu namještenu sobu s upotrebom kupaonice, CG, CATV. Za učenika ili učenicu, studenta, nepušača. Tel.: 024 558 227 ili 061 19 79 116.

Izdajem dvosoban namješten stan u Zagrebu (Folnegovićevo naselje), 3 kreveta, plinsko grijanje, blizina tramvajske stanice. Cijena: 300 eura. Tel.: 00381 63 8820654 (Srbija) ili 00385 91 1770000 i 00385 98 819437 (Hrvatska).

Prodajem zbirke zadataka za pripremu državne mature za hrvatski, engleski, matematiku, fiziku, kemiju i biologiju. Tel.: 063 8820654.

Tražim mladu žensku osobu koja nije u radnom odnosu za poslove u kući. Tjedno dva puta po par sati. Tel.: 024 520 764. Zvati od 12 do 14 sati.

Povoljno prodajem 80 knjiga iz kompleta »Pet stoljeća hrvatske književnosti«. Tel.: 024/542-754.

Prodajem petosobnu kuću na kat u centru Kertvaroša, može za 2 obitelji, od čvrstog materijala izgrađena 1966.-1968., gradsko grijanje, voda, trofazna struja, parket, cca 200-200 m², plac cca 500 m². Tel.: 024-545-901.

Čamci od belog slavonskog hrasta, po vašim ili mojim dimenzijama, prijevoz po dogovoru. Petar Okrugic, Morović. Tel.: 064-3467056; www.okrugic-camci.co.rs

Primila bih u svojoj kući u Bačkoj Topoli dvije ili tri osobe za izdržavanje; primam i nepokretne. Plaćanje po dogovoru. Tel.: 069-177-17-99.

Pakrac – na prodaju odmah useljiva obiteljska kuća – dvokatnica površine oko 280 m² sa svim priključcima. Dokumentacija o vlasništvu uredna. Tel.: 00 381 62 788 932.

Prodajem kvalitetan bolnički električni krevet i toaletnu stolicu u odličnom stanju. Tel.: 062 890 16 44.

Izdajem poslovni prostor u Subotici, 54m², strogi centar, pješačka zona, ulični deo 10 m, sve u staklu. Tel.: 063 516-300.

Prodajem: proso, zob, kombajn Zmaj 780 u odličnom stanju, peč za centralno grijanje na čvrsto gorivo, novi »smederevac« i električni štednjak s polovinom na plin. Tel.: 064-2281100.

Prodaje se kuća na Makovoj sedmici sa svim sporednim prostorijama i zidanim bazenom u dvorišnom dijelu, dimenzija: 7 x 4 m i placem od 3 motike, s mogućom zamjenom za odgovarajući stan i doplatu. Tel.: 063/538-639.

Prodaje se ili izdaje garažno mesto u centralnoj garaži na Radijalcu. Tel.: 064/288-72-13.

Prihvatila bih čuvanje i održavanje stambene zgrade na užem i širem području grada Subotice, uz plaćanje svih režijskih i komunalnih troškova, bez plaćanja zakupnine. Tel.: 064/121-85-48.

Izdajem jednosoban komforan namješten stan – studentima ili mladom bračnom paru u Novom Sadu – blizu sportskog centra na Klisi! Tel.: 063/718-90-33.

Prodajem sliku ulje na platnu slikara Gustava Matkovića. Portret djevojčice s psom. Cijena 500 eura. Tel.: 061-4338-102.

Izdajem kompletno opremljen dvosoban apartman s četiri ležaja, čajnom kuhinjom, kupaonicom, velikom terasom i parkirnim mjestom 150 m od plaže, u Kraljevici na hrvatskom primorju. Tel.: 00381 63/7400209.

Prodajem potpuno novu motornu prskalicu STIHL SR 420. Cijena po dogovoru. Tel.: 064/4088979 ili 063/7246417.

Izdajem jednosoban namješten stan kod Vatrogasaca i VTŠ, pogodan za studente ili radnike. Tel.: 024-562-512 i 064-1485229.

Prodajem katnicu 110 m² i dvosoban stan od 45 m² istom dvorištu s garažom i nusprostorijama, 3 kupaone, centralno grijanje (2 kombibojlera), s voćnjakom i kompletnim namještajem. U obzir dolazi i zamjena za dvosoban stan u Subotici uz doplatu po dogovoru. Nekretnine se nalaze na Senjaku, blizu gradskog vrta u Osijeku. Interesirati se u poslijepodnevnim satima. Tel.: 00-385-31 570 355.

U najljepšem djelu Kertvaroša prodajem ulični odvojeni dio obiteljske kuće od cca 64 m², potrebna adaptacija. Cijena 15500 eura. Postoji sva infrastruktura. Tel.: 572-875 ili 063-8838747.

Izdajem apartmane blizu mora u Crikvenici. Tel.: 00-385- 51 241 053.

Kupujem, prodajem i mijenjam značke. Kupujem knjige i medalje nogometnih klubova. Tel.: 024/542-310 i 062/8-528-228.

Prodaje se sijačica OLT GAMA 18 (gumeni točkovi) s lulama i JEDNOBRAZNI PLUG IMT 14 COLI. Tel.: 024/528682.

Prodaje se polovna cigla malog i velikog formata (4 din/kom) i nova električna kosilica za travu. Tel.: 024/532570.

Prodajem kolica za blizance marke PEREGO. Tel.: 064/1142257.

Hitno izdajem duplu sobu za jednu ili dvije ozbiljne učenice, studentice ili uposlene cimerke u Novom Sadu. Tel.: 021-496-014.

Besplatni mali oglasi uz kupon iz »Hrvatske riječi«

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, I dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojoj ćete moći objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priloženi kupon kojega objavljujemo u svakom broju »Hrvatske riječi«. **Jedan poslani kupon važit će za četiri broja.** Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

Pretplatite se!

Uz popust od 20%

TUZEMSTVO

- ☐ 6 mjeseci = 1.000 dinara
☐ 1 godina = 2.000 dinara

INOZEMSTVO

- ☐ 6 mjeseci = 40 EURA
☐ 1 godina = 80 EURA

Dostavite nam kopiju uplatnice i popunite adresu na koju želite da Vam stiže »Hrvatska riječ« svakog tjedna.

HRVATSKARIJEČ

Ime i prezime: _____
 Ulica i broj: _____
 Mjesto i zemlja: _____
 Telefon i e-mail: _____

Hrvatska riječ u PDF-u

Pretplata na internetsko izdanje tjednika

- * Tuzemstvo: 1000 dinara godišnje
- * Inozemstvo: 10 eura godišnje

Nalog otvorite na: www.hrvatskarijec.rs/pretplata

SWIFT: VUBURS 22
 VOJVOĐANSKA BANKA
 AD MS FIL SUBOTICA
 IBAN: RS35355000000200292421
 NIU Hrvatska riječ,
 Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica.

Ovu narudžbenicu i uplatnicu pošaljite na adresu uredništva:
 NIU »Hrvatska riječ«,
 Trg cara Jovana Nenada 15/II,
 24000 Subotica
 Uplatu izvršiti na broj žiro računa
 355-1023208-69

OLT SIJAČICA KOJU NE BI PREPOZNALI NI U OLT-U

Jedinstvena bereška sijačica

nije nova. Kupio ju je 2004. godine na licitaciji u mjesnom kombinatu, u oronulom stanju. Kupio i riješio da ju uglanca. Pomogao mu je *Matija Dekić*, Berežan koji je u OLT-u odradio svoj radni vijek i stekao mirovinu. Upoznao ga je sa starim, dobrim majstorima, u skladištu su pronašli gotovo 80 posto potrebnih novih dijelova, a ostalo je napravio sam ili majstori u Somboru prema njegovom nacrtu. Ima projektantski stol, crtao je i smišljao, idejno riješio platformu, rešetkastu podlogu, da ne bude sklisko, nove markere i još što-šta. Nije žalio sredstava i da je ušminka, signalna regulacija, reflektirajući dijelovi, pa i reklame, tako da stroj sada doista izgleda kao nov. I još bolje. Bili su mu nedavno ljudi iz Hrvatske, iz Osijeka i Darde, došli su vidjeti Džondira, a zagledali se u sijačicu i pitali je li to OLT proizvodi nešto novo. Kada je objasnio, čudom su se čudili i obećali da će dovesti ravnatelja OLT-a da se i sam divi.

»Evo, bać Matija zna kada sam ju i kakvu sam ju kupio, ali odmah sam krenuo u remont. Sve, ama baš sve je skinuto. Sve je išlo na pjeskarenje, a osjetljivi dijelovi i na cinkanje, dubinsku zaštitu. Iz Osijeka sam donio brdo dijelova, sve ganc novo. Mislim oko 80 posto, a ostalo sam noćima crtao i smišljao i odlazio k majstorima da to urade prema mojim nacrtima. Danas moj stroj plijeni zanimanje svih koji ga vide i svi se slažu da je primjerak za izložbu. Priznajem da sam se naradio i umorio se, potrošio i dosta novaca, ali ne žalim, jer moje je zadovoljstvo najvažnije«, rekao je Marin Gorjanac Tolin.

Dodao je još kako je šteta da OLT više nije onaj stari OLT, čiji su strojevi bili traženi u cijelom svijetu, strojevi koji i danas imaju svoju primjenu diljem Bačke, a vlasnici te mehanizacije su odreda zadovoljni učinkom.

Slavko Žebić

Za nedavnog boravka u Bačkom Bregu, moju je znatiželju privukla jedna sijačica poznatoga osječkog proizvođača poljoprivredne mehanizacije OLT, pa sam namah pomislio – OLT je ponovno u modi. Znam da kubure s proizvodnjom, znam da je najprije privatizacija, a sada i recesija zakucala i na njihova vrata, ali novi proizvod privukao mi je pozornost. Bio je to povod za »razgovor ugodni« s domaćinom *Marinom Gorjancem Tolinom*, starim Berežaninom, mada je puno mlađi od mene.

Za one koji možda ne znaju, Bački Breg je staro naselje koje će najesen obilježiti lijep jubilej, 700. obljetnicu prve katoličke crkve u selu, pa je to činjenica koja svjedoči da je selo oduvijek naseljavao hrvatski katolički puk, odnosno, kako se u selu vole hvaliti, Šokci. I danas, na ulazu u selo nove su table, gdje možete vidjeti i Bereg i odmah znate da ulazite u šokačko selo. Selo naseljava tek tisuću i nešto

žitelja, mada se rado sjećaju da je Bereg, ne tako davno, imao više od tri tisuće žitelja. Ilustracije radi, ove je godine 6. razred završilo 6 učenika, a učilo ih je 6 učitelja. Bijela kuga uzima danak, a i sve veći broj mladeži spas traži u gradu. Čak je i seoski atar nekada bio puno veći i graničio se sa Santovom, sve do gakovačkog puta, a danas zaprema nešto više od 3 tisuće hektara.

Marina pitam zašto je on baš Tolin. Iz prostoga razloga, jer skoro pola sela su Gorjanci i razlikuju se jedino prema nadimcima. Najbrojniji su Tolini, a zatim Šunkini, Gajdaševi, Skelčini, Mijini, Majstorovi, Dorini i tko bi ih sve pobrojio. I još jedna zanimljivost. U Beregu je sve donekadna bilo 23 Marina Gorjanca. Samo u njihovoj kući njih trojica – otac, on i njegov sin. Evidenciju je uredno vodio čika *Marin Gabra*, Santovac, brojio iz godine u godinu i izvještavao čim netko umre. I on je umro prije par godina, pa se evidencija zagubila. Inače,

ranije u Kraljevini SHS Bereg i Herceg Santo bili su gotovo spojeni, a momci i djevojke su se uzajamno vjenčavali. Npr., Marinovog dida sestra je udana u Santovo i tamo ima ujake i tetke, ali danas su neke druge granice.

U obitelji su danas on, suprug *Marica*, kći *Marta* i sin *Marin*, ali s njima radi i brat *Marko*, njegova žena *Marina*, kći *Manda* i sin *Marko*, a i mama *Manda* je još živa. Marin se pohvalio da rade više od 200 ha zemlje. Od ranije su imali svojih 10 ha, a '90-ih su kupili još 20, dok je ostalo zakup od rođaka i prijatelja, starijih obitelji i zakup od države, 60-ak ha. Obiteljsko gospodarstvo raspolaže suvremenom mehanizacijom, dva nova IMT-ova traktora, jedan novi Rus i vrlo dobar John Deere, pripadajući alati i pribori, zatim dva nova kombajna, Zmajev i Đuro Đaković. Ali, moj pogled mamila je nova OLT-ova sijačica, širokog zahvata, 6-metarska s bunkerom od 3 kubika. Marin se nasmijao, tvrdeći da

Po vomu vrimenu

Bać-Iva u stražnje strane kuće imade lipi vojatac. Spušćan je za jedno po metera u zemlju, od naboja je, a š njega ni tijo bacat ni trsku. U vojacu i danas ima jedan stari krevetac, osto mu još naj momački od prandide. Lipa ladovina, al imade tamo još i jedno burence, tako, možda, od koji stopedest litri pa bać-Ivu uvijek ništa vuče no nu stranu. Ko i u svake prave kuće, najde se u vo doba, Bogu fala, još malo katarke sa piska. Brzo će Kirbaj, pa ne daj Bože da nema, sramota od komšija. A i ako bi mu došli kakigod gosti iz varoši, njima baš i neće bit do piva, ta svi znadu kaka je bać-Ivina katarka. Bać-Iva se svaj blažen nalego na krevetac u vojacu i na stolčić metnijo bukaricu katarke. Mora se malo razladit, vručine su velike, jedino u vojacu duboka ladovina. Oma ga ništa uvatila i volja za filtoziranjem. Eto, štodira on, kako j to lipo kad čeljade kaže Faljen Isus! Ni to samo naj obični, svagdanji pozdrav radi reda. Kad Šokac kaže Faljen Isus, puno mu srce. U tomu pozdravu je cila njegova duša, svaj život, sve radosti i tuge, svaj jid i smij. I kad izusti taj pozdrav, ne pozdravlja š njim samo čeljade, pozdravlja i Boga, zafaljiva mu se za svaki novi dan, za svu muku voga svita, za svaki zalogaj kruva. A kad kaže – mi Šokci, opet mu puna duša! Ta to su njegovi Šokci bečari, Šokci iroši, Šokci što se oduviek znali okrenit za lipom snašom, odlutat za dobrim tamburašom, al ako triba, za svoje i bricu vadit. Al nikada nisu bili privrtljivi. Kad se kaže Šokac, tu nema daljega štodira, piše se Rvat. Bać-Iva se otranijo na njevi stari pripovički, na prela i čoševa i na masnomu, posolitomu i popapritomu kruvu. Nomu, što kad ga dite ispušća, spade baš na namastitu stranu, pa onda moraš prstim otrt š njega prav što se navato. Potli malo i ruska, al se poji, drugoga nema. Bać-Iva je dugo momkovo. Ni osto dužan ni birtašma, ni tamburašma, a još i danas se pripovida od njegovi uncutarija u mlađi godina. Sad se lipo smirijo, pa se sve više drži kuće i ukućana. Vandrokaš je osto samo u duše. Kroz žile mu vada više ni ne ide krv, neg Dunov i katarka sa piska. Svi njegovi, kolikogod se sića unatrag, imali su vinograd na Bare, a tamo lipo piskovito, pa je katarka bila slatka i gusta. Još kad bi je oladijo u bunaru, sve se škaljala kroz grlo. Divanit se znade svakako. I rvacki i srpcki, a pomalo i švapcki i ruski, samo mu mađarski baš nikad ni išo od ruke. I danas mu se najslade ispriповidat šokački, nako po starovirecki, paorcki, ko od pri sto godina. Taj divan volji i njegova, a nuz nji se naučili i ukućani, pa se doma nikako drugače ni ne pripovidu. Bać-Ive i njegove Bog ni do da imadu dite, neg samo dvi cure. To će mu zauviek ostat rana na srcu. Ko će mu sutra ime produžit? Dani prolazu, cure rastu, bać-Iva i njegova staru, pa se nadu da će ji skoro i poudavat, pa i male dočekat. Vi dana se navadijo oko podne malo u ladovinu pa pridrimat, al njegova oma počme larmat na živinu i tude mu se drimež prikiue. E, zovi vručina mu došlo srce na misto. Kanda je i njegova počela bižat sa sunca, jel ako je uvati po licu, ko će je potli nadostit fleka? Ni televiziju ne može gledat baš uviek, samo kad dojde na red od ukućanki. A onda fodbal već i projde. Džabe da i ne projde, kad bać-Iva već naveliko krca. Sutra kad opet prikazivu fodbal, njegova mu najde nikaka posla i tako bać-Ive prolazu litnji dani. Malo se pati š katarkom, malo larma na marvu, nek vidu i čuju komšije da ni njegova kuća ni brež gazde, a kad pripekne, tude je njegov vojatac i njegova katarka. Kud bi čovek dalje po vomu vrimenu?

Piše: Ivan Andrašić

FOTO KUTAK

POZIVAMO ČITATELJE DA NAM POŠALJU NEKU SVOJU ZANIMLJIVU FOTOGRAFIJU

KVIZ

Bratoljub Klaić

Gdje je i kada rođen glasoviti hrvatski jezikoslovac Bratoljub Klaić?

U kojim se državama stručno usavršavao nakon diplomiranja na Filozofskom fakultetu u Zagrebu?

Koje je godine doktorirao i na koju temu?

Gdje je sve predavao kao profesor?

Koje je njegovo najpoznatije djelo?

Čime se, uz izučavanje jezika, stručno bavio?

Kada je i gdje umro Bratoljub Klaić?

U Bizovcu, 27. srpnja 1909. godine.
Poljska i Češka.
1941. godine na temu Bizovačko narječje.
Vukovaru, Osijeku, Prijevoru i Zagrebu.
Rječnik stranih riječi (1951.).
Teorijom književnosti.
2. ožujka 1983. godine u Zagrebu.

VICEVI

Kako se na francuskom kaže puž?
- Žpu.

Ulazi sestra kod doktora pa kaže: Doktore, onaj pacijent koji je sad izašao iz ambulante je umro. A doktor će: Brzo, okrenite ga da izgleda kao da tek dolazi!

Idu dva pijanca ulicom i kaže jedan: - Vidim duplo. A drugi će: - Evo ti one dve hiljade što ti dugujem.

Djevojka: Kad se budemo vjenčali prestat ćeš pušiti!

Dečko: Ok

Djevojka: I piti!

Dečko: Ok

Djevojka: I da, prestat ćeš izlaziti!

Dečko: Ok

Djevojka: Što bi još mogao promijeniti?

Dečko: Ideju da te oženim!!!

Zaglavile se plavuša i crnka u liftu.

Plavuša viče: Upoooooooooooo! Upoooooooo!

Crnka kaže: Hajde da vičemo zajedno!

Plavuša: Ok. Zajednoooo! Zajednooooo!

U tri riječi - **SVJEŽE, DOMAĆE, ZDRAVO !**

JKP "Суботичке пијаце"
Szabadkai Piacok KKV
JKP "Subotičke tržnice"

www.supijace.co.rs

ts tržnica AD
subotica

www.subotickatrznica.rs

SVE NA JEDNOM MJESTU

- PRODAJA POGREBNE OPREME
- PRUŽANJE USLUGA PRIJEVOZA I CEREMONIJALA POKOPA
- KOMUNALNE USLUGE

JKP POGREBNO

SUBOTICA, TRG ŽRTAVA FAŠIZMA BROJ 1.

WWW.POGREBNO.RS

KONTAKT TELEFON
ZA DETALJNIJE INFORMACIJE
+381(24) 66 55 44
DEŽURSTVO 0-24 SATA

**KTC SUBOTICA :: SOMBOR ::
APATIN :: SENTA :: BEČEJ
VIKEND AKCIJA *6.7 - 9.7.2012.***

**- ODGODA PLAĆANJA
ČEKOVIMA GRADANA DO 90 DANA**

I U VAŠEM GRADU OVOG VIKENDA SUPER PONUDA U KTC MARKETIMA

Slanina Hamburška 1kg

-20%

Dinja 1kg

-61%

Kukuruz šećerac

-42%

Voda Radenska 1.5 L

-13%

Krem juhu 400g

174.90din

349.90din

39.90din

14.90din

39.90din

174.90din

Juha kokošija 60g

3+1

GRATIS

Tijesto traka nareckana
200g

Art cream 500ml
više vrsta

-33%

Deterdžent za rublje Merix
Bademovo Mlijeko 12 kg+
Perwoll color 1L **GRATIS**

-32%

69.90din

67.90din

93.90din

1.199.90din

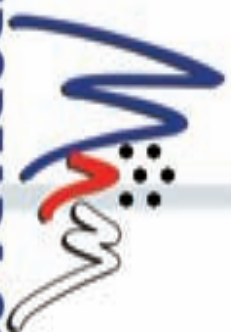
NOVO

**KTC KLUB
VJERNOSTI**

**500,00 – 999,99 dinara
1.000,00 – 1.499,99 dinara
1.500,00 – 1.999,99 dinara**

**1 BOD
2 BODA
3 BODA...**

**SAKUPI I OSVOJI
opširnije
www.ktc.rs**

EUROPEADA 2012

LUŽICA - LAUSITZ - LUSATIA | GERMANY

NOGOMETNA REPREZENTACIJA HRVATA U SRBIJI

STOJE: ZDRAVKO DOKO, IVAN BUDINČEVIĆ, IGOR ŠKENDERVIĆ, MILODEN VUKOVIĆ, DARIJAN MRAČINA,
DINKO KUNTIĆ, BOJAN UŠUMOVIĆ, JOSIP GAL, KRISTIJAN ČORBA, MLADEN ČOVIĆ, PETAR KUNTIĆ, MARINKO POLJAKOVIĆ
ČUĆE: DAVOR RAJKOVAČA, ŽELJKO GAŠPAROVIĆ, DEJAN KEKEZOVIĆ, DAMIR LUKAČ, SLAVEN JURISA, MARKO VUJIĆ,
MIJO ERCEG, PREDRAG BEDEKOVIĆ, DAMIR POLJAKOVIĆ